

SOČA SNIK

Publikacija Posoškega razvojnega centra

LETNIK XXI, ŠT. 5/2020

BOVEC, KOBARID, TOLMIN
ISSN 2350-4420

-
- Do znanja in veščin prek spletnih izobraževanj
 - Nova ambasadorka Biosfernega območja Julijske Alpe
 - Krivična meja, ki je usodno zaznamovala naš prostor
 - Naj se idilični večer ne sprevrže v tragedijo

BAZA

**NOVA NEPREMIČNINSKA
AGENCIJA V BOVCU**

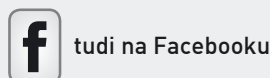
Kontakt: 031 216 249
brina.sotlar@bazarealestate.com

Prodaja in
oddaja
nepremičnin

Najem in
nakup
nepremičnin

Oglaševanje
in trženje
nepremičnin

BAZA
Brina Sotlar s.p.
Trg golobarskih žrtev 18
5320 Bovec

Posoški razvojni center

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 2350-4420

Izdal in založil:

Posoški razvojni center
Trg tigrovcev 1, 5220 Tolmin

Zanj:

Simon Škvor, direktor Posoškega
razvojnega centra

Naslov:

Uredništvo SOČAsnika
Trg tigrovcev 1, 5220 Tolmin

Telefon:

05/38-41-502 (glavna urednica)
05/38-41-510 (pomočnica urednice)

E-pošta:

socasnik@prc.si

Spletne strani:

www.prc.si/socasnik
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:

Mateja Kutin

Pomočnica urednice:

Tatjana Šalej Faletič

Izbor vsebin občinskih strani:

Nataša Hvala Ivančič (za Občino
Kobarid), Milan Štulc (za Občino Bovec),
Tanja Volarič Karlo (za Občino Tolmin)

Oglasno trženje:

05/38-41-510 (Tatjana Šalej Faletič)
Cenik oglasov najdete na spletni strani:
www.prc.si/socasnik/dodatno/cenik-
oglasovanja

Lektoriranje:

Polona Hadalin Baša

Fotografija na naslovnici:

Miljko Lesjak (arhiv LAS Dolina Soče)

Ilustracija:

Marko Podjavoršek

Oblikovanje, tehnična priprava in tisk:
Gaya d.o.o.

Naklada:

7.300 izvodov

Distribucija:

SOČAsnik se brezplačno distribuira po
vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Publikacijo sofinancirajo:

Občina Bovec, Občina Kobarid in
Občina Tolmin

Letnik XXI, št. 5, 2020

Tiskano na okolju prijaznem papirju.

Ne pozabimo drug na drugega

Izteka se najbolj čudno leto, kar pomnim. V začetku leta si nisem predstavljala, da je kaj takega sploh mogoče. Niti spomladi si nisem zamišljala, da se bo samo ena sama številka SOČAsnika pripravila v kolikor toliko normalnih razmerah. Vsi skupaj smo orali nam neznane ledine in nekako preorali do konca leta. Ni bilo enostavno. A ko pogledam v album fotografij na fotoaparatu, se po drugi strani čudim, kaj vse smo doživeli znotraj našega družinskega »mehurčka«. Živeli smo eden z drugim, delali (večinoma) eden z drugim in skupaj »gulili« šolske klopi. Neštetokrat sem pomislila, kako hudo je tistim, ki so v svojem mehurčku sami.

A pomlad je kljub vsemu vlivala malo optimizma. Dnevi so se daljšali, vsak dan je bilo več sonca in bolj toplo ... Narava se je prebujala. Upali smo, da bo vroče poletje zatrlo virus. V drugem valu epidemije ni tako. Narava »umira«. V tem letnem času se marsikdo sooča s temnimi mislimi, depresijo, letos pa je k temu svoj lonček dodal še COVID-19 in z njim vsi ukrepi, omejitve, zaprtja, policijska ura ... To slednje je še nekaj, kar je moja generacija poslušala samo pri urah zgodovine. V tej situaciji smo se znašli, a nismo vsi na istem. Kako težko je tistemu, ki mora to breme nositi sam, ki nima nikogar, ki bi ga objel, nikogar, s komer bi preživel predolge večere. Koliko je takih, ki so ostali brez službe in ne vedo, kako bodo preživeli mesec. Če se prikrade zraven bolezen, je še slabše. Pomislimo nanje.

Pokličimo jih, pošljimo jim darilo, ki jih bo razveselilo ali celo pomagalo preživeti čez mesec.

Ko je država prepovedala ponujanje in prodajo blaga ter storitev neposredno potrošnikom (razen nekatere izjem), smo se težko sprijaznili. Namesto v trgovinah, smo kupovali prek spleta. Vseskozi pa spremljamo težave ponudnikov, ki na ta način svojih storitev in blaga ne morejo prodajati. Ne rečem, država je ponudila nekaj rešitev in pomoči, a to životarjenje in čakanje na *vbogajme* ne vodi prav daleč. Ponudniki lokalnih pridelkov in izdelkov, lokalni trgovci in gostinci skušajo na razne načine preživeti. Na družabnih omrežjih se vrstijo objave in nastajajo skupine (na Facebooku na primer najdete *Malo tržnico Severne Primorske*), kjer lahko od njih marsikaj kupimo. Nekateri trgovci so se organizirali tako, da pri njih lahko blago naročiš in ga brezplačno prevzameš. Načine, kako priti do gosta, kako mu ponuditi nekaj, kar bo prevzel ali bi mu lahko dostavili, iščejo tudi gostinci. Seznam ponudnikov hrane je za naše tri občine in sosednjo Kanal ob Soči zbral *Turizem Dolina Soče* ter ga objavil na svoji spletni strani.

Seveda vse to ne more nadomestiti normalnega poslovnega leta in preživetje številnih ponudnikov je pod vprašajem. Na nas je, da pomagamo, kolikor lahko. Nedavno se je tudi mene dotaknil nagovor, ki je krožil po Facebooku. V nekoliko skrajšani verziji ga v branje ponujam tudi na tem mestu.

»Dragi vsi, ki vam je mar, če kupujete darila za decembrska obdarovanja, storite tokrat izjemo in pomagajte. Kupite jih od:

- sosedu ali prijatelju, ki doma ali prek spleta ponuja blago ali storitve;
- neposredno od umetnikov, ki jih poznate;
- glasbenikov, ki prodajajo svoje zgoščenke in plošče;
- lokalnih ponudnikov, ki ponujajo blago ali bomo za razne storitve ...

Naj denar kroži med nami, med kreativnimi ustvarjalci, kmeti, samostojnimi podjetniki, katerih obstoj je odvisen od nas. Velike svetovne korporacije že tako ali tako obračajo milijarde.

Na ta povsem enostaven, srčen način bo imelo več ljudi lepe praznike, vi pa boljši občutek.

Podpirajmo drug drugega v umetnosti življenja! Kupujmo lokalno, delujmo srčno.

Skupaj lahko premikamo gore in ustvarjamo novo resničnost tukaj in zdaj.«

V teh prazničnih dneh stopimo skupaj, podprimo lokalne ponudnike z vseh področij – od kmeta do umetnika, od frizerja in kozmetičarke do gostinca in lokalnega trgovca ... Pri vsem tem pa se spomnimo na tiste, ki so sami, osamljeni. Poskrbimo, da ne bodo pozabljeni.

V letu, ki že trka na vrata, vsem želim zdravja, sreče in miru!

Mateja Kutin, glavna in odgovorna urednica

Iz vsebine

- PRCjeva oglasna deska:**
- 4 Dobra informiranost, dobre odločitve
 - 4 Ključni smo ljudje
 - 6 SPOT Svetovanje Goriška
 - 7 Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc v dolini Soče II: Ko virtualna resničnost postane naš vsakdan
 - 9 Projekt WALKofPEACE: Zgodovina prve svetovne vojne izven šolskih klopi
 - Iz občinskih uprav**
 - 10 Občina Bovec
 - 16 Občina Kobarid
 - 21 Občina Tolmin
 - 27 LAS Dolina Soče: Čas pri nas tudi pozimi ne teče počasneje
 - 32 100 let Rapalske meje: O krivični meji, ki je usodno zaznamovala naš prostor
 - 34 Gasilci opozarjajo: Poskrbimo, da se idilični večer ne sprevrže v tragedijo
 - 36 Knjižna polica
 - 36 Duševno zdravo Posočje

PRILOGA:

Skrb za neme priče soške fronte in širjenje vrednote miru

SOČA SNIK

BOVEC • KOBARID • TOLMIN

POSOŠKI RAZVOJNI CENTER
TRG TIGROVCEV 1
5220 TOLMIN

OGLAS V SOČASNIKU **BO PONESEL VAŠE IME** V VSA POSOŠKA GOSPODINJSTVA – IZKORISTITE TUDI **MOŽNOST OBJAVE BARVNIH OGLASOV.**

Vse o oglaševanju v našem periodičnem tiskanem mediju z naklado 7.300 izvodov najdete na spletni strani www.prc.si, lahko pa se obrnete tudi na Tatjano Šalej Faletič (05/38-41-510, tatjana.sf@prc.si).

REZERVIRAJTE SI SVOJ OGLASNI PROSTOR

IN NAGOVORITE 7.300 GOSPODINJSTEV!

▶ **POSTANITE NAROČNIK/-ICA e-SOČAsnika**

Vsi, ki želite postati naročniki **e-SOČAsnika**, nam prek povezave <https://bit.ly/2GBGraz> posredujte vaš e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naš spletni medij.

Uredništvo

▶ **IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE**

Datum izida naslednje številke SOČAsnika bomo objavili na spletni strani Posoškega razvojnega centra v začetku prihodnjega leta. Tam bo objavljen tudi datum, do katerega nam lahko pošljete prispevke. Na spletni strani www.prc.si/socasnik/dodatno/objava-prispevka sta na voljo obrazec in podrobnejša navodila za vpis besedil, ki bi jih želeli objaviti. Objavili bomo samo tista, ki jih boste skladno z uredniško politiko poslali v okviru dane aplikacije, posredovane **fotografije** pa naj bodo **v visoki resoluciji** (vsaj 1 Mb).

Uredništvo

DOMIŠLJIJA NIMA LET

SMEH JE BREZČASEN, IN SANJE SO VEČNE.

Naj bo 2021 leto izpolnjenih želja in sanj. Naj bosta stisk rok in objem ponovno del vsakdana in ne le virtualna resničnost.

sodelavci
Posoškega razvojnega centra

Posoški razvojni center

Walt
Disney

Svetovanje za nove možnosti in priložnosti

DOBRA INFORMIRANOST, DOBRE ODLOČITVE

Hitre spremembe od nas zahtevajo vedno nova znanja, veščine in spretnosti. Le tako se lahko s čim manj stresa soočamo z izzivi, ki jih pred nas postavljajo nepričakovane življenjske razmere, nove zaposlitve in projekti, sodobna tehnologija ipd.

Nova oziroma posodobljena znanja nujno potrebujemo za opravljanje dela, kakovostnejše osebno življenje, družbeno udejstvovanje itd. Žal pa mnogi med nami pogosto ne poznamo vseh izobraževalnih možnosti in podpore, ki jo imamo na razpolago pri pridobivanju nujno potrebnih znanj in kompetenc, ki jih v določenem trenutku potrebujemo.

Odraslim je lahko v učinkovito pomoč brezplačno informiranje in svetovanje o možnostih učenja in izobraževanja ter ugotavljanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja, ki ju nudimo na ljudski univerzi, ki deluje pod okriljem *Posoškega razvojnega centra*. S konkretnimi in koristnimi nasveti, ki jih dobite pri svetovalci, boste prihranili čas za iskanje ustreznega usposabljanja, tečaja, orodij za samoocenjevanje ali vrednotenje že pridobljenih neformalnih znanj. Nova znanja vas zagotovo vodijo na nove poti, ključni pa sta vaša odločitev in izbira.

KAJ LAHKO IZVESTE PRI SVETOVALCI?

- Kakšna je aktualna ponudba izobraževanj v Posočju in širše.
- Kako se lahko vključite v željeno izobraževanje.
- Kako uspešno hoditi po poti učenja.
- Kako načrtovati in razvijati svojo kariero.
- Kako lahko svoje reference ustrezno predstavite (na primer v zbirni mapi dosežkov).
- Kakšno podporo lahko dobite v okviru organiziranega samostojnega učenja.
- Kakšne so možnosti štipendiranja.
- S katerimi orodji lahko samoocenite oziroma ovrednotite že pridobljene temeljne kompetence, znanja in spretnosti.

Če potrebujete nova znanja, bi radi dokončali ali nadaljevali izobraževanje, ovrednotili že pridobljeno znanje, pridobili certifikat ali pa načrtujete spremembo karierne poti, potem smo pravi naslov za vas. Svetujemo vam pri izbiri za vas najbolj ustreznega programa in vam na željo pomagamo pripraviti tudi izobraževalni načrt.

KAKŠEN NABOR PROGRAMOV JE DOSTOPEN V ZGORNJEM POSOČJU?

Izbirate lahko med različnimi ravni (začetna, nadaljevalna, osvežitvena itd.) in vsebinami:

- računalniška in digitalna pismenost,
- tuji jeziki,
- slovenščina za priseljence,
- priprave na izpit iz slovenščine za priseljence,
- komunikacija in reševanje konfliktov,
- usposabljanja za življenjsko uspešnost,
- NPK socialni oskrbovalec na domu,
- ohranjanje zdravja in dobrega počutja,
- izzivi podežolja za potencialne sobodajalce ipd.

Ponudbo najdete na spletni strani www.prc-lu.si. Večina programov je brezplačnih (sofinancirajo jih različna ministrstva, evropski skladi in posoške občine), vendar so določeni pogoji vključitve.

Za podjetja organiziramo tečaje po njihovih željah. Mobilna računalniška učilnica nam omogoča izvajanje tudi na primernih lokacijah izven našega sedeža.

Napovedujemo ugotavljanje potreb po neformalnem usposabljanju

KLJUČNI SMO LJUDJE

Hitre spremembe, digitalizacija, demografski in socialni dejavniki, nujnost ohranjanja konkurenčnih prednosti, potrebe po uspešnem soočanju z zahtevami dela, hitro spreminjanje in zastiranje znanj – vse to so dejstva, ki od nas zahtevajo pozitiven in aktiven pristop k vseživljenjskemu učenju.

Posoški razvojni center bo januarja v podjetjih in drugih institucijah v Zgornjem Posočju z anketnim vprašalnikom preveril potrebe po izobraževanjih ter usposabljanjih zaposlenih. Podjetja in institucije **vabimo k sodelovanju**, saj bomo glede na prepoznane potrebe pripravili izo-

braževalne programe in ostalo ponudbo, ki bo vsebinsko prilagojena njim in njihovim zaposlenim. Ugotavljali bomo potrebe po:

- različnih vrstah izobraževanj in usposabljanj,
- kompetencah (ključne in delovno-specifične),
- znanjih in veščinah, ki jih mo-

rate na novo usvojiti in okrepiti oziroma posodobiti.

Vprašalnik bo namenjen ugotavljanju potreb podjetij in institucij po nadaljnjem neformalnem usposabljanju zaposlenih. Rezultati raziskave bodo v pomoč pri razvoju novih programov, v katere želimo vključiti vsebine,

KOMU JE SVETOVANJE NAMENJENO?

Brezplačna svetovalna pomoč je namenjena:

- * **Zaposlenim** pri načrtovanju njihove osebnosti in kariere poti z:
 - izbiro primernega izobraževanja ali usposabljanja za pridobitev nacionalnih ali temeljnih poklicnih kvalifikacij, pridobitev izobrazbe na višji ravni od že dosežene itd.,
 - izbiro primernih orodij za samooceno znanja,
 - ugotavljanjem pridobljenega znanja,
 - podporo med izobraževanjem in ob njegovem zaključku.
- * **Delodajalcem**, ki želijo izboljšati tiste kompetence zaposlenih, ki jih potrebujejo zaradi narave dela, večje zaposljivosti, pa tudi osebnega razvoja in delovanja v sodobni družbi. Svetovanje lahko nadgradimo z vključitvijo v izobraževalne programe z vsebino, ki je prilagojena potrebam podjetja in zaposlenih.

Z januarjem 2021, ko bomo začeli izvajati javno službo na področju izobraževanja odraslih, pa bo dostopno vsem odraslim.

KAKO SE VKLJUČITE V DEJAVNOSTI NA DALJAVO?

Zaradi epidemioloških razmer se vse več dejavnosti odvija na spletu, tudi tečaji, delavnice, usposabljanja in organizirano samostojno učenje. Mnogi se prvič srečujete z uporabo videokonferenčnih programov in aplikacij, prek katerih se lahko vključite v želena izobraževanja. Za vas imamo pripravljena pisna in videonavodila za namestitev ter uporabo orodij ZOOM in Skype. Dostopna so na spletni strani www.prc-lu.si/2020/11/09/kako-uporabljati-zoom-in-skype.

Skušali smo zajeti čim več možnih načinov namestitve in uporabe. Ker pa ima vsaka naprava svoje značilnosti (različne operacijske sisteme, nastavitve naprave ipd.), nas za pomoč pri namestitvi ali zgolj za preizkus delovanja lahko pokličete.

Patricija Rejec, svetovalka v Informativno-svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih na Posoškem razvojnem centru. Foto: Mateja Kutin

KAKO POTEKA SVETOVANJE IN KAKO SE LAHKO VANJ VKLJUČITE?

Svetovanja izvajamo individualno ali v manjših skupinah. Poteka lahko:

- osebno v prostorih Posoškega razvojnega centra, na terenu ali v podjetjih, ki nas povabijo;
- na daljavo prek telefona, e-pošte ali po predhodno dogovorjenem video-komunikacijskem kanalu (npr. ZOOM). Zaradi trenutnih razmer do preklica svetovanje izvajamo samo na daljavo!

Čas za osebni pogovor s svetovalko predhodno rezervirajte pri **Patriciji Rejec** na:

- svetovalnem telefonu: 05/38-41-506 ali 051-310-505,
- e-pošti: patricija.rejec@prc.si.

Vsebinska je povzeta po spletnih straneh isio.acs.si/svetovanje_zaposlenim, www.prc-lu.si in vpnz.acs.si.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

SVETOVANJE IN VREDNOTENJE
ZNANJA ZAPOSLENIH
2016 - 2022

Projekt Informiranje in svetovanje ter ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenih znanj od 2016 do 2022 delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

ki jih zaposleni potrebujejo.

Namen anketiranja je povečati vključenost zaposlenih v vseživljenjsko učenje in izboljšati njihove kompetence zaradi potreb na trgu dela.

Patricija Rejec,
Posoški razvojni center

V ZADNJIH ŠTIRIH LETIH SO NAM IZVAJANJE IZOBRAŽEVANJ ZA SVOJE ZAPOSLENE ZAUPALI: Dom upokojencev Podbrdo, enota Tolmin, Hidria, ITW Appliance Components, Mahle Electric Drives Bovec, TIK, TKK in Zdravstveni dom Tolmin. Fotografija je nastala v okviru javnoveljavnega programa Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Moje delovno mesto (v okviru projekta Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc), ki smo ga leta 2017 izvajali v sodelovanju s podjetjem **Hidria Dieseltex & Advantec** v Tolminu. Foto: arhiv Posoškega razvojnega centra

SPOT SVETOVANJE GORIŠKA

Na **Posoškem razvojnem centru** (PRC) med drugim deluje tudi točka SPOT (VEM), ki nudi brezplačne storitve podjetnikom.

Poleg informiranja in svetovanja lahko pri nas uredite številne druge postopke, veza-
ne na vaše podjetje:

- vpišete/izbrišete podjetja (s.p., enoosebni d.o.o., »popoldanski s.p.«),
- dodajate dejavnosti v podjetju,
- zaprete dejavnost,
- prijavljate/odjavljate delavce v obvezna socialna zavarovanja itd.

Nudimo vam tudi **možnost udeležbe na brezplačnih podjetniških delavnicah in usposabljanjih ter izmenjavah primerov dobrih praks.**

Če želite prejemati **tedenske podjetniške e-novice**, v katerih najdete aktualne razpise, predpise, poslovne dogodke, brezplačna izobraževanja itd., **izpolnite prijavi obrazec**, ki ga najdete na spletni povezavi www.prc.si/novice/prijava-na-spot-novice.

Dodatne informacije: Posoški razvojni center (Polona Cimprič),
e-pošta: polona.cimpric@prc.si, telefon: 05/38-41-882

Projekt je sofinanciran s pomočjo
Evropskega sklada za regionalni
razvoj, Ministrstva za gospodarski
razvoj in tehnologijo ter SPIRIT
Slovenija, javne agencije.

SLOVENSKA
POSLOVNA
TOČKA

REPUBLIKA SLOVENIJA

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

Utrinki

Z NAJ INOVACIJO V 2020 SE LAHKO POHVALI TUDI TIK KOBARID

Slovenija – Kot smo poročali že v prejšnji številki SOČAsnika, je Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) po tem, ko je po regijah ocenila skupaj 221 inovacij, zadnji dan v novembru najinovativnejšim podjetjem in organizacijam ter njihovim inovatorjem 18. zapored podelila nacionalna priznanja. Od 43 najboljših inovacij iz vseh 13 slovenskih regij je 18-članska nacionalna komisija skladno z ocenjevalnimi merili izbrala 11 inovacij, ki so prejela najvišja oziroma zlata priznanja. Poleg tega so člani komisije, med katerimi je tudi predstavnik naše doline **Matej Stres**, sicer direktor proizvodnje v podjetju MAHLE Electric Drives Bovec, podelila še 24 srebrnih in pet bronastih priznanj. V okviru Dneva inovativnosti pa so podelili še dve posebni priznanji za mlado podjetje in posebno priznanje za inovacijski izziv, medtem ko je bila po izboru javnosti izbrana tudi najboljša inovacija leta. Kot je pojasnil predsednik GZS **Boštjan Gorjup**, skoraj tretjina letošnjih inovacij prihaja iz mikro in malih

podjetij. A to za našo regijo očitno ne velja, saj so med dobitniki priznanj tri večja podjetja – dve iz Ajdovščine (Bia Separations in Incom) in eno iz Kobarida (TIK Kobarid).

Kobariško podjetje TIK je zlato priznanje na nacionalni ravni prejelo za inovativni urinski kateter greencath® s hidrofilnim nanosom in vodno vrečko. Kot pojasnjujejo na spletni strani Dan inovativnosti, je edinstvenost greencath® katetra v tem, »da združuje lastnosti, ki se pri konkurenici običajno izključujejo.« Po njihovih besedah izdelek izstopa zaradi odlične drsnosti s podaljšanim časom osušitve nanosa in minimalnimi ostanki, kar osebam z motoričnimi omejitvami olajša uporabo. »Oblika katetra s poliranimi drenažnimi luknjami zmanjšuje poškodbe sluznice sečnice in posledično vnetij. Dodana vodna vrečka omogoča aseptično aktivacijo nanosa in večjo avtonomijo uporabnika. Inovativna oblika mehke konice katetra ter posebna embalaža pa uporabniku omogočata preprosto uporabo in izboljšano kakovost vsakdanjega življenja,« so še zapisali v predstavitvi tega inovativnega izdelka.

Najvišje slovensko priznanje za inovativne dosežke je prejelo tudi ajdovsko podjetje Bia Separations, in sicer za inovacijo procesa čiščenja genskega zdravila Zolgesma za zdravljenje dojenčkov s spinalno mišično atrofijo tipa 2. Med zlatimi nacionalnimi inovatorji pa je, kot že rečeno, tudi ajdovski Incom, največji slovenski proizvajalec sladoleada. Ta je do nagrade prišel s svojim sladoledom Leone Rose cone, ki ga najdemo v obliki vrtnice.

Vsi letošnji prejemniki bodo za nagrado od podjetja CorpoHub prejeli 6-urno delavnico o inoviranju disruptivnih poslovnih modelov.

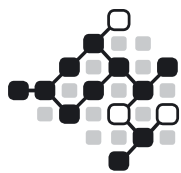
T. Š. F.

PRVI CERTIFIKAT KAKOVOSTI ZA VDC TOLMIN

Tolmin – EQUASS (»European Quality in Social Services«) Assurance, evropski sistem označevanja kakovosti na področju socialnih storitev, ni novost, saj že vrsto let narekuje standard kakovosti v zaposlitveni rehabilitaciji širom po Evropi. Člani evropskega odbora za podeljevanje tovrstnih certifikatov s sedežem v

Bruslju pa so letos certifikat v Sloveniji prvič podelili tudi za dokazano kakovostno delo z odraslimi osebam z motnjo v duševnem in telesnem razvoju. Slednje so prepoznali v večletnem uspešnem delu Varstveno delovnega centra (VDC) Tolmin, in sicer na osnovi ocenjevanja različnih področjih, kot so voditeljstvo, zaposleni, pravice, etika, partnerstvo, sodelovanje, usmerjenost v osebo, celovitost, usmerjenost v rezultate in nenehno izboljševanje.

Postopek pridobivanja certifikata je večplasten in celosten. Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo pri Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča v Ljubljani, ki je hkrati edini lokalni nosilec licence za EQUASS certifikate, je na podlagi samoocenitvenega vprašalnika izdelal profil trenutnega doseganja zahtev standarda. Na osnovi tega se je pripravil akcijski načrt izvedbe potrebnih nalog. Skupina za kakovost v VDC Tolmin, katere koordinatorka je mag. **Janja Barič**, je letos intenzivno delala na zastavljenih ciljih. Po uspešni testni presoji je sledila zunanja presoja neodvisnega pooblaščenega presojevalca. Ta je na dvodnevem delovnem obisku v na-

PRIDOBIVANJE
TEMELJNIH IN POKLICNIH
KOMPETENC
2018 – 2022

PRIDOBIVANJE TEMELJNIH
IN POKLICNIH KOMPETENC V
DOLINI SOČE

Ko virtualna resničnost postane naš vsakdan

Leto 2020 se je že spomladi zasukalo v smer, ki si je niti v sanjah nismo predstavljali. Pandemija je spremenila naše življenje, delo in učenje. Temu toku so morala slediti tudi izobraževanja ljudske uni-
verze, ki deluje pod okriljem Posoškega razvojnega centra.

Posoški razvojni center si je vrsto let prizadeval postati prepoznaven tudi kot institucija, ki nudi kakovostne izobraževalne programe za odrasle. Nov zagon je leta 2016 dala vzpostavitev organizacijske enote Ljudska univerza. Njeno poslanstvo je odraslim v Zgornjem Posočju omogočiti vključevanje v različna kakovostna izobraževanja, kjer pridobivajo znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo za uresničevanje osebnih ter poklicnih ciljev.

Z letošnjim letom je ljudska univerza običajni ponudbi po sili razmer dodala tudi izobraževanja na daljavo.

Kolikor je bilo mogoče, je obstoječa izobraževanja preselila na svetovni splet; nekatera potekajo samo na daljavo, druga kombinirano (ko razmere dopuščajo v učilnici, drugače prek spleta), tretja so prekinjena, ker je vsebina vezana na delo v naravi, prako v domu upokoencev ipd.

Prehod na novo resničnost

Spomladi so se zaposleni na Ljudski univerzi spraševali, kako v času prekinitev dejavnosti v učilnicah zagotoviti realizacijo pridobljenih projektov, v okviru katerih ponuja izobraževanja za različne ciljne skupine,

in ne nazadnje kako obdržati udeležence ter jim zagotoviti podporo pri prehodu na nov način izvajanja. Med njimi so tudi taki, ki niso več računalniškega znanja, nimajo ustrezne računalniške opreme ali so brez spletne povezave. Z veliko vztrajnosti in dela so se učitelji poglobili v novo resničnost, iskali poti ter pridobivali znanje, da bi ji bili kos.

ZOOM in Skype ... kaj bi brez njiju

Po poletnem zatišju pred virusom je september ponovno privabil uka-
željne v učilnice Posoškega razvojnega

ga centra, raztresene po Zgornjem Posočju, z namenom, da približa dejavnosti ljudem. Z zagonom so začeli novo šolsko leto, kmalu pa pristali na trdih tleh, saj je sredi oktobra država ponovno zaprla vrata izobraževalnih institucij. Izobraževanja, ki se lahko izvajajo na daljavo, so se preselila na svetovni splet. Učitelji se z udeleženci srečujejo prek aplikacij ZOOM in Skype. Tako se učijo jezikov (angleškega, italijanskega in ruskega) ter usvajajo osnove domače kozmetike, v okviru programov *Razgibajmo življenje z učenjem* ter *Soustvarjamo dobro počutje doma in na*

Utrinki

VDC TOLMIN PRIDOBIL »EQUASS ASSURANCE« CERTIFIKAT KAKOVOSTI – Gre za prvi primer v Sloveniji, ki je omenjeni certifikat pridobil za dokazano kakovostno delo z odraslimi osebami z motnjo v duševnem in telesnem razvoju. **Foto: Melita Gaberščik**

šem centru proučil dodatno dokumentacijo, se seznanil z delom v delavnicah, si ogledal prostore in se pogovarjal z vsemi deležniki, vpetimi v VDC: uporabniki, zaposleni, predstavnik svojcev uporabnikov, predstavnik sveta zavoda ter pristojnim na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Njegovo poročilo je bilo nato poslano v ocenjevanje na Evropsko platformo za rehabilitacijo v Bruselj.

Pridobljen triletni certifikat kakovosti je zaslužen priznanje vsem za-

poslenim v VDC Tolmin, saj gre za dokaz, da dobro in kakovostno opravljamo svoje delo. Obenem je naša zaveza in odgovornost, da bomo še naprej delali na izboljšavah, ker so mogoče na vseh področjih. Nenehno izboljševanje storitev prispeva k zadovoljstvu uporabnikov in zaposlenih, hkrati pa pomeni tudi vzdrževanje certifikata kakovosti, saj smo o izboljšavah dolžni vsako leto poročati v Bruselj.

dr. **Sandra Medveš Berginc**, direktorica VDC Tolmin

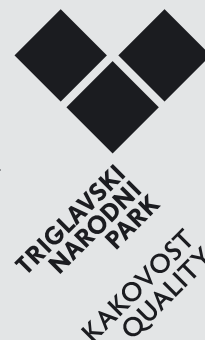
ZNAK KAKOVOSTI TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Triglavski narodni park – Certifikat Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka (TNP) je namenjen lokalnim deležnikom, ki si s svojimi izdelki in storitvami prizadevajo za visoko kakovost ter trajnostne pristope, v skladu z načeli in vrednotami narodnega parka. Letošnji dobitniki znaka kakovosti so turistični ponudniki, ki so vključeni tudi v zeleno shemo slovenskega turizma. Med njimi so trije posoški ponudniki – Kamp Korita, Eco Chalet Astra Montana in Eco Kamp Koren – ter dva bohinjska – Apartmajske hiške AL-PIK in Kamp Danica.

Nosilci znaka kakovosti TNP pri svojem delovanju zagotavljajo izpolnjevanje nadstandardnih zahtev s področij varstva okolja, ohranjanja narave ter ohranjanja kulturne dediščine, kar jim poleg kakovosti njihovih izdelkov in storitev zagotavlja boljše prepoznavnost. Območje TNP in Biosfernega obmo-

čja Julijske Alpe je namreč največji naravni biser Slovenije, ki navdihuje s svojimi naravnimi ter kulturnimi znamenitostmi. Znak kakovosti TNP zagotavlja, da se to bogastvo ohranja ob sočasnem trajnostnem razvoju.

V prihodnje se bo certifikacijski sistem postopoma nadgrajeval tudi na nekatera druga področja, na primer gastronomijo, planine s predelavo mleka, osnovne šole z vzpostavljenim sistemom »zero waste«, planinske kočice ... Povezoval pa se bo tudi z enotnim označenjem kolektivnih blagovnih znamk na območju Julijskih Alp. Organizirane skupne komunikacijske kampanje bodo zviševale prepoznavnost nosilcev znaka kakovosti in izboljšale splošno ozaveščenost o pomenu varovanja okolja. Za potrebe komunikacije znaka kakovosti TNP je v pripravi posebna spletna stran, ki bo namenjena povezavi med dejavnostmi nosilcev znaka kakovosti ter ozaveščanjem širše javnosti o pomenu trajnostnih razvojnih pristopov. Z iskanjem in

delovnem mestu pa spoznavajo različna področja, ki pomagajo ohranjati človekovo vitalnost, igrivost, dobro fizično in duševno zdravje, ravnotežje v telesu. Večina udeležencev meni, da nov način pridobivanja znanja ni enostaven, predvsem pa ni enak.

Virtualni svet ne diši

Tudi sama sem se to jesen znašla v skupini enega od tematskih programov. Začele smo v učilnici, a ne čisto normalno; opremljene smo bile z zaščitnimi maskami in ločevalo nas je pleksi steklo. Srečevale smo se in srkale bogato znanje predavateljice. Med odmori smo izmenjevale mnenja, se dogovarjale, kako do sestavin in pripomočkov, ki jih bomo v nadaljevanju potrebovale. Ni bilo dolgo tako, saj smo kmalu »pristale na ZOOM-u«. Sedaj se v glavnem le poslušamo, saj so zaradi težav s slabo internetno povezavo naše kamere izklopljene. Podajanje teoretičnega znanja teče dokaj normalno, zatika pa se pri praktičnih prikazih. Nemo-goče je povonjati eterična olja, preizkusiti sestavine in izdelke. Naša čutila so prikrajšana in čakajo na ugodnejše čase, ko se bomo spet srečale v učilnici.

LJUDSKA UNIVERZA JE IZOBRAŽEVANJA, KI LAHKO POTEKAJO NA DALJAVO, preselila na svetovni splet. Nov način ni enostaven ne za učitelje ne za udeležence, so pa slednji zadovoljni, da vsaj potekajo. Foto: Tatjana Šalej Faletič

Virtualne jezikovne učilnice

Tudi jezikovni tečaji potekajo prek aplikacije ZOOM. Kot nam je zaupala Stana Jandrič, ki obiskuje tečaj Angleščine za popolne začetnike, je bilo zanj učenje prek spleta velik izziv, s katerim se je prvič srečala. »Pričakovala sem veliko težav, ki pa jih na srečo nismo imeli. Na tak način se da veliko naučiti, ampak pogrešam osebni stik, predvsem učitelja, ki je vedno nasmejana in predstavlja več motivacije za učenje.« Da je učenje na daljavo velik izziv za

udeležence in predavateljico, se strinja tudi Ana Koren, ki obiskuje osvežitveni tečaj Osnove italijanščine. »Predavateljica je zelo dobro pripravljena in nam snov dobro podaja ter nas drži v pozornosti. Čeprav lahko delamo v raztegnjeni trenirki, na kavču, s toplim čajem poleg računalnika, je delo v učilnici precej bolj učinkovito. Višja je koncentracija in tudi interakcija je drugačna.« Veliko znanja se lahko pridobi na daljavo, a kljub vsemu vsi nestrno čakajo na ponovno snidenje v učilnicah.

Skrb za psihično in fizično zdravje

Programa Soustvarjam dobro počutje doma in na delovnem mestu ter Kakovost življenja sta preseljena na Skype. Udeleženci, sicer zadovoljni, da tečeta dalje, pogrešajo osebne stike. »Pri predavanjih gre tudi za komunikacijo, poslušanje z več čutili, ne samo ušesi, sodelovanje in s tem delitev izkušenj iz življenja, kar nam pomaga pri naših težavah in nas nadgrajuje,« meni Sonja Vojska, vključena v program Soustvarjam dobro počutje doma in na delovnem mestu. Tako izobraževanje pa ima tudi prednosti – med drugim je ta, da se predavanja snemajo, posnetke pa lahko večkrat poslušas in se ob njih učiš.

Novi izzivi prinesli nova znanja

Če pod letošnje leto potegnemo črto, lahko zaključimo, da je prineslo nove veščine in znanja – tudi računalniška. Mnogi bodo odslej računalnik in pametni telefon bolj samozavestno uporabljali tudi ob drugih priložnostih.

Pred vrati je novo leto, ki prinaša nove izzive, pa tudi nove zanimive izobraževalne programe za ukaželjne. Vabljeni, da se vključite vanje.

Mateja Kutin

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Projekt sofinancirata Republika
Slovenija in Evropska unija iz
Evropskega socialnega sklada.

Utrinki

- ▶ zagotavljanjem novih finančnih virov za skupne razvojne projekte mora postati okoljsko vzdržno povezovanje na območju Julijskih Alp temelj za uspešno zeleno ekonomijo.

Davorin Koren in Renata Cerkovnik,
Javni zavod TNP

UČNI ČEBELNJAK Z NOVO UČILNICO NA PROSTEM

Tolmin – Oktobra se je zaključil študijski krožek, ki smo ga izvajali na Posoškem razvojnem centru (PRC). V sklopu tega smo se pogovarjali o pomenu čebel za ljudi in naravo.

Študijski krožek je neformalna oblika izobraževanja, namenjena širši javnosti in je za udeležence brezplačna. Poleg izobraževalnega momenta, ko udeleženci v procesu obiskovanja krožka korak za korakom usvajajo novo znanje, skupaj raziskujejo, se učijo drug od drugega, je ključna njegova družabna plat.

NA ŠTUDIJSKEM KROŽKU ČEBELICE, ČEBELICE – MOJE PRIJATELJICE so udeleženci izmenjevali znanje in izkušnje iz čebelarstva ter jih nadgradili s postavitvijo tako imenovane učilnice na prostem, ki je svoj prostor našla za Šolskim centrom Tolmin ob učnem čebelnjaku Čebelarstva društva Tolmin.

Leta nazaj so se ljudje srečevali ob raznih skupnih opravilih, kot je bilo ličkanje koruze. Pogovarjali so se, mlajši so se od starejših učili tradicionalnega, za življenje pomembnega znanja. V današnjem času televizije in družbenih omrežij je druženje ljudi postalo bolj ali manj puhla izmenjava

besed o splošnem počutju ter vremenu. Zato so študijski krožki, katerih vsebino izberejo udeleženci sami, prav posebej pomembni. O življenju čebel, njihovem pomembnem prispevku k ohranjanju zdravega okolja in izdelkih, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju za podpo-

ro imunskemu sistemu, smo se pogovarjali s člani Čebelarstva društva (ČD) Tolmin na študijskem krožku Čebelice, čebelice – moje prijateljice. Izmenjavo znanj in izkušenj iz čebelarstva smo nadgradili s postavitvijo tako imenovane učilnice na prostem. Ta je svoj prostor našla ob učnem čebelnjaku ČD Tolmin, ki se nahaja za Šolskim centrom Tolmin, par deset korakov od ceste, ki vodi k Sotočju. Čebelnjak z učilnico na prostem, v okviru katere so bile postavljene tudi izobraževalne table o življenju čebel, si lahko pogleda vsak mimoidoči. Čebelarji bodo v naslednjem letu učilnico nadgradili z gredicami medonosnih rastlin.

Omenjeni študijski krožek je primer dobre prakse sodelovanja z lokalnimi društvi z namenom ohranjanja in prenosa tradicionalnega znanja, kot je čebelarstvo.

Besedilo in foto: Nika Kikelj Maver,
mentorica študijskega krožka, PRC

Zgodovina prve svetovne vojne izven šolskih klopi

Več kot sto devetošolcev iz posoških osnovnih šol je letošnjo jesen prisluhnilo strokovnjakom o zgodovini prve svetovne vojne in pomembnosti ohranjanja njene dediščine. Poleg ozaveščenosti o obravnavani dediščini so učenci pridobili vpogled v težko življenje v času vojne ter uvideli, kako nesmiselna je vojna in kako pomemben je mir. Program izobraževanja je organiziral Posoški razvojni center v sklopu projekta WALKofPEACE, ki je sofinanciran v okviru programa INTERREG V-A Italija-Slovenija.

Projekt WALKofPEACE omogoča številne dejavnosti, usmerjene v ohranjanje, raziskovanje in promocijo snovne ter nesnovne dediščine prve svetovne vojne na obeh straneh slovensko-italijanske meje. Najbolj opazne so naložbe v obnovo muzejev, informacijskih centrov, spomenikov in drugih pomembnih točk interesa. Velik pomen pa imajo tudi druge vrste dejavnosti, kot so študije, razstave, kulturno-zgodovinski dogodki,

izobraževanje in mreženje različnih deležnikov, saj omogočajo krepitev splošnega znanja ter ozaveščenosti o dediščini prve svetovne vojne.

Projekt z vso svojo širino delovanja zajema sodelovanje številnih ciljnih skupin, ki so na različne načine povezane z dediščino prve svetovne vojne. Najmlajši med njimi so prav osnovnošolci,

ki so prisostvovali na izobraževanjih, organiziranih na nekdanjih bojiščih soške fronte, ob vojaških spomenikih in v Kobaridskem muzeju. Poleg ogleda že omenjenega muzeja, ki se ponaša z bogato zbirko dediščine soške fronte, so si nekateri učenci ogledali italijansko kostnico nad Kobaridom, spet drugi pa so v Javorci z zanimanjem prisluhnil predstavitvi

cerkve Sv. Duha, ki je bila leta 1999 razglašena za kulturni spomenik državnega pomena. Nekateri učenci so prehodili pot po muzeju na prostem Kolovrat, kjer so opazovali poveljniška in opazovalna mesta, mitralješke ter topniške položaje in kaverne.

V prvem sklopu izobraževanj je **Posoški razvojni center** sprejel osnovnošolce iz

Bovca, Kobarida, Mosta na Soči in Tolmina, v drugem sklopu pa bosta organizirani še ekskurziji za učence iz Deskel in Podbrda. »Ekskurzije WALKofPEACE« so se odlično združile z učno snovjo o zgodovini prve svetovne vojne, ki jo devetošolci obravnavajo v začetku šolskega leta.

Suzana Colja Resnik, Posoški razvojni center

1 – V KOBARIŠKEM MUZEJU – Vsa izobraževanja so se dotikala tematike prve svetovne vojne in ohranjanja njene dediščine. V prvem sklopu izobraževanj je **Posoški razvojni center** sprejel osnovnošolce iz Bovca, Kobarida, Mosta na Soči in Tolmina, v drugem sklopu pa sta predvideni še ekskurziji za učence iz Deskel in Podbrda.

2 – V CERKVI SV. DUHA V JAVORCI – V projekt WALKofPEACE so vključeni različni deležniki, povezani z dediščino prve svetovne vojne; najmlajši med njimi so prav osnovnošolci.

3 – OGLED MUZEJA NA PROSTEM KOLOVRAT – Devetošolci so poleg ozaveščenosti o dediščini prve svetovne vojne pridobili tudi vpogled v takratno težko življenje.

4 – Z DEJAVNOSTMI PROJEKTA WALKofPEACE je učence seznanila **Suzana Colja Resnik** iz Posoškega razvojnega centra.

Foto: Suzana Colja Resnik in
Simon Skočir

Občina Bovec

Poziv vsem k doslednemu upoštevanju ukrepov

V naši občini se je zgodilo to, česar kljub presenetljivo velikemu porastu okužb konec oktobra in v prvih dneh novembra nismo pričakovali. Vrhunec je bil dosežen, ko je bilo v enem dnevu na testiranju na novi koronavirus kar 29 pozitivnih, kar je glede na število prebivalcev naše občine zelo veliko.

Občina Bovec se je še pred razglasitvijo epidemije v Sloveniji odločila za prve preventivne ukrepe in med drugim že 12. oktobra zaprla svoje urade za stranke. Na spletni strani in kabelski televiziji smo skupaj s **Civilno zaščito Bovec** (CZ) začeli opozarjati na dosledno spoštovanje priporočil **Nacionalnega inštituta za javno zdravje** in odlokov **Vlade RS**. Od takrat dalje so predstavniki CZ in redarji Medobčinske uprave občin Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči opozarjali kršitelje navodil ter ukrepov. Uvedli smo telefonsko številko za nujne klice. Več kot to ni v pristojnosti občine, zato smo se zanašali na zdravo pamet občanov.

Zelo moram pohvaliti vse, ki se obnašate odgovorno. Vas je velika večina! Žal pa je še vedno preveč takih, ki očitno mislijo, da so na tem svetu edinstveni in da lahko počnejo, kar hočejo. To žalosti vse, ki si prizadevamo, da bi bilo stanje v naši občini tako, kot je bilo v spomladanskem epidemiološkem obdobju. Takrat je bilo Bovško skoraj brez okužb. Enako je bilo tudi v poletni sezoni, v kateri kljub velikemu številu turistov in obiskovalcev nismo zabeležili niti ene okužbe.

Največje žarišče z najprej 22, po testiranju vseh zaposlenih pa kar 29 okužbami, je bilo v eni od največjih družb **MAHLE Electric Drives Bovec**. Vzplamtelo je kljub zelo strogim ukrepom, ki so jih, kot zagotavlja direktor **Uroš Rutar**, še pred razglasitvijo epidemije začeli izvajati – od obveznega nošenja zaščitnih mask, razkuževanja rok in opreme do prepovedi druženja ... Vodstvu družbe izrekam vse pohvale. Če bi se zaposleni držali ukrepov tako na delu kot tudi v prostem času, bi se verjetno izognili takemu številu okužb.

Z direktorjem sva se pogovarjala, kako zajezi nadaljnje širjenje okužb. Predlagal sem odvzem brisov vsem zaposlenim in izolacijo delavcev s pozitivnim izvidom. Direktor je nemudoma ukrepal in se z **Zdravstvenim domom Tolmin** dogovoril za odvzem plačljivih brisov. Pri tovarni v Bovcu so jih 13. novembra odvzeli vsem, razen enemu, ki je to odklonil. Rezultat je bil srljiv: 29 pozitivnih.

Tudi v podjetju **TKK**, še enemu od največjih zaposlovalcev, je bilo takrat število okužb nekoliko povečano, vendar je bilo stanje obvladljivo. V obeh

ŽUPAN VALTER MLEKUŽ POZIVA VSE PREBIVALCE BOVŠKEGA in tiste, ki iz upravičenih razlogov prihajajo na Bovško, da se obnašajo odgovorno ter dosledno upoštevajo priporočila in ukrepe za zaježitev širjenja koronavirusa. Foto: Milan Štulec

primerih pa se moramo zamisliti, kaj se lahko zgodi, če se proizvodnja ustavi. In to zato, ker posamezniki ne morejo zdržati nekaj časa brez druženja in zasebnih zabav, ker se jim zdi, da so bolj modri in pomembni, če ne nosijo zaščitnih mask, ker ne upoštevajo medsebojne razdalje in osnovnih ukrepov, ki jih nam vsem nalaga stroka! To ni pošteno ne do sodelavcev ne do zaposlovalcev in ne do celotne družbe!

Nobenega ne obtožujem, saj je virus zahrbtnen in pred njim ni varen nihče. Veliko okuženih je asimptomatičnih in ne vedo, da so prenašalci. Prav zato je tako pomembna socialna distanca in upoštevanje priporočil ter ukrepov. Še enkrat rotim vse prebivalce Bovškega in tiste, ki iz upravičenih razlogov prihajate k nam, da se obnašate odgovorno. Prestali smo že veliko naravnih nesreč, premagali bomo tudi to epidemijo. A le s skupnimi močmi nam bo uspelo. Potrudimo se, da bodo posledice čim manjše. Upam, da je bil za vse, ki ste COVID-19 preboleli, čas prestajanja čim manj težak. Vsem aktualno obolelim pa želim čimprejšnje okrevanje. Prosim vas, ostanite doma v samoizolaciji, tisti, ki ste bili v stiku z njimi, pa v preventivni karanteni.

Prepričan sem, sploh po obetavnih napovedih o uspešnem cepivu, da bo čez leto dni na to obdobje ostal samo še spomin in se bomo lahko brezskrbno pripravljali na praznike, se družili, zabavali, rokovali, se objemali in ponovno zadihali s polnimi pljuči. Zato zdržimo še malo in bodimo odgovorni!

Valter Mlekuž, župan Občine Bovec

Skrb za preprečevanje širjenja epidemije na Bovškem

Z razglasitvijo epidemije koronavirusne bolezni 19. oktobra so bile podane tudi pristojnosti civilni zaščiti in drugim organom, ki nadzirajo dosledno upoštevanje priporočil **Nacionalnega inštituta za javno zdravje** (NIJZ) in odlokov **Vlade RS**. Takoj sta se sestala bovški župan **Valter Mlekuž** in poveljnik Občinskega štaba civilne zaščite (OŠ CZ) Bovec **Edi Melinc** ter preverila stanje v občini in morebitne potrebe po dodatnih ukrepih. Nekatere osnovne ukrepe so namreč sprejeli še pred razglasitvijo epidemije. Med drugim je bila od 12. oktobra dalje občinska stavba zaprta za stranke. Uslužbenci so dosegljivi na javno objavljenih telefonskih številkah in elektronskih naslovih, na spletni strani pa je za vse informacije v zvezi z boleznijo odprta podstran COVID-19.

V pomoč pri omejevanju širjenja novega koronavirusa se je dejavno vključilo tudi podjetje **MAHLE Electric Drivers Bovec** in že sredi oktobra **OŠ CZ Bovec** doniralo 8.000 zaščitnih mask. Direktor **Uroš Rutar** jih je predal županu. Poveljnik **OŠ CZ Edi Melinc** je donacijo dodal že zbranim zaščitnim maskam, ki so bile v prvi vrsti namenjene potrebam pripadnikov struktur civilne zaščite in tudi najbolj ranljivim skupinam. Župan je bil za donacijo izjemno hvaležen, saj so v podjetju s tem pokazali, da imajo čut za odgovornost do lokalnega okolja, v katerem poslujejo.

Zaradi nespodbudnega stanja glede porasta števila okuženih je konec oktobra v bovškem kulturnem domu potekal krizni posvet. V sodelovanju z **Občino Bovec** ga je sklical poveljnik OŠ CZ. Poleg Melinca in župana Mlekuža so se ga udeležili namestnik poveljnika OŠ CZ in podžupan **Miro Bozja**, zdravnik Splošne ambulantne Bovec **Zdravko Kravanja**, komandir bovške policijske postaje (PP) **Damjan Žagar**, ravnatelj OŠ Bovec **Iztok Kenda**, direktorica Medobčinske uprave občin Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči **Suzana Konec** ter **Milan Štulec**, ki je na bovški občini zadolžen za stike z javnostmi.

Zaskrbljen nad dogajanjem v zadnjih dneh oktobra je župan povedal: »Jesensko stanje je vse prej kot dobro. Obveščanje občanov na naši spletni strani je ažurno in odlično, preučiti pa moramo možnosti, kako jih še bolj ozavešiti, naj vendarle upoštevajo vsa priporočila NIJZ in ukrepe vlade ter kako nujna je distanca med ljudmi in redno nošenje zaščitnih mask.« V nadaljevanju je Melinc predstavil dejavnosti OŠ CZ Bovec. »Že pred razglasitvijo epidemije smo aktivirali ožji sestav štaba, poverjenike po krajevnih skupnostih, vodjo za administrativno informacijsko podporo, vodjo prve pomoči in poveljnika Prostovoljnega gasilskega

društva Bovec, ki je tudi vodja gasilske enote širšega pomena. Dnevno sem v navezi z županom Občine Bovec Valterjem Mlekužem. Aktivirali smo tudi številko in elektronski naslov za nujne informacije.»

Ključni sogovornik je bil Kravanja, ki se je želel javno zahvaliti OŠ CZ za odlično sodelovanje v pomladanskem času in županu za postavitev nadstrešnice pred vrati Zdravstvene postaje Bovec. Že konec oktobra pa je bil zelo jassen: »To, kar se trenutno dogaja na Bovškem, pravzaprav ni samo skrb vzbujajoče, temveč je že dramatično. Porast okuženih je tudi v primerjavi s slovenskim povprečjem statistično ogromen. Medsebojni stiki so v naši občini neverjetno intenzivni. Ko spremljamo enega od okuženih, ugotovimo, da je bil v nekaj dneh v stiku z izjemno velikim številom prebivalcev Bovškega. Zato je prepričanje, da je kdo varen pred okužbo, zelo slaba predpostavka. Širjenje lahko preprečimo samo z nošenjem zaščitnih mask. Prihaja pa še obdobje gripe. Na voljo imamo cepljenje, ki je letos za vse brezplačno, zato bi bil moj nasvet, da se cepijo vsi od prvega do zadnjega prebivalca Bovškega. Vsakemu mora biti kristalno jasno tudi, da brez ma-

Spoštovani občanke in občani,

december je mesec veselja in razigranosti, je čas izražanja najlepših želja. Naj bo, čeprav na svojevrsten način, kot še nikoli doslej, tudi letos poln upanja. Za vse nas se izteka posebno težko leto. Božični in novoletni prazniki bodo drugačni, kot jih pomni naša generacija. Zato pa naj ne bodo nič manj lepi, morda v družinskem krogu še bolj doživeti, bolj umirjeni, pristnejši. Božični prazniki so sporočilo novega življenja, novoletni pa prelomnica med starim in novim. Iskreno vam želim, da bi v letu 2021 na vse neljube dogodke in težke trenutke čim prej ostal le še bled spomin ter da bi bili vsi zdravi! Novo leto pa naj prinese tudi veliko osebnih sreč in uspeha. Srečno!

Valter Mlekuž, župan

ske ne smemo več v javnost. Jaz jo nosim in prav bi bilo, da bi jo nosili vsi. To je najmanj, hkrati pa tudi največ, kar lahko storimo, s tem pa prispevamo k temu, da ne razpade zdravstveni sistem.»

Ravnatelj OŠ Bovec Kenda je predstavil trenutno stanje v šoli in vrtcih, komandir PP Bovec Žagar pa je povedal, da spoštovanje sprejetih ukrepov nadzirajo ob opravljanju rednih nalog, upoštevajoč sprejete ukrepe vla-

de. Dodal je, da je policistov za obravnavo tako velikega območja odločno premalo, skrbi pa ga tudi, da bi do okužbe prišlo v njihovem kolektivu.

Direktorica medobčinske uprave Končeva je pohvalila sodelovanje z vsemi štabi civilne zaščite, saj njihovi štirje redarji pokrivajo območje štirih občin. V večini primerov so opozorila dosegla svoj namen in ni bilo potrebe po predaji primerov zdravstveni inšpekciji. Namestnik poveljnika OŠ CZ Bozja je predstavil opažanja na terenu. Nošenje zaščitnih mask v trgovinah in na prostem se v veliki meri spoštuje, v nočnem času pa ni zasledil kršitev.

Besedilo in foto: Milan Štulc

Z oktobrske seje bovškega občinskega sveta

Na oktobrski seji *Občinskega sveta* (OS) *Občine Bovec* so bili lahko prisotni samo svetniki, poročevalci in predstavniki občinske uprave. Zaradi zagotavljanja varnosti in upoštevanja ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa ter s tem omejenega dovo-

ljenega števila prisotnih v zaprtih prostorih je bil tak ukrep nujen.

Svetniki so najprej potrdili zapisnika 12. redne in 3. izredne seje ter poročili 9. in 10. korespondenčne seje. Soglasno so sprejeli Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Bovec in spremembe Poslovnika OS, ki so bile nujne zaradi uskladitve splošnih aktov z zakonodajo. Tudi rebalans proračuna, ki je bil potreben zaradi sprememb tako na prihodkovni kot odhodkovni strani, je bil soglasno potrjen. Odprte so nove postavke, ki se nanašajo na COVID-19, parkomate v Triglavskem narodnem parku in storitev Prostofer. Na prihodkovni strani se proračunska sredstva iz 6,7 milijona dvignejo na 7,1 milijona evrov, na odhodkovni strani pa s 6,8 na slabih 7 milijonov evrov.

V nadaljevanju so svetniki sprejeli Odlok o zapuščenih vozilih. V bovški občini sicer ni zaznati veliko kršitev, vendar se pojavljajo posamezni primeri zapuščenih vozil na javnih površinah. Občinski redar doslej ni imel mehanizma za odstranitev takega vozila. S sprejetjem tega odloka pa ima možnost odreditve odstranitve pristojnemu izvajalcu rednega vzdrževanja cest oziroma njegovemu podizvajalcu, ki to stori na stroške lastnika oziroma občine, če ga lastnik v zakonsko predpisanem roku treh dni sam prostovoljno ne odstrani.

V prvem branju so svetniki obravnavali in sprejeli tudi Odlok o predkupni pravici, s katerim se določijo območja in način uveljavljanja predkupne pravice. V nadaljevanju so se seznanili z odzivnim poročilom nekdanjega v. d. direktorja Sončnega Kanina **Marjana Skorniška** in informacijami o delu *Policijske postaje Bovec*. Soglasno je bil sprejet sklepa, ki je obravnavane lokalne ceste razglasil

SREDI OKTOBRA JE DRŽAVA PONOVO RAZGLASILA EPIDEMIJO. Takoj sta se sestala bovški župan **Valter Mlekuž** in poveljnik Občinskega štaba civilne zaščite Bovec **Edi Melinc** in preverila stanje v občini ter morebitne potrebe po dodatnih ukrepih.

V POMOČ PRI OMEJEVANJU ŠIRJENJA NOVEGA KORONAVIRUSA se je dejavno vključilo tudi podjetje **MAHLE Electric Drivers Bovec** in že sredi oktobra bovškemu občinskemu štabu civilne zaščite doniralo 8.000 zaščitnih mask.

NA OKTOBRSKI SEJI BOVŠKEGA OBČINSKEGA SVETA so bili zaradi zagotavljanja varnosti in upoštevanja ukrepov prisotni samo svetniki, poročevalci ter predstavniki občinske uprave.

za zemljišča grajenega javnega dogrega lokalnega pomena.

Svetniki so se seznanili z Akcijskim načrtom ukrepov za spodbujanje trajnostnega razvoja turizma v občini Bovec za obdobje 2020-2023, ki ga je predstavila **Alenka Rutar** iz Turizma Dolina Soče. Poudarila je, da ima bovška občina kot prva prejemnica zlatega znaka »Slovenia green destination« odlično popotnico tudi za nadaljnje delo. Akcijski načrt so svetniki soglasno potrdili, nato pa obravnavali ter potrdili še cenik vozovnic za smučišče Kanin in povezano smučišče Kanin-Sella Nevea.

Besedilo in foto: Milan Štulc

Prenova obstoječe javne razsvetljave na Bovškem

Občina Bovec je zaključila projekt prenove javne razsvetljave na Bovškem. Ta je bila nujna iz dveh ključnih razlogov, in sicer zaradi uskladitve z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja ter ker je bil prejšnji svetilni sistem energetsko potraten.

Cilj prenove je bil zagotoviti sodobno javno razsvetljavo, ki bo omogočala kakovostno osvetlitev javnih površin, ob sočasnem zmanjšanju svetlobnega onesnaževanja in znižanju porabe električne energije ter emisij CO₂. »Obstoječe svetilke smo zamenjali z varčnejšimi svetilkami v LED-tehnologiji, ki zagotavlja optimalno osvetlitev javnih površin, hkrati

OKTOBRA SE JE ZAKLJUČILA NALOŽBA V PRENOVO JAVNE RAZSVETLJAVE NA BOVŠKEM. Občina je zanjo namenila dobrih 77 tisoč evrov. Z njo bo prihranila pri stroških vzdrževanja, znižala pa se bo tudi poraba električne energije na prebivalca – po izračunih iz dosedanjih 83,3 kWh na manj kot 35 kWh, kar bo precej pod zakonsko predpisano porabo.

ti pa ponoči s samodejnim prilagajanjem svetlosti dodatno poskrbi za manjšo porabo električne energije, manjše svetlobno onesnaževanje okolja in manj emisij CO₂. To je ne nazadnje tudi pomemben doprinos k trajnostnemu razvoju, h kateremu stremi naša občina,« je ob zaključku projekta povedal župan **Valter Mlekuž**.

Občina Bovec je po postopku javnega naročanja kot najugodnejšega izvajalca izbrala podjetje **Elektro Primorska**, ki je k izvedbi na terenu pristopilo takoj po podpisu pogodbe. Dela so bila zaključena konec oktobra.

Občina je za naložbo namenila

nekaj več kot 77 tisoč evrov proračunskih sredstev, z njo pa bo prihranila pri stroških vzdrževanja, ki ga pri tovrstnih svetilkah skoraj ni. Dosedanja poraba električne energije je znašala okoli 83,3 kWh na prebivalca. Po izračunih se bo zdaj zmanjšala na raven pod 35 kWh in bo tako precej pod zakonsko predpisano porabo, ki znaša 44,5 kWh na prebivalca.

V sklopu projekta je Občina Bovec posodobila tudi kataster svetilk v javni razsvetljavi. Te so programirane za samodejno prilagajanje svetilnosti. Od samodejnega prižiga do 23. ure svetijo s sto odstotki nazivne svetilnosti. Ponoči se svetilnost postopoma

zmanjša na 50 odstotkov na regionalnih cestah, drugje pa na 30 odstotkov. Na stoodstotno nazivno svetilnost se postopoma povrnejo do 5. ure in tako svetijo do samodejnega izklopa.

Besedilo in foto: Milan Štulc

Dobri obeti za gradnjo doma za starejše občane

Za gradnjo doma za ostarele na predvideni lokaciji Na jezercih je v zadnjem obdobju **Občina Bovec** že pridobila dodatna zemljišča, potrebna za izvedbo projekta, oziroma ima za to podpisane pogodbe z lastniki. V fazi pridobivanja je še parcela v lasti **Direkcije RS za vode** ter **Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS**.

Projekt za gradnjo doma starejših občanov je bil izdelan že leta 2011, vendar je ta zaradi novih namestitvenih trendov in višjih zahtevanih standardov trenutno v zaključni fazi delnih sprememb. Občina si obeta, da bo pri financiranju na pomoč priskočila država, saj so se zaradi dodatnih sredstev iz tako imenovanega koronapaketa pojavile nove možnosti za tovrstne objekte. Pred kratkim sta se župan **Valter Mlekuž** in direktorica uprave **Katarina Barbara Ostan** na povabilo **Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti** udeležila pogovorov o možnih načinih financiranja. »Pogovore na ministrstvu ocenjujem kot zelo pozitivne, zato so naša pričakovanja up-

Utrinki

FUNKCIJE GOZDOV Z VIDIKA PODNEBNIH SPREMEMB

Slovenija – Društvo za varstvo Alp CIPRA Slovenija je 12. novembra organiziralo spletni posvet z naslovom Funkcije gozdov z vidika podnebnih sprememb. Potekal je v okviru projekta GozdNega, ki ga sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor RS s sredstvi Podnebnega sklada, eden od partnerjev pa je tudi Posoški razvojni center.

Alpe so z vidika podnebne krize še posebej problematično območje; tukajšnje temperature so se v zadnjem stoletju dvignile za slabe 2 °C, kar je skoraj dvakrat več od povprečja severne poloble. Temu trendu se je skušal zoperstaviti tudi Posvetovalni odbor za alpsko podnebje pri Alpski konvenciji. Z Alpskim sistemom podnebnih ciljev je oblikoval podnebne cilje po sektorjih. V protokolu Gorski gozd so poudarjeni štirje ključni sek-

torski cilji, vsi pa so povezani z zdravstvenim stanjem gozda in njegovo prilagodljivostjo na podnebne spremembe.

Na posvetu nas je zanimalo, ali tem ciljem sledimo tudi v Sloveniji oziroma kakšni ukrepi zoperstavljanja posledicam podnebne krize bodo nujni v prihodnosti. V prvem delu smo prisluhnili referatom. O varovalni in zaščitni funkciji gozdov je predaval doc. dr. **Milan Kobal** iz Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani (BF UL), o gorskih gozdovih kot ponorih ogljika pa dr. **Primož Simončič** z Gozdarskega inštituta Slovenije. Sonaravno upravljanje gozdov v Sloveniji je predstavil prof. dr. **Jurij Diaci** iz BF UL, trajnostno upravljanje gozdov pri nas pa dr. **Nevenka Bogataj** iz Andragoškega centra Slovenije.

V drugem delu posveta smo z udeleženci ugotavljali, kako bi usmeritvam Alpskega sistema podnebnih ciljev

PRIPOROČILA ZA URESNIČEVANJE ALPSKEGA SISTEMA PODNEBNIH CILJEV so objavljena na strani CIPRE Slovenija. V okviru spletnega posveta Funkcije gozdov z vidika podnebnih sprememb smo zbrali predloge za priporočila za doseganje ciljev protokola Gorski gozd, prilagojena slovenskemu prostoru.

lahko bolje sledili. Poudarili smo nujno po upravljanju tveganj (podori, plazovi), izboljšanju tal, ohranjanju biotske pestrosti, ohranjanju varovalnega potenciala gorskega gozda – vključno z njegovim prilagajanjem

podnebnim spremembam s pomočjo prilagodljivega upravljanja gozdov. Posebno pozornost bomo morali nameniti tudi učinkoviti gozdno-lesni verigi ter proizvodnji trajnih lesnih proizvodov. Pri naših prizadevanjih

BOVČANI SE NADEJAJO, DA BO DOM STAREJŠIH OBČANOV ZGRAJEN ŽE SREDI LETA 2023. Projekt za gradnjo, ki je bil izdelan pred skoraj desetletjem, je zdaj zaradi novih namestitvenih trendov in višjih zahtevanih standardov v zaključni fazi delnih sprememb. Foto: iz projekta za izgradnjo

ravičeno zelo velika. Populacija v občini Bovec je starejša in delež starostnikov se še povečuje, zato je investicija v dom za starejše občane v Bovcu ne le upravičena, ampak nujno potrebna. Zelo me veseli, da se tako

tega kot tudi dejstva, da Občina Bovec sama ne zmora financirati tako obsežnega projekta, zavedajo sogovorniki na resornem ministrstvu,« je po sestanku povedal župan.

Kot kaže v tem trenutku in če bo

šlo vse po predvidenih načrtih, bo dom za starejše občane v Bovcu zgrajen do sredine leta 2023.

Milan Štulc

Postavitev nadstreška pred bovško zdravstveno postajo

Zaradi zaježitve širjenja novega koronavirusa je tudi sprejem v zdravstvene ambulante *Zdravstvene postaje Bovec* že od začetka pandemije prilagojen, tako da morajo uporabniki za vstop počakati pred objektom. Zato se je *Občina Bovec* odločila za postavitev nadstreška z zastekljeno streho, ki čakanje na sprejem vsaj delno olajša.

Kot je povedal župan **Valter Mlekuž**, se je za tako hitro rešitev odločil zato, da bi v teh izrednih razmerah ljudem omogočili vsaj zaščito

pred padavinami. »Nadstrešek pa je postavljen na način, da lahko v prihodnje prostor v celoti zapremo in s tem pridobimo še eno čakalnico,« odločitev pojasnjuje župan.

Naložbo v vrednosti 7.500 evrov je financirala Občina Bovec, dela, ki so se zaključila v začetku novembra, pa je izvedlo podjetje *AluBoMa*.

Besedilo in foto: Milan Štulc

Ne odlagajte odpadkov na območje DOLB Bovec!

Ob skladovnici lesne zaloge za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) so se že večkrat pojavili odpadki, ki tja ne sodijo. *Občina Bovec* in vodstvo *DOLB Bovec* zato storilce pozivata, da gradbene odpadke in druge smeti odlagajo na za to določeno mesto, ne pa na parcele, ki niso

OBČINA BOVEC JE POSKRBELO, da bodo uporabniki bovške zdravstvene postaje na vstop v stavbo lahko počakali pod nadstreškom in bodo tako zaščiteni pred padavinami.

GRADBENI IN DRUGI ODPADKI ne sodijo na območje *DOLB Bovec*. Foto: arhiv *DOLB Bovec*

Utrinki

pa se velja osredotočiti na ljudi, ki v Alpah živijo, njihove izkušnje plemeniti z izkušnjami od drugod ter spodbujati učenje v Alpah ter o njih.

Besedilo in foto: Katarina Žakelj, CIPRA Slovenija

Z ZBIRKO DOBRIH PRAKS NAD PODNEBNE SPREMEMBE

Biosferno območje Julijske Alpe – V okviru projekta Skupaj za Alpe/Alpska konvencija je nastala zbirka dobrih praks blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Triglavskem narodnem parku (TNP) in Biosfernem območju (BO) Julijske Alpe. V njej je predstavljenih 39 dobrih praks s področja prometa, energije, turizma, kmetijstva, vode in vodnih virov, gozdarstva in urejanja prostora.

V BO Julijske Alpe je dobrih praks še veliko več in ker je zbirka v digi-

talni obliki, se bo lahko nadgrajevala ter dopolnjevala. Njen namen je pokazati, da se v Julijskih Alpah tako lokalne skupnosti kot posamezniki že zavedajo negativnih vplivov podnebnih sprememb: naraščajočih povprečnih letnih temperatur in ekstremnih vremenskih pojavov, ki so posledica predvsem človekovega delovanja. Svoje življenje in delovanje v tem izjemnem prostoru že naravnava trajnostno z manjšanjem ogljičnega odtisa pri gradnji in urejanju prostora, pri prometu in prilagajanju turizma. V zbirki pa so prikazane tudi tiste prakse, ki pomagajo pri prilagajanju na že obstoječe izzive podnebnih sprememb: lokalna samooskrba in ohranjanje gorskega kmetijstva, prilagajanje upravljanja z gozdom, predvsem pa skrb za ohranjanje visoke biotske pestrosti tega območja z usmerjanjem obiska ter varovanjem življenjskega okolja živali in rastlin.

TNP se zahvaljuje vsem, ki so bili svoje dobre prakse pripravljeni deliti, saj so dobra spodbuda za vse, ki skupaj prebivamo v zavetju Triglava – prav vsak korak je pomemben: pod-

ZBIRKA DOBRIH PRAKS BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJA NANJE v Triglavskem narodnem parku in Biosfernem območju Julijske Alpe kaže, da se tako lokalne skupnosti kot posamezniki zavedajo negativnih vplivov podnebnih sprememb. Svoje življenje in delovanje v tem izjemnem prostoru že naravnava trajnostno z manjšanjem ogljičnega odtisa. V zbirki so svoj prostor našli tudi nekateri projekti Posoškega razvojnega centra.

nebnne spremembe ne poznajo meja in se tičejo vsakogar. Zbirka je na voljo na spletni strani TNP.

Prihodnje leto praznujemo 40. obletnico razglasitve prvega zakona o Triglavskem narodnem parku. Jubilej bomo obeležili s sloganom »Triglavski narodni park – za naravo in ljudi«, ki nosi sporočilo, kako pomembno je zagotavljanje ravnovesja med varstvom narave in interesi človeka ter iskanjem takšnih rešitev, ki bodo zagotavljale ohranjanje narave in kulturne dediščine, prispevale k

v njihovi lasti, ter niso namenjene odlaganju odpadkov.

Podjetje DOLB Bovec je bilo že nekajkrat primorano odstraniti navlaško, ki se občasno pojavi ob skladovnici lesne zaloge za potrebe DOLB, saj si želijo vzdrževati urejeno okolico. »Na Občini Bovec se ves čas trudimo, da bi bilo naše okolje čisto in urejeno, ne moremo pa biti 'smetarji' zaradi neodgovornih dejanj posameznikov. Ker se tovrstni dogodki z odlaganjem različnih odpadkov na območju DOLB ponavljajo, smo se skupaj z vodstvom omenjenega podjetja odločili za postavitev videonadzora. Kljub vsemu upam, da se bo tovrstno početje končalo brez zakonskih postopkov zoper storilce, pa tudi da bomo imeli vsi na lastnih parcelah okolje lično urejeno,« se glasi poziv župana **Valterja Mlekuža**.

Milan Štulc

Ogled športne dvorane OS Poljane

Bovška delegacija, ki so jo sestavljali župan Občine Bovec **Valter Mlekuž**, podžupan **Vasja Vitez**, direktorica občinske uprave **Katarina Barbara Ostan**, vodja službe za družbene dejavnosti **Jožica Kavs**, upravljavec fitnesa v zdajšnji bovški telovadnici **Janko Arcet** in direktor DOLB Bovec **Branko Hrast**, si je sredi oktobra

ogledala športno dvorano OŠ Poljane. Zgradila jo je **Občina Gorenja vas-Poljane**, v uporabi pa je slabo leto.

V Poljanah je Bovčane sprejel takajšnji župan **Milan Čadež** s sodelavci. Postregel jim je z izjemno koristnimi informacijami o samem pristopu h gradnji in izvedbi naložbe, seznanil pa jih je tudi s težavami, s katerimi so se spopadali. **Občina Bovec** je januarja letos na javnem natečaju za najboljši elaborat za gradnjo **Športne dvorane Bovec** izbrala elaborat avtorjev **Arhitekturnega biroja Ravninar Potokar**. Isti arhitekturni biro je bil izbran tudi za telovadnico v Poljanah.

Kot je po obisku povedal župan Mlekuž, so bili z obiskom zelo zadovoljni in navdušeni nad gostoljubnostjo ter prijaznostjo gostiteljev in urejenostjo njihove občine. »Njihova športna dvorana, v kateri ob osnovni namembnosti pripravljajo tudi razne prireditve, je izredno kakovostno izvedena, je zelo prostorna, hkrati pa tudi izjemno varčna. Zahvaljujoč njihovim informacijam smo pridobili veliko koristnih napotkov, kako se pri naši investiciji izogniti morebitnim nepotrebnim zapletom. S tega vidika je bil ogled njihove športne dvorane zelo koristen, saj bomo z novimi informacijami zagotovo prihranili veliko časa in predvsem denarja.«

BOVŠKA DELEGACIJA JE BILA NA OBISKU V OBČINI GORENJA VAS-POLJANE. Ob ogledu telovadnice so pridobili informacije o pristopu h gradnji in izvedbi naložbe, seznanili pa so jih tudi s težavami, s katerimi so se spopadali. Vse to jim bo koristilo, saj bodo v prvi polovici prihodnjega leta začeli rušiti obstoječo telovadnico v Bovcu in na njenem mestu postavili novo. **Foto: arhiv Občine Gorenja vas-Poljane**

Začetek izvajanja gradbenih del, med katera spada najprej porušitev in odstranitev obstoječe dvorane ter nato gradnja nove, je predviden v prvi polovici prihodnjega leta.

Milan Štulc

Županova zahvala bovškima podjetjema

Župan Občine Bovec **Valer Mlekuž** se je v imenu **Občine Bovec** zahvalil **Urošu Lozarju**, direktorju TKK, in **Mateju Klavori**, direktorju MINES IB. Obe podjetji sta se namreč odločili za sofinanciranje izvajanja brezplačnih nujnih prevozov za občane. Občina

se je ob nabavi električnega vozila za izvajanje brezplačnih nujnih prevozov za starejše osebe, ki nimajo lastnega prevoza ali svojcev, ki bi jih lahko peljali po nujnih opravkih, in prevoz žensk na preventivne preglede dojk v sklopu programa DORA, zelo razveselila pripravljenosti podjetij in zavarovalnice za sodelovanje ter sofinanciranje projekta.

Projekt brezplačnih prevozov je zelo dobro zaživel, kar dokazuje dejstvo, da je vozilo na poti tudi dvakrat dnevno. Mlekuž je povedal, da so k sofinanciranju nakupa vozila poleg občine in **Društva za zdrave dojke** pris-

Utrinki

► večji kakovosti življenja ter spodbujale trajnostni razvoj. V letu 2021 načrtujemo sklop dogodkov za širšo javnost, strokovni posvet in osrednje praznovanje za vse, ki v parku živijo, v njem delajo ali ga obiskujejo.

Ana Marija Kunstelj, Javni zavod TNP

ZAKAJ JE STERGULČEVA HIŠA MENJALA BARVO PROČELJA?

Bovec – Za vse, ki ste se to jesen morda čudili, čemu je pročelje Stergulčeve hiše enkrat obarvano z modro, drugič pa z vijolično svetlobo, naj pojasnimo, da se je na ta način Občina Bovec odzvala na dve mednarodni ozaveševalni pobudi. V soboto, 24. oktobra, ob svetovnem dnevu Organizacije združenih narodov (OZN) so se po svetu z modro barvo spomnili vrednot, ki jih že 75 let zapovrstjo spodbuja omenjena mednarodna organizacija. V četrtek, 19. novembra, pa se je Stergulčeva hiša odela v vijoličasto barvo, ki simbolizira ozavešanje o

OBČINA BOVEC SE JE LETOS PRIDRUŽILA DVEMA MEDNARODNIMA OZAVEŠEVALNIMA KAMPANJAMA, in sicer tako, da je pročelje Stergulčeve hiše enkrat odela v modro, drugič pa v vijolično barvo ter s tem opozorila na vrednote OZN in zgodnje odkrivanje raka trebušne slinavke. **Foto: Robert Kokošin**

raku trebušne slinavke. Pa pojdemo po vrsti in si na hitro pogledimo, zakaj se je občini zdelo vredno, da se pridruži tovrstnim pobudam.

Naj spomnimo, da je ustanovna listina svetovne Organizacije združenih narodov (OZN), v kateri so opredeljeni njeni cilji in načela, stopila v veljavo 24. oktobra 1945. Ta mednarodna organizacija je bila ustanovljena z namenom, da se preprečijo ponovitve grozot druge svetovne vojne. V 75 letih obstoja je pomembno prispevala k varovanju mednarodnega miru in varnosti, mirnemu reševanju sporov, mednarodnemu sodelovanju, spoštovanju človekovih pravic in urejanju mednarodnega prava. Pod njenim okriljem danes deluje vrsta različnih organizacij, agencij in uradov, kot so Svetovni program za hrano (WFP), Organizacija ZN za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO), Sklad za otroke (UNICEF), Urad visokega komisarja OZN za begunce (UNHCR), Mednarodna agencija za atomsko energijo (IAEA), Urad ZN za droge in kriminal (UNODC), Urad ZN za zadeve vesolja (UNOOSA) itd. Ob dnevu OZN so združeni narodi 193 držav članic, med katere sodi tudi Slovenija, ponovno pozvali k so-

delovanju pri globalni kampanji »Obarvajmo svet modro« (»Turn the World UN Blue«). V sklopu akcije se ta dan izbrani nacionalni spomeniki osvetlijo z modro barvo. Na ta način želi OZN svet spomniti na pomembnost miru, razvoj in človekove pravice, pri tem pa prikazati predanost idealom ter načelom časti in blaginje za vse. V preteklih letih so v simbolni barvi OZN zasijale številne svetovne znamenitosti (med njimi piramide v Gizi, Empire State Building v New Yorku, Alhambra v Španiji, operna hiša v Sydneyju, kip Kristusa Odršenika v Rio de Janeiru, ruski muzej Ermitaž, jordansko mesto Petra, poševni stolp v Pisi, palača Westminster v Veliki Britaniji in mnoge druge).

Druga pobuda je potekala na svetovni dan raka trebušne slinavke, in sicer v želji, da bi se čim več ljudi seznanilo s prvimi simptomi te bolezni. Tako bi lahko po svojih močeh prispevali k zgodnejšemu odkrivanju te bolezni, ki še vedno po vsem svetu terja previsok davek; pri tem niti Slovenija niti Posočje ne sodita med izjeme. »Vsako

OD JESENI DALJE NA BOVŠKEM NUDIJO BREZPLAČNE NUJNE PREVOZE starejšim in ženskam na preventivne preglede dojk. K sofinanciranju nakupa vozila so poleg **Občine Bovec** in **Društva za zdrave dojke** pristopili **TKK**, **Zavarovalnica Triglav** ter **Mines IB**. Foto: arhiv Občine Bovec

topili že omenjeni **TKK** in **Mines IB** ter **Zavarovalnica Triglav**. Upošteva-joč vsa pravila za zaježitev širjenja novega koronavirusa se je osebno zahvalil Lozarju in Klavori, ob prvi priložnosti pa bo obiskal tudi direktorja novogoriške območne enote Zavarovalnice Triglav **Ivico Vulića**. »Vsi smo res veseli, da so se brezplačni prevozi tako dobro prijeli, hkrati pa presenečeni, da so upravičene potrebe tako velike. Sam sem odločen, da bomo s pomočjo logistike Prostofer poskušali zagotoviti vse prevoze; ko z enim vozilom ne bomo mogli zadostiti vsem

potrebam, pa bomo dodali še drugo službeno vozilo,« je povedal župan. Zahvalil se je prostovoljnim voznikom in k sodelovanju povabil tudi druge. Projekt namreč lahko živi samo z njihovo pripravljenostjo, da pomagajo pri izvajanju nujnih prevozov.

Z upoštevanjem vseh priporočil **Nacionalnega inštituta za javno zdravje** in ukrepov **Vlade RS** prevozi potekajo nemoteno ves čas. Obvezna je uporaba zaščitnih mask in razkuževanje rok pred vsakim vstopom v vozilo.

Milan Štulf

NOVOLETNE LUČKE NA OSREDNJEM BOVŠKEM TRGU SO SE LETOS PRIŽIGALE 1. DECEMBRA. Naj spomnimo, da se je Bovec lani zasvetil na račun novo nabavljenih lučk iz LAS-ovega projekta Kulturno športni utrip BČa, katerega prijavitelj je bila **Občina Bovec**. Levij delež sredstev za nabavo sta prispevala Republika Slovenija in EU iz ESRR, del sredstev pa je zagotovil tudi **Javni zavod za turizem Dolina Soče**.

Prižig prazničnih lučk

V Bovcu je letos praznična okrasitev zažarela 1. decembra ob 19. uri. Tokrat je bilo drugače kot prejšnja leta – brez občinstva in spremljajoče prireditve, a kljub temu s polno upanja, da sijoče lučke prinesejo več svetlobe v naša življenja in bodo prazniki kljub vsemu prijetni ter predvsem v znamenju lepših časov.

Prižig prazničnih lučk oziroma božično-novoletne okrasitve na *buškam placu* se je **Občina Bovec** prilagodila trenutnim razmeram, ki vsem nalagajo omejitve druženja in prepoved

organiziranih javnih prireditev. Na izviren način so se odločili v domove občanov prenesti nekaj prazničnega vzdušja in pripravili prenos prižiga praznične razsvetljave prek kableske televizije **KATV Bovec** in spletne strani. Za tehnično izvedbo je poskrbel **Davor Gašperčič**. Gledalce je najprej nagovoril župan **Valter Mlekuž**, nato pa simbolično prižgal lučke na bovškem trgu. Naj bodo popotnica svetlih prihajajočih časov in naj nas popeljejo skozi svetle prihajajoče praznike.

Besedilo in foto: Milan Štulf

Utrinki

leto pri nas zbolijo več kot 400 ljudi, okoli 380 pa jih umre. Za lažjo predstavbo ponazorimo s primerjavo, da je to kar osem avtobusov ljudi! Pet let po diagnozi živi le še okoli pet odstotkov obolelih. Čas je, da to žalostno statistiko spremenimo,« so zapisali v Združenju Europacolon Slovenija, ki pri nas zastopa bolnike z raki prebavil in njihove svojce. Kot pojasnjujejo v združenju, med znake raka trebušne slinavke sodijo splošno slabo počutje, depresija, slabost, bolečina v žlički in/ali v sredini hrbta, izrazita nepojasnjena izguba telesne teže, svetlo blato, zelo temen urin, globoka venska tromboza, pojav sladkorne bolezni, ki ni povezan s povečanjem telesne teže ipd. Če se, kot pravijo v združenju, »vztrajno pojavljata vsaj dva od naštetih simptomov, ki pri vas nista običajna, pojdite na pregled k osebnemu zdravniku, saj ti simptomi lahko kažejo na raka trebušne slinavke.« Več o simptomih si lahko preberete na spletni povezavi <https://bit.ly/39KaFdl>. Istega dne so bile z vijolično barvo osvet-

ljene še številne druge stavbe v več kot 30 državah po vsem svetu.

M. Š. in T. Š. F.

BANK & GO KMALU TUDI V BOVCU

Bovec – Zaradi zaprtja aktualne bančne poslovalnice je Občina Bovec pristopila k iskanju drugih zainteresiranih bank, ki bi v Bovcu želele odpreti svojo poslovalnico. Pogovori so zaradi zaostrenih zdravstvenih okoliščin in ukrepov za zamejitev širjenja koronavirusa sicer še vedno v teku, a kljub temu lahko omenimo, da se kot ena od začasnih rešitev kaže v storitvah mobilne banke, ki jo ponuja Nova Ljubljanska banka (NLB). Občina Bovec je predlog NLB za vzpostavitev obiskov s prvo mobilno bančno poslovalnico v Sloveniji – NLB mobilna poslovalnica Bank & Go seveda z veseljem podprla in v ta namen določila tudi najprimernejšo lokacijo, ki je v občinski lasti in se nahaja na bovškem trgu, kjer je za zdaj tudi predvideno poslovanje omenjene mobilne banke. »Ob tej

NLB MOBILNA POSLOVALNICA BANK & GO – O datumu prvega obiska in urniku poslovanja NLB mobilne poslovalnice Bank&Go bo Občina Bovec občane obvestila tudi po spletni in FB-strani Občine Bovec. Foto: arhiv NLB

priložnosti se iskreno zahvaljujemo županu Občine Bovec **Valterju Mlekužu** za uspešen dialog pri iskanju najprimernejše lokacije za mobilno poslovalnico v Bovcu. Posluh za potrebe drugih in odprtost za sodelovanje sta ponovno dokazala, da najboljše rešitve lahko najdemo le skupaj,« so sodelovanje z bovško občino pohvalili pri NLB.

Čeprav naj bi bil prvi obisk že novembra, to, kot že rečeno, v tem tre-

nutku še ni mogoče. Vsekakor bodo, kot so zapisali v svojem sporočilu, o prvem prihodu in urniku poslovanja NLB mobilne poslovalnice Bank & Go občino pravočasno obvestili. Ob tem so dodali, da z veseljem in ponosom vse obveščajo, da bodo lahko občani Občine Bovec »že kmalu veliko preprosteje opravljali bančne storitve, ne da bi se za to morali odpraviti v drug kraj.«

Milan Štulf

Upoštevajmo ukrepe in ostanimo zdravi!

Virus COVID-19 je spremenil življenje tudi na Kobarškem. Po uspešni turistični sezoni in navidezni umiritvi širjenja okužb se je v jesenskem času virus ponovno razširil. **Vlada RS** je sredi oktobra za 30 dni razglasila epidemijo, nato pa jo podaljšala za nadaljnjih 30 dni. Kaj bo prinesla druga polovica decembra, pa ob zaključku redakcije *SOČAsnika* še ni jasno.

V drugem valu so se prve okužbe pojavile tudi v občini Kobarid. Lahko se »pohvalimo«, da jih je, v primerjavi z drugimi občinami, manj. To lahko pripisujemo tudi zelo doslednemu izvajanju vseh ukrepov in upoštevanju priporočil. Občinski redarji in policisti, ki izvajajo nadzor nad spoštovanjem ukrepov, pri nas ne zaznavajo nobenih posebnosti ali večjih kršitev.

Za ohranjanje zdravja prebivalcev in preprečevanja širjenja okužb štab **Civilne zaščite Občine Kobarid (CZ)** redno spremlja stanje na terenu in sproti prilagaja določene ukrepe. Poveljnik **Aleksander Vončina**, ki razmere dnevno spremlja, meni, da so bile številne okužbe prinesene iz drugih občin, kamor občani dnevno odhajajo na delo. Razpršene so po vsej občini. Okuženi v večini primerov ne skrivajo svojega zdravstvenega stanja in skladno z navodili **Nacionalnega inštituta za javno zdravje** obvestijo osebe, s katerimi so bili v stiku. Le na tak način se posamezniki lahko samoizolirajo in tako preprečijo širjenje okužbe.

Štab CZ je v času drugega vala že večkrat posredoval pri pomoči ljudem in dezinfekciji prostorov. Aktivirana je bila telefonska številka za občane, ki potrebujejo nasvet ali psihosocialno pomoč. Kljub zaprtju šol in vrtcev smo v Kobaridu omogočili nujno varstvo za otroke staršev, ki varstva ne morejo zagotoviti sami. Župan **Marko Matajuroc** se je takoj odzval na poziv predsednika vlade županom, da se v občinah organizira nujno varstvo otrok tistih staršev, ki ga nujno potrebujejo. Vrtec obiskuje šest otrok, varstvo pa poteka skladno z

Občina Kobarid

Spoštovani občanke in občani,

letošnji prazniki bodo nekoliko drugačni, saj nam trenutne razmere zaradi koronavirusa prinašajo določene omejitve. Zavedati se moramo, da so te nujne zaradi zdravja vseh nas, zato jih upoštevajmo in praznike preživimo doma.

Praznične dneve izkoristite zase in za svojo družino. Vzemite si čas za razmislek in se sprehodite čez preteklo leto; odgovorite si na vprašanje, kaj vam je prineslo, kaj ste naredili dobro in kaj bi lahko naredili še bolje. Pogled usmerite v prihodnost, saj je vsaka stvar minljiva, tudi virus.

Želim vam, da bo praznični čas prežet z upanjem, zdravjem in veseljem ter da vaše domove napolnijo mir, toplina in optimizem.

Vesele božične praznike in vse dobro v novem letu 2021!

Marko Matajuroc, župan

navodili in ob upoštevanju ukrepov.

Na podlagi navodila **Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport** je **Občina Kobarid** objavila poziv učencem in dijakom, da se v času šolanja na daljavo prijavijo na brezplačen topel obrok. Kuhinja v kobarški osnovni šoli dnevno v povprečju dostavi 22 obrokov. Do tega so brezplačno upravičeni tisti učenci in dijaki, ki imajo sicer subvencioniran topli obrok, plačljivega pa šola na podlagi oddanih naročil zagotavlja tudi drugim učencem in dijakom ter občanom.

Občinski štab CZ poleg že omenjenega tudi pomaga in svetuje v primeru izkazane potrebe v ustanovah ter delovnih sredinah, redno informira občane in jim nudi potrebno pomoč, preverja izvajanje sprejetih ukrepov ter izvaja druge naloge, ki se pojavijo v času epidemije. Poveljnik je v stiku s službami in društvi, ki na kakršen koli način pomagajo občanom. Pozorno spremlja stanje v domovih za starejše občane, socialnovarstvenih zavodih, bolnišnicah in zdravstvenih domovih, kjer opažajo povečanje števila okužb. S štaboma CZ v Tolmini in Bovcu sodeluje pri iskanju rešitev in lokacij za vzpostavitev dodatnih tako imenovanih »rdečih con« ter pri ukrepih, ki so skupnega pomena za vse tri posoške občine.

Župan je v stiku tudi z vodilnimi iz podjetij na Kobarškem. Po informacijah, ki jih ima, so razmere za zdaj zelo ugodne. V posameznih podjetjih so bile okužbe prisotne, vendar je stanje za zdaj stabilno in o novih okužbah ne poročajo.

Naše življenje in gibanje je že od konca oktobra omejeno na območje posamezne občine. Tako imenovana policijska ura med 21.00 in 6.00 še vedno začasno omejuje gibanje ljudi. Zimski čas nam gre pri upoštevanju teh ukrepov »na roko«, saj zvečer lažje ostanemo doma in se manj družimo. Pred nami pa je praznični čas,

čas druženja, lepih besed in objemov. Letos bo nekoliko drugačen. Voščila, misli, spodbudne besede ... izrazimo prijateljem in sorodnikom drugače, kot smo vajeni, ter jim tako polepšamo praznični čas, hkrati pa poskrbimo za naše in njihovo zdravje.

Nataša Hvala Ivancič

Občinski svetniki s potrditvijo rebalansa proračuna omogočili širitev obrtne cone

V začetku novembra je kobarški občinski svet na 14. redni seji obravnaval in potrdil predlog rebalansa proračuna za letošnje leto. Eden od glavnih razlogov zanj je bil odkup nepremičnin za potrebe širitve južnega dela Obrtne cone Kobarid. **Občina Kobarid** je z lastniki zemljišč že sklenila pogodbe; sledila bo komunalna ureditev.

Širitev obrtne cone predstavlja velik razvojni potencial za občino. Na 18.000 m² bo vzpostavila sodobno in trajnostno oblikovano poslovno obrtno cono z 12 urejenimi enotami, velikosti od 2.500 do 5.000 m² za gradnjo, in dostopom do njih. Območje bo komunalno opremljeno z napajalno cesto, ki bo vključevala: me-teorno kanalizacijo z vtoki, fekalno kanalizacijo, vodovod, elektriko, telefonski priključek in priključek za javno razsvetljavo. Dostop do Obrtne cone Kobarid – jug bo urejen z državnimi

V ZAČETKU NOVEMBRA JE BIL SPREJET REBALANS LETOŠNJEGA PRORAČUNA. Eden od glavnih razlogov zanj pa je bil odkup nepremičnin za potrebe širitve južnega dela Obrtne cone Kobarid.

ne ceste Kobarid-Idrsko.

Zasnova 12 enot je zastavljena tako, da bo prostor razdeljen na smiselne in dostope podenote z možnostjo združevanja. Naložba, ocenjena na skupaj milijon evrov, bo predvidoma zaključena leta 2022.

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

Naložbe v infrastrukturo v občini Kobarid

Počasno rušenje opornega zidu pod cerkvijo sv. Lovrenca v bližini vasi Smast je postalo nevarno za okolico in grobove na pokopališču. **Občina Kobarid** je zato pristopila k njegovi prepotrebni sanaciji. Pred izvedbo del na terenu je bilo izdelano geološko-geotehnično poročilo s predlogi za sanacijo starega opornega zidu, ki zaokrožuje območje pokopališča s cerkvico sv. Lovrenca. Sredstva za sanacijo v višini 18 tisoč evrov je občina zagotovila iz proračuna, dela pa so bila dokončana v novembru.

Občina je izvedla tudi naložbo v cestno infrastrukturo v Mlinskem. Na novo je uredila robnike, odvodnjavanje in preplastila javne poti. Dobrih 117 tisoč evrov, kolikor so znašali stroški naložbe, je zagotovila iz naslova 23. člena *Zakona o financiranju občin* in lastnega proračuna.

V zaključni fazi pa je del obnove Stresove ulice v Kobaridu, v sklopu katere se je cesto celovito obnovilo od križišča z Mučeniško ulico do križišča pri kulturnem domu. Tudi pri tej naložbi je občina sredstva pridobila prek že omenjenega zakona in v občinskem proračunu. Dokončanje ureditve pločnikov je predvideno za prihodnje leto, če bodo za to zagotovljena sredstva. Za drugo fazo obnove Stresove ulice – od križišča pri kulturnem domu do križišča pri hotelu – je bila izdelana idejna zasnova. Ta predvideva ureditev novega cestnega ustroja, pločnikov in zelenic ter vzpostavitev novega avtobusnega postajališča in ureditev trga pred Kulturnim domom Kobarid. S postavitvijo pločnikov na obeh straneh ceste se bo ulica zožila in postala pešcem prijaznejša.

Ob kulturnem domu je ob ploščadi predvidena ureditev avtobusnega postajališča z nadstrešnico, klopimi v notranjosti in zunaj, informativno tablo in ostalo potrebno urbano opremo. Ob njem bo postavljen pitnik in reklamno-informativno-plakadni valj, namenjen oglaševanju. Na ploščadi je predvidena postavitve dveh doprskih

POD CERKVI SV. LOVRENCA JE OBČINA KOBARID SANIRALA OPORNI ZID. Naložba v višini 18.000 evrov je bila nujna, saj je bil zid v tako slabem stanju, da je ogrožal okolico in grobove na pokopališču. Foto: Nataša Hvala Ivančič

V MLINSKEM JE OBČINA ZAKLJUČILA DOBRIH 117 TISOČ EVROV VREDNO NALOŽBO. Na novo so urejeni robniki in odvodnjavanje, javne poti pa so preplaščene. Foto: Nataša Hvala Ivančič

PRENOVA STRESOVE ULICE V DRUGI FAZI vključuje ureditev novega cestnega ustroja, pločnikov in zelenic, postavitve novega avtobusnega postajališča ter ureditev območja trga pred kulturnim domom. Foto: iz idejne zasnove REAL Engineeringa

kipov **Ivana Volariča - Fea**: prvega kot umetnika in drugega kot posebnega. Za lokacijo postavitve je izbrano mesto, kjer pogled seže proti Krnu in vzhodu, kar še dodatno osmisli vgravirano Feovo pesem v ploščad pred njima: »Najlepša jutra so zjutraj«. Mikrolokacija spomenika obenem vzpostavlja odnos do zunanje klopi, na kateri bo omogočeno sproščeno posedanje. Na ta način bo ploščad z novo vsebino pridobila na pomembnosti in atraktivnosti. Doprsna kipa sta delo priznanega domačega akademskega kiparja **Damijana Kracine**.

V sklopu projekta je predvideno, da se obstoječe sanitarije v kulturnem domu odprejo za turistično-javno uporabo. Dostop do njih bo omogočen skozi nova zunanja vrata.

Z ureditvijo severnega dela Stresove ulice in ploščadi pred kulturnim domom se bo v celoti zaključila prenova te ulice, s katero bo Kobarid pridobil nov atraktiven krajevni prostor, hram kulture pa primerno zunanje predverje. Načrtovana oblikovna in materialna ureditev ter urbana oprema je enaka kot pri obnovi območja pri cerkvi in dializnem centru ter skladna s strategijo obnove urbane trškega jedra.

Nataša Hvala Ivančič

Razbremeniti središče Kobarida in povečati varnost udeležencev v prometu

Občina Kobarid je v proračunu zagotovila sredstva za pripravo prometnega načrta za območje Kobarida z namenom, da se pristopi k celostni ureditvi prometnih površin v naselju. Dokument obravnava obstoječe prometne javne površine in pri analizi sedanjega stanja podaja rešitve zaznane problematike. Načrt obravnava več scenarijev ureditve posameznih prometnic in je pripravljen na podlagi dveh izhodišč: ureditve stanja pred izgradnjo južne razbremenilne ceste in stanja po njeni izgradnji.

Posebna pozornost pri določitvi ureditve prometnic je namenjena ranljivejšim udeležencem v prometu, predvsem pešcem in kolesarjem, ter ureditvi varne šolske poti. Pri preureditvi bodo skladno z razpoložljivim prostorom urejena tudi dodatna parkirišča.

Analiza obstoječega stanja je pokazala, da je širina prometnic v Kobaridu premajhna, kar posledično zmanjšuje varnost in udobje ranljivejših

UREDITEV JUŽNE RAZBREMENILNE CESTE BO SPROSTILA SREDIŠČE KOBARIDA in povečala varnost udeležencev v prometu. Ko bo občina izdelani prometni načrt posredovala v javno obravnavo, bodo imeli občani možnost podati svoje predloge.

udeležencev v prometu na Volaričevi, Gregorčičevi, Manfredovi ter Šarfovi ulici. Transitni promet poteka pretežno skozi središče naselja v smereh Italije, Tolmina in Bovca. Pred izgradnjo južne razbremenilne ceste je predlagana enosmerna ureditev Volaričeve, Gregorčičeve, Manfredove in Šarfove ulice, ki s tem prinaša več površin za ranljivejše udeležence v prometu ter posledično večjo varnost in udobje. Transitni promet se iz smeri Italije proti Tolminu spelje po Mučeniški ulici, kar pomeni razbremenitev središča Kobarida. Po izgradnji južne razbremenilne ceste je znotraj naselja predlagana enaka ureditev, transitni promet pa se iz smeri Italije proti Tolminu vodi po novi razbremenilni cesti (sedaj Mučeniški) v obe smeri; s tem se središče Kobarida popolnoma razbremeni tranzita. Predlagane rešitve omogočajo, da se v prvi fazi lahko izpeljejo tiste ureditve, ki so končne in skla-

dne z ureditvijo v fazi po izgradnji južne razbremenilne ceste.

Prometni načrt bo občina posredovala v javno obravnavo, h kateri bodo občani pravočasno povabljeni, da podajo svoje predloge.

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

Parkirišče in dostop do Zdravstvene postaje Kobarid

Občina Kobarid je leta 2018 kupila zemljišče v neposredni bližini kobariske zdravstvene postaje, lekarne in dializnega centra z namenom, da uredi prometno situacijo na navedenem območju. Na podlagi izdelane projektne naloge bo pristopila k ureditvi obstoječega peščenega parkirišča in dovozno-izvozne poti, ki bo reševalnim vozilom preko novega parkirišča omogočala nemoten dostop do zdravstvene postaje.

Na parkirišču bo skupaj deset parkirnih mest za osebna vozila, od teh bo eno namenjeno funkcionalno ovi-

KOBARIŠKA OBČINA SI PRIZADEVA, da bi vsem občanom zagotovila pitno vodo brez klora. Za namen priprave terminskega načrta izvedbe si je župan Marko Matajuro skupaj s predstavniki tolminske komunale in dobavitelja UV-žarnic sredi novembra ogledal vodovodne sisteme ter vodohrane v občini. **Foto: Manuel Darío Fuentes Hernández (Pixabay)**

ranim osebam in eno osebnemu vozilu na električni pogon. Tri parkirna mesta bodo za motorna vozila. Urejena bo javna razsvetljava, parkirišče pa bo od sosednjih zemljišč ločeval kamniti zid z leseno ograjo.

Nataša Hvala Ivančič

Zagotavljanje zdrave pitne vode na Kobariskem

Občina Kobarid posebno pozornost namenja zagotavljanju zdrave pitne vode vsem prebivalcem. Prizadeva si, da bi dezinfekcijo vode s klorom postopno nadomestili z UV-žarnicami. Župan Marko Matajuro si je 11. novembra skupaj s predstavniki Komunale Tolmin, ki skrbi za vodovodne sisteme v občini, in predstavnikom dobavitelja UV-žarnic ogledal vodovodne sisteme ter vodohrane v posameznih naseljih na območju občine Kobarid.

Na podlagi ogleda in popisa stanja na terenu bo občina v sodelovanju s **Komunalo Tolmin** pripravila terminski načrt namestitve UV-žarnic na vodovodnih omrežjih, ki so tehnično ustrezna. Poleg tega bo izdelala tudi terminski načrt za vodovodna omrežja, kjer je sistem predhodno treba urediti do te mere, da se žarnice lahko namestijo. Predpogoj za namestitev UV-žarnic je oprema vodohranov z električno energijo. Skladno s tem bi vodovodne sisteme na Vrsnem, Idrskem in v Sedlu lahko opremili v prvem planu, v drugem pa bi sledila Smast in Drežnica.

»Na podlagi ogleda in popisa stanja na terenu si bomo prizadevali, da za ta namen zagotovimo sredstva v proračunu za leto 2021, ki je že v pri-

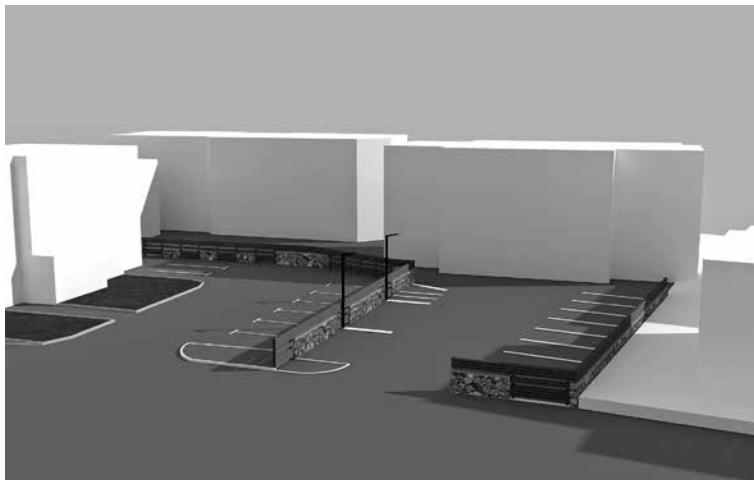
pravi. Naš cilj je, da se vsem prebivalcem v občini zagotovi vodo brez klora. Končna odločitev pa bo v rokah občinskih svetnikov,« je po ogledu na terenu povedal župan.

Nataša Hvala Ivančič

V prihodnjem letu novogradnja vaškega objekta v Kredu

V okviru obnove objektov v Posočju po potresu leta 2004 je bila za popotresno statično sanacijo in rekonstrukcijo župnišča v vasi Kred leta 2011 izdelana projektna dokumentacija. Zaradi visokih stroškov sanacije je bila sprejeta odločitev, da se obstoječi objekt odstrani in zgradi nov nadomestni objekt.

Novogradnja nadomestnega objekta bo, v primerjavi z obstoječim, manjših tlorisnih dimenzij ter bo obsegala pritličje in nadstropje. Sredstva ►

Z UREDITVIJO PARKIRIŠČA V SREDIŠČU KOBARIDA bo omogočen tudi dostop reševalnim vozilom do tamkajšnje zdravstvene postaje. **Foto: iz projektne naloge Šavli Lapanja Jasmine**

V OKVIRU POPOTRESNE OBNOVE BODO V KREDU ZGRADILI NOV OBJEKT. Pritličje bo namenjeno potrebam tamkajšnje krajevne skupnosti, v nadstropju pa bo svoje prostore imela **Župnija Kobarid**.

30 LET KOBARIŠKEGA MUZEJA IN 20 LET USTANOVE »FUNDACIJA POTI MIRU V POSOČJU«

SKRB ZA NEME PRIČE SOŠKE FRONTE IN ŠIRJENJE VREDNOTE MIRU

V iztekajočem se letu mineva 30 let od ustanovitve Kobariškega muzeja in 20 let delovanja Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju«. Jubileja, ki ju v obeh ustanovah v sklopu projekta Spodbujanje skupnega življenja v dolini Soče obeležujejo skupaj, predstavljata priložnost, da se pogleda na preteklo delo in dosežke, hkrati pa se predstavijo zamisli ter izzivi za naprej, ki jih, kot boste lahko prebrali, ne manjka.

Med strma pobočja globoko zarezana dolina smaragdne reke Soče zaradi svoje lepote in privlačnosti jemlje dih, navdušujejo pa tudi planine ter okoliški vršaci. A dolina Soče je v svojem zgornjem delu poznana tudi po največjih gorskih bojevanjih v zgodovini človeštva – soški fronti. Ostaline strelskih jarkov, betonskih in kamnitih utrdb, vojaških cest ter poti, vklesana in izkopana zaklonišča, številna spominska znamenja, ostanki žičnih ovir ter celo deli orožja in opreme nemo pričajo o tragični zgodovini tega območja. Vojna vihra je za dve leti in pol zamenjala gorski mir. Na zahtevnem, pretežno visokogorskem bojišču so v nesmiselni vojni umrli

premnogi. O tem nas opozarjajo številna vojaška pokopališča, spomeniki in sakralni objekti. Posebno poglavje med ostalinami soške fronte pa si zaslužijo tudi manj znane, a nič manj zgovorne priče te fronte – skrita znamenja, napisni kamni, spominske plošče in celo grafiti, ki jih lahko nemalokrat uvrščamo med pravcate umetniške dosežke. Te in manjše arhitekturne objekte ter vso preostalo dediščino soške fronte povezuje skupni namen: opozarjati in ohranjati spomin na vojne dogodke ter njihove udeležence.

V obeh ustanovah – **v Kobariškem muzeju in Ustanovi »Fundacija Poti miru v Posočju«** – je danes zaposlenih 16 ljudi, za katere se zdi, da so skupaj z ustanovitelji in vrsto zunanjih sodelavcev (predvsem vodnikov ter informatorjev) povezani tako, kot da bi bili del iste družine. V sodelovanju z drugimi partnerji in posamezniki doma ter v tujini sledijo predvsem dvema ciljema. Skrbijo, da dogodki in žrtve prve svetovne vojne ne bi šli v pozabo, hkrati pa s spoštovanjem širijo izjemno pomembne ter univerzalne vrednote: mir, ustvarjanje in sobivanje.

A kako ohraniti to dediščino in ljudem prenesti pravo sporočilno vrednost? To spontano, a hkrati vizionarsko in odgovorno nalogo si je pred 30 leti zadala skupina zanesenjakov, domačinov ter poznavalcev. Poleti leta 1989 je **Skupščina občine Tolmin** sklicala sestanek, v vabilu pa je bilo zapisano: »Skozi Kobarid potuje mnogo turistov, vsak dan obiskuje naš kraj tisoče Italijanov. Prihajajo in odhajajo, ne da bi se jim Kobarid pokazal tudi kot slaven zgodovinski kraj. Kobarid potrebuje muzej!« Vabilo je podpisal **Zdravko Likar**, eden iz skupine izjemnih posameznikov, ki so kasneje ustanovili **Kobariški muzej**. V okviru planinskega in turističnega društva so sprva s prostovoljnim delom v manj kot 15 mesecih po prvem sestanku oktobra 1990 v Žganovi hiši v Kobaridu odprli **Kobariški muzej** prve svetovne vojne. Od takrat dalje velja za osrednjo točko predstavitve dediščine soške fronte in sodi med najbolj obiskane muzeje v Sloveniji. Ustanovitelji, moške iz Kobarida, imajo pri tem neprecenljivo vlogo, za kar jim gre vsa zahvala.

Tu ni zmagovalcev in poražencev, so le ljudje, kraji ter dejstva

Kobariški muzej, ki še vedno domuje v spomeniško zaščiteni Žganovi hiši, ni zgolj prepoznaven turistični ponudnik v Posočju, ampak je osrednja muzejska točka prve svetovne vojne in dediščine soške fronte v Sloveniji, sodi pa tudi med najbolj prepoznavne tovrstne muzeje v Evropi. Tu domuje zgodba o uspehu, ki na tankočuten način govori o zgodovini, ki ni zaznamovala le kraja, ampak celotno območje in pustila pomemben pečat tudi v evropskem prostoru. Muzej je poznan po tem, da skozi osebne pripovedi protagonistov soške fronte predstavi kraje, dogodke in ljudi, ki so doživeli soško fronto. V predstavitvah, ki jih zaposleni in vodniki podajajo gostom v skoraj desetih jezikih, ni zmagovalcev ter poražencev. So le ljudje, kraji in dejstva. S svojimi razstavami in pripovedmi muzej posreduje jasno sporočilnost o zločinih ter vojnih norosti, ki za sabo puščajo žrtve tako na eni kot drugi strani. In prav zato se še toliko bolj zavzema za poslanstvo miru.

V 30 letih ga je obiskalo že več kot 1.700.000 domačih in tujih obiskovalcev. Največji obisk je muzej zabeležil na začetku delovanja, sredi 90. let in v času obeleževanja stoletnice omenjene vojne. V zadnjih letih ga v povprečju obišče dobrih 60.000 obiskovalcev na leto. Pomembno skupino obiskovalcev predstavljajo šolske skupine, katerim obisk muzeja pomeni obogatitev spoznavanja in učenja o zgodovini časa pred stotimi leti.

Dobitnik dveh prestižnih priznanj

Kobariški muzej se je že kmalu po ustanovitvi dotaknil neba slave in prejel dve prestižni muzejski

KOBARIŠKI MUZEJ – EDEN NAJBOLJ OBISKANIH SLOVENSКИH MUZEJEV

Ustanovitelji muzeja
(od leve: Željko Cimprič,
Zdravko Likar,
Ivo Konavec, Vojko
Hobič, Jože Šerbec in
Pavel Sivec; manjka
Miloš Volarič).

nagradi. Leta 1992 je bil dobitnik Valvasorjeve nagrade, najvišjega slovenskega muzejskega priznanja, leto kasneje pa prejemnik nagrade Sveta Evrope, ki mu je podelila prestižen naziv Evropski muzej leta. Je kraj srečanj in pogovorov o pomembnosti miru med visokimi političnimi osebnostmi ter mesto, ki ga radi obiščejo tako domači kot tuji državni voditelji in njihovi gostje. Do danes ga je obiskalo že več kot deset predsednikov različnih držav, švedski kralj, visoki predstavniki evropskih institucij, veleposlaniki in diplomati, številne tuje vojaške delegacije, ogledali pa so si ga vsi dosednji predsedniki Republike Slovenije, večina predsednikov naše vlade ter mnogi ministri.

Odmev o veliki vojni v Krnskem pogorju

Poleg stalne razstave muzej vsako leto predstavi novo, občasno razstavo, ima pa tudi svojo potujočo razstavo z naslovom Velika vojna v Krnskem pogorju, ki je v zadnjih 15 letih gostovala v mnogih evropskih mestih in bila na ogled postavljena že več kot 40-krat. Budimpešta, Dunaj, London, Moskva, Pariz, Rim, Sarajevo, Skopje in Zagreb so le najbolj imenitna mesta, prestolnice, kjer je gostoval Kobariški muzej.

Posebne privlačnosti Kobariškega muzeja so:

- stalna razstava s pripovedjo o gorskem bojevanju v Julijskih Alpah v obdobju 1915–1917;
- 20-minutni predstavitveni film v 11 različnih jezikih;
- maketa Zgornjega Posočja z digitalno predstavitvijo preboja pri Kobari-du;
- rekonstrukcija kaverne z zvočnim zapisom pisma vojaka svojemu očetu;
- občasne razstave.

Kobariški muzej je kulturna ustanova in hkrati izjemno pomemben turističen ponudnik. Med prvimi v Sloveniji je v partnerstvu z Ustanovo »Fundacija Poti miru v Posočju« in **Mlekarno Planika** pridobil certifikat odličnosti **Slovenske turistične organizacije** za edinstveno, petzvezdično doživetje Pripoved vojaka s soške fronte.

USTANOVA »FUNDACIJA POTI MIRU V POSOČJU« – VARUH NEPREMIČNE DEDIŠČINE VELIKE VOJNE

Uspešno in prepoznano delo Kobariškega muzeja pri ohranjanju spomina na dediščino soške fronte je botrovalo ustanovitvi **Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju«**. Ta vse od leta 2000 dalje skupaj z društvi in drugimi organizacijami skrbi za nepremično dediščino soške fronte, razvija Pot miru ter v sodelovanju z omenjenim muzejem deli poslanstvo miru. Fundacija se je v 20-letnem obdobju posvetila predvsem • obnovi nepremične dediščine soške fronte, • vzpostavitvi okrog 500 kilometrov čezmejne kulturne in pohodniške poti Pot miru od Alp do Jadrana, • občasnim razstavam, • popisu padlih vojakov na celotni fronti, • pripravi strokovnih, poljudnih in turističnih publikacij, • pripravi nominacij dediščine 1. svetovne vojne in Poti miru na evropske ter svetovne seznime kulturne dediščine, • širitvi zamisli »Walk of Peace« po drugih frontah prve svetovne vojne, • organizaciji različnih dogodkov, • predstavitev na simpozijih in konferencah, • izobraževanju vodnikov, • enotni podobi pri označevanju in komuniciranju dediščine ter • digitalizaciji nepremične dediščine. Pri svojem delu sodeluje z ministrstvi, občinami, razvojnimi agencijami, muzeji, društvi, turističnimi destinacijami in drugimi.

Prizadevanje za razvoj evropske Poti miru

Fundacija je tudi nosilka ideje z naslovom Pot miru in skrbnica blagovne znamke »Walk of Peace« v širšem evropskem prostoru, ki povezuje kraje in dediščino vzdolž nekdanje soške fronte. V sodelovanju z različnimi organizacijami in institucijami iz Slovenije ter tujine širi predlog sodelovanja na območja, kjer je pred več kot sto leti potekala prva svetovna vojna. Je tudi pobudnik različnih mednarodnih pobud in zavez, pri čemer velja

poudariti leta 2019 v Bovcu podpisano zavezo o skupnem prizadevanju za razvoj evropske Poti miru s sorodnimi ustanovami iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Češke, Italije, Madžarske, Slovaške in Slovenije.

Širitev na zaledna območja in kraje po preboju pri Kobaridu

Bodisi posamično bodisi skupaj s slovenskimi in tujimi partnerji je Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju« poskrbela za obnovo 36 spomenikov ter obeležij soške fronte. Poleg tega danes skrbi za šest muzejev na prostem v Zgornjem Posočju. Njen osrednji dosežek pa je vzpostavitev Poti miru. »Hrbtenica« poti, ki povezuje pomnike soške fronte od Loga pod Mangartom do Trsta, predstavlja dediščino na nekdanji soški fronti in opominja na ostale zanimivosti ter lepote, ki jih nudi ta izjemni čezmejni prostor. V zgodbo se postopoma vključujejo tudi spomeniki in kraji iz zaledja soške fronte, na primer iz Bohinja, Črnega Vrha, Hotedršice, Idrije, Kranjske Gore, Logatca, Pivke, Šebrelj itd. oziroma na kraje, ki so odigrali pomembno vlogo po 12. soški bitki, na primer Čedad, Ragogne, Cavallino Treporti, San Dona di Piave itd. Častna pokroviteljica te zamisli sta predsednika Italije in Slovenije.

Uspešen razvoj ob pomoči različnih evropskih projektov

Poleg tega omenjena fundacija z različnimi partnerji (**Posoškim razvojnim centrom, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije** ...) že 15 let sodeluje v evropskih projektih. Skupaj z njimi in drugimi projektnimi partnerji jim je uspelo uresničiti tudi projektno idejo »Walk of Piece«, ki je bila med 150 prijavljenimi evropskimi projekti letos izbrana kot najboljši Interregov projekt.

V sodelovanju s **Tolminskim muzejem** in drugimi zunanji strokovnjaki je bil izveden tudi popis 22.000 na soški fronti padlih vojakov, pokopanih na območju Zgornjega Posočja. Seznam padlih vojakov je bil objavljen v knjižnih oblikah in elektronskih zbirkah. Z **Zgodovinskim inštitutom Milka Kosa ZRC SAZU** se nadaljuje popis padlih vojakov na pokopališčih na Goriškem in Krasu. Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju« je koordinirala tudi postavitve spomenikov slovenskim padlim vojakom v Lvivu (Ukrajina), Moskvi (Rusija) in Gorlicah (Poljska), ki so bili odprti ob prisotnosti najvišjih političnih ter drugih predstavnikov vključenih držav. Ob tem pa vseskozi pomaga drugim državam pri obnovi ali postavitvi spomenikov, posvečenih njihovim vojakom.

Samostojno in skupaj z drugimi institucijami je izdala vrsto publikacij ter pripravila več razstav. Omeniti velja najbolj odmevne, kot so ciklus razstav o ženskah v prvi svetovni vojni (nosilec projekta je bila ljubljanska filozofska fakulteta), razstava o letalstvu na soški fronti Na krilih zgodovine, razstavi na ulici v Kobaridu (Kobarid med 1. svetovno vojno ter Dediščina soške fronte na Poti miru in v Kobarškem muzeju). Poleg tega si skupaj s partnerji prizadeva za vpis dediščine prve svetovne vojne na svetoven seznam in evropske seznane. Lani je bil ob podpori občin pripravljen obsežen tehnični del Unescovega Poskusnega dosjeja, leta 2016 pa je bilo 15 spomenikov in Poti miru vpisanih na Unescov Poskusni seznam. Skupaj z drugimi partnerji iz tujine namerava fundacija Poti miru vpisati med Kulturne poti pri Svetu Evrope.

Kot pravi direktor Kobarškega muzeja Martin Šolar: »smo v času, ko nas lahko poglobljen razmislek povede v prihodnost, ki bo lahko drugačna, a vseeno lepa in polna bogatih doživetij ter spoznanj o soški fronti. Z razstavami in pristnim pripovedovanjem naših vodnikov vam bomo ta del pretekle zgodovine z veseljem predstavljali še naprej«.

POGLED NAPREJ

Čeprav gre za dve različni ustanovi, pa si omenjena muzej in fundacija prizadevata za ohranitev ter zaščito dediščine soške fronte, poleg tega pa skrbita, da ne usahne spomin na nesmiselno trpljenje in umiranje. Ustanovi sta tako pri nas kot v zamejstvu in širše po Evropi močan povezovalni člen med različnimi akterji, ki si prizadevajo za ohranitev dediščine prve svetovne vojne in spomina nanjo. Zato je eden od prihodnjih ciljev obeh institucij prav vpis dediščine soške fronte na Unescov seznam svetovne dediščine izjemnega pomena. S tem bi zagotovili trajno in odgovorno skrb države in lokalnih skupnosti za eno najpomembnejših dediščin pri nas ter zagotavljanje osnovnih sredstev za delo na tem področju. Rdeča nit načrtov za naprej pa bo še vedno povezovala širjenje poslanstva miru, ohranjanje in predstavljanje dediščine širši javnosti ter obiskovalcem Posočja, Krasa, Julijskih Alp in Slovenije nasploh. Ob tem pa nameravajo razvijati številne nove vsebine in produkte kulturnega turizma, ki med drugim predvideva prenovno središča za obiskovalce Poti miru v Kobaridu, organizacijo prireditev in različnih strokovnih srečanj.

Zastavljeni načrti in začrtana pot ostajajo jasni ter smeli

V Kobarškem muzeju in Ustanovi »Fundacija Poti miru v Posočju« so v jubilejno leto vstopili polni zamisli in načrtov, kako obeležiti omenjeni obletnici ter se pokloniti 30-letnemu spominu ohranjanja dediščine soške fronte in skoraj 30-mesečnemu bojevanju ob Soči pred dobrimi sto leti. Celo leto so se pripravljali na slovesnosti in dogodke. Veselili so se slovesne akademije, dneva muzeja, nove občasne razstave in srečanj z vsemi, ki jih zgodovina soške fronte zanima. Tik pred zdajci so bili v drugi polovici oktobra zaradi pospešenega slabšanja stanja na račun širjenja koronavirusa in nove razglasitve epidemije primorani odpovedati načrtovane osrednje dogodke. A kljub temu to ne zaustavi zastavljene vizije. Začrtana pot ostaja jasna in smela. ■

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

Projekt »Spodbujanje skupnega življenja v dolini Soče« sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Skrb za neme priče soške fronte in širjenje vrednote miru. **Besedilo:** mag. Martin Šolar, direktor Kobarškega muzeja, in Maša Klavara, direktorica Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju«. **Fotografije:** arhiv Kobarškega muzeja in Fundacije Poti miru. **Uredila:** Tatjana Šalej Faletič. **Jezikovni pregled:** Polona Hadalin Baša. **Oblikovanje in tisk:** Gaya d.o.o. December 2020. Tolmin.

► zanje so na podlagi *Zakona o popotresni obnovi* zagotovljena v državnem proračunu. Pritličje bo namenjeno potrebam krajevne skupnosti; v njem bo večji večnamenski prostor, vetrolov, sanitarije, čajna kuhinja in shramba. V nadstropju bodo prostori *Župnije Kobarid*, ob objektu pa bo parkirni prostor za štiri osebna vozila. Dela se bodo začela v prihodnjem letu, zaključila pa predvidoma v letu 2022.

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

Center za zaščito in reševanje Kobarid

Občina Kobarid je v proračunu zagotovila sredstva za izdelavo idejne zasnove in dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja *Centra za zaščito in reševanje Kobarid*. V centru bodo prostor dobili *Gasilska zveza Kobarid* (GZ), *Prostovoljno gasilsko društvo Kobarid* (PGD), *občinska civilna zaščita, Rdeči križ, Gorska reševalna služba* (GRS) in *Radio klub Kobarid*.

Na zemljišču ob kobariški obrtni coni se predvideva izgradnja dvoetažnega objekta (pritličje in nadstropje), garaž in stolpa v skupni neto površini 1.717 m². Objekt bo v obliki črke L. V pritličju bo z jugozahodne strani pod nadstreškom glavni vhod v stavbo, kjer bodo pritlični prostori, namenjeni gasilcem – avla, klubska soba, garderobe, sanitarije, pralnica in polnilnica izolirnih dihalnih aparatov. V pritličju bodo tudi garaže (sedem za gasilska vozila, dve za kombinirano vozilo GRS in CZ) ter skladišče. Iz avle je predviden prehod v dežurno sobo s pogledom na dvo-

rišče in garaže. V južnem kraku stavbe bodo prostori za ostale službe in omenjeni klub.

V nadstropju bodo avla, ki bo imela tudi funkcijo muzeja, soba in kuhinja za gasilce, sanitarije, čajna kuhinja, pisarna, sejna soba, arhiv in večnamenski prostor za GZ in PGD ter pomožna pisarna za Radio Klub Kobarid. Predvidena sta še večja predavalnica z izhodom na teraso in stolp za gasilske vaje.

Pred objektom bo urejeno parkirišče in razstavni prostor za starodobno gasilsko vozilo, ki se ga bo prepeljalo iz sedanje lokacije ob obstoječem gasilskem domu. Na jugovzhodnem delu bo pod nadstreškom pralna ploščad. Dostop do objekta bo z državne ceste med Idrskim in Kobariodom. Občina Kobarid bo z dejavnostmi nadaljevala skladno s sprejetim proračunom.

Nataša Hvala Ivančič

Reševanje stanovanjske problematike v občini

Povpraševanje po stanovanjih in zazidljivih zemljiščih je tudi na Kobariškem veliko. *Občina Kobarid* je zato dejavno pristopila k reševanju stanovanjske problematike.

V načrtu je gradnja večstanovskega objekta s poslovnim prostorom in parkirišči za osebna vozila, ki bo lociran za Kulturnim domom Kobariid, v njem pa bo devet stanovanj. Severna in južna stanovanja bodo večja z neto tlorisno površino 77,05 m², sredinska stanovanja pa manjša v izmeri 57,15 m². Vsako bo imelo kletni prostor (shrambo), na voljo pa bosta tudi skupna kolesarnica in teh-

JAVNI RAZPIS ZA DODELITEV OBSTOJEČIH RAZPOLOŽLJIVIH NEPROFITNIH STANOVANJ V NAJEM bo *Občina Kobarid* na svoji spletni strani objavila predvidoma do sredine januarja. Obnovljeno stanovanje v Stresovi ulici si je ogledal župan Marko Matajuroc.

nični prostor.

Občina Kobarid bo predvidoma v roku meseca dni na svoji spletni strani www.kobarid.si objavila tudi javni razpis za dodelitev obstoječih razpoložljivih neprofitnih stanovanj v najem.

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

Park Kobarid

Občina Kobarid je letos zaključila prvo fazo projekta *Oživitve ribogojnice v Kobariidu* (KOBARIBA), ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz *Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo*. V sklopu druge faze obnove bo v naslednjih dveh letih nadaljevala s projektom, ki predvideva dokončno ureditev stavbe v prvem in drugem nadstropju ter podstrešja.

Leta 2018 je občina od *Zavoda za ribištvo Slovenije* odkupila stavbo in zemljišče, kjer so danes opuščeni ribogojniški bazeni. Zaradi neposre-

dne bližine naselja je to območje zelo primerno za ureditev parka. Letos je pristopila k izdelavi idejne zasnove, skupaj z omenjenim zavodom in ostalimi projektnimi partnerji pa bodo za ureditev območja kandidirali za pridobitev evropskih sredstev.

Idejna zasnova projekta, ki je bila izdelana v *Studiju Torkar*, predvideva ureditev parka s prepletajočimi vsebinami in programi, ki bi bili namenjeni najširšemu krogu obiskovalcev – od otroških igrišč za najmlajše in koloparka, ki postaja vse bolj priljubljen, do prireditvenega prostora za organizacijo dogodkov ter druženj, prostora za počitek ali piknik v naravi. Ribnika bi bila namenjena mladim ribičem in učenju o vodnem živalstvu ter rastlinstvu. V parku, ki bi ga s središčem Kobarida povezala pešpot mimo kulturnega doma, bi bila možna tudi postavitve spomenika ali simbola kraja.

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

SODOBEN CENTER ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE KOBARID BO ZGRAJEN OB OBRTHI CONI. Foto: iz idejne zasnove podjetja Čopič Arhitekt

OBČINA KOBARID SI PRIZADEVA UREDITI NEKDANJO RIBOGOJNICO. V okviru projekta *Oživitve ribogojnice v Kobariidu* ureja stavbo. Letos pa je naročila tudi izdelavo idejne zasnove ureditve parka, v katerem bodo prostor našle najrazličnejše vsebine, namenjene najširšemu krogu obiskovalcev.

V OKVIRU TURISTIČNE PATRULJE SO TUJI TURISTI OBISKALI KOBARID. V kategoriji turizma najprijaznejša občina v Sloveniji je dosegel tretje mesto, prejel pa je tudi priznanje za ohranjene kulturno-zgodovinske spomenike.

Kobarid med najboljšimi v kategoriji turistom najprijaznejša občina

Na seznamu slovenskih krajev, katerih turistično ponudbo po napatitvi dnevnega časopisa *Novice Svet24* ocenjujejo tuji turisti, se je letos znašel tudi Kobarid. Po njihovi oceni je v kategoriji turistom najprijaznejša občina v Sloveniji dosegel tretje mesto. Po ocenjevanju tujih državljanov pa je prejel tudi priznanje za ohranjene kulturno-zgodovinske spomenike.

Organizator *Turistične patrulje* je oktobra priznanji izročil županu Občine Kobarid **Marku Matajurcu**. Ob tem se je župan zahvalil in čestital vsem, ki soustvarjajo turistično ter

kulturno-zgodovinsko zgodbo občine.
Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

Novoletna pozornost otrokom in starejšim letos na drugačen način

V Kobaridu so na Miklavžev večer zagorele praznične luči. Zaradi trenutnih razmer, ki jih prinaša COVID-19, so odpovedani vsi prednovoletni dogodki. Nismo pa pozabili na naše najmlajše in najstarejše občane, ki jim vsako leto polepšamo ta čas.

Župan je vsako leto decembra sprejel novorojenčke in njihove starše. V občini Kobarid se je od 15. novembra 2019 do 15. novembra 2020 skupaj rodilo 24 otrok, od tega 13

deklic in 11 dečkov. Zaradi epidemije je njihovo srečanje z županom odpovedano. **Občina Kobarid** jim je zato že poslala čestitko s pozornostnim darilom. Župan **Marko Matajuro** je staršem čestital, vsem skupaj pa zaželel vesele božične praznike in srečno novo leto 2021.

Kljub »korona času« dobrobi možje niso pozabili na otroke iz naše občine. Otroška predstava je sicer odpovedana, darila, ki jih vsako leto prejmejo iz rok dobrih mož, pa jih bodo pričakala v poštnem nabiralniku.

Odpadel je tudi dogodek, namenjen starejšim občanom, ki ga tradicionalno prirejuje Občina Kobarid, **Rdeči**

križ Slovenije – Območno združenje Tolmin in Karitas Kobarid. Srečanje s kulturnim programom, ki ga vsako leto pripravijo učenci **OŠ Simona Gregorčiča Kobarid**, smo nadomestili z manjšim darilom – znakom pozornosti vseh organizatorjev in sodelujočih. Tudi to smo poslali na naslove starejših. Združili smo moči v želji, da jim polepšamo praznični čas. Upamo, da nam je uspelo.

Nobeno darilo pa ne nadomesti osebnega stika. Zato si želimo, da se razmere, povezane s COVID-19, čim prej normalizirajo in da se v letu 2021 osebno srečamo!

Besedilo in foto: Nataša Hvala Ivančič

V KOBARIDU SO NA MIKLAJŽEV VEČER ZAGORELE PRAZNIČNE LUČI. Zaradi trenutnih razmer, ki jih prinaša COVID-19, so odpovedani vsi prednovoletni dogodki.

Utrinki

FESTIVALU GORA ROCKA POSEBNO PRIZNANJE NA NATEČAJU PROSTOVOLJEC LETA 2019

Konec novembra je Mladinski svet Slovenije (MSS) objavil rezultate natečaja Prostovoljec leta 2019. Nagrado je prejel tudi projekt Gora Rocka 2019. Kot so organizatorji zapisali, je letos prispelo 177 prijav – 128 za posameznike in 49 za projekte. Med njimi so izbrali najprostovoljca in prostovoljko v treh starostnih skupinah, najprostovoljski projekt, najmladinsko voditeljico, najmladinski projekt ter dve priznanji za posebne dosežke.

Festival Gora Rocka je prejel posebno priznanje za lanskoletno izvedbo, in sicer za učinkovito povezovanje razvedrilne in humanitarne dejavnosti mladih. Namen glasbenega festivala, katerega organizacija sloni na številnih domačin in tujih prostovoljcih, je pokazati, da se mladi lahko zabavajo, hkrati pa naredijo nekaj

ZA UČINKOVITO POVEZOVANJE RAZVEDRILNE IN HUMANITARNE DEJAVNOSTI MLADIH je festival Gora Rocka na natečaju Prostovoljec leta 2019 prejel posebno priznanje. Foto: arhiv organizatorjev festivala

dobrega za družbo. Od prvega koncerta leta 2005 je prerasel v večdnevni dogodek, ki z glasbo in spremljajočimi dejavnostmi privablja obiskovalce iz Slovenije in tujine. Festival ima dobrodelno noto, saj izkupiček namenjajo različnim projektom in organizacijami. Lani je vas s

sto prebivalci gostila kar 12.000 udeležencev, zbrali pa so 27.000 evrov.

Letošnji natečaj Prostovoljec leta, katerega častni pokrovitelj je bil predsednik republike **Borut Pahor**, je potekal drugače. Razglasitev nagradencev v obliki velike prireditve

na Brdu pri Kranju, ki se je sicer vsako leto odvijala junija, je bila zaradi epidemiološke situacije odpovedana. Organizatorji so jeseni z izbranimi prostovoljci in organizacijami posneli prispevke, ki si jih lahko skupaj z nagovoroma častnega pokrovitelja in predsednice MSS **Anje Fortuna** ogledate na njihovi spletni strani.

Mateja Kutin

MIGANJE ZA ZDRAVE DOJKE IZ DOMAČE DNEVNE SOBE

Posočje – Društvo za zdrave dojke je 7. novembra kljub razmeram zaradi epidemije COVIDa-19 uspešno izvedlo šesti MI-DO, kot na kratko poimenujemo prireditev Miganje za zdrave dojke. Namesto dveh načrtovanih dejavnosti smo ob upoštevanju predpisanih ukrepov izvedli samo eno; čistilna akcija, ki naj bi potekala od Podbrda do Bovca, je žal odpadla, uspešno pa smo uspeli izvesti Zoom zabavo, ki so jo vsi prija-

Občina Tolmin

V boju s koronavirusom pomembno odgovorno ravnanje posameznikov

Več kot devet mesecev je minilo, odkar je Slovenija prvič razglasila epidemijo zaradi povečanega tveganja širjenja koronavirusa. Težko si je bilo zamisliti, da bo popolnoma neznan virus za toliko časa ohromil javno življenje, a po nekoliko bolj sproščenem poletju je postalo očitno, da bo družbo in njen ritem v krču tako ali drugače držal do prihodnje pomladi. Precej bolj je jesenski val pljusnil tudi na Tolminsko, ki je doslej zabeležila prek 400 okužb, od tega le nekaj odstotkov spomladi. Najpogostejši razlog za širjenje so bila po ugotovitvah zdravstvenih delavcev zasebna družjenja, ki se jim najtežje odpovemo. Jeseni se je žarišče odprlo v Baški grapi in virus je, kljub trudu in vsem zaščitnim ukrepom, prodrl tudi v enote tamkajšnjih domov za starejše – najprej na Petrovo Brdo, kasneje v Podbrdo. To je zahtevalo veliko energije in truda že tako majhnega števila zaposlenih, ki so ob

JESENI SE JE ŽARIŠČE EPIDEMIJE ODPRLA V BAŠKI GRAPI. Kljub trudu in vsem zaščitnim ukrepom je virus prodrl tudi v enote tamkajšnjih domov za starejše – najprej na Petrovo Brdo, kasneje v Podbrdo. Foto: Jože Dakskobler

podpori pristojnih služb v posebnih razmerah delovali skoraj tri tedne.

Štab **Civilne zaščite Občine Tolmin** (CZ) je zaradi naraščanja okužb še pred ponovno razglasitvijo epidemije 18. oktobra sklical sestanek

predstavnikov vzgojno-izobraževalnih institucij in Varstveno delovnega centra (VDC) Tolmin, saj so se manjša žarišča že pojavila na OŠ na Most na Soči in v Tolmin, PŠ Podmelec ter v Glasbeni šoli Tolmin. Nemudoma

je prepovedal prostočasne dejavnosti v športnorekreacijskih objektih v lasti občine in krajevnih skupnosti. **Občina Tolmin** je sprejela vse zaščitne ukrepe glede vstopa v občinsko stavbo in odpovedala 15. sejo občinskega sveta, zaradi okužbe pa je v samoizolaciji ostal župan **Uroš Brežan**.

Ožja koordinacijska skupina CZ je prevzela usklajevanje vseh dejavnosti v zvezi s koronavirusom. Ker je **Vlada RS** z odlokom varstvo v vrtcih dovolila le staršem, ki niso imeli druge možnosti, je občinski štab CZ vzgojno-izobraževalnim zavodom pomagal pri oblikovanju sistema predšolskega varstva in z odredbo prepovedal uporabo otroških igrišč ter vseh zunanjih športnorekreacijskih površin v urbanih okoljih. Ponovno je aktiviral telefonsko številko 040-379-834 za pomoč občanom v stiski, na kateri jim je vsak dan med 8. in 15. uro za pogovor na voljo psiholog, in uvedel elektronski naslov covid@tolmin.si, na katerega lahko posredujejo vprašanja. Sproti se je usklajeval s predstavniki šol, vrtcev,

Utrinki

ŠESTO IZVEDBO PRIREDITVE MI-DO SO MORALI ORGANIZATORJI PRESELITI NA SVETOVNI SPLET. Udeleženci Zoom zabave so se kljub temu nasmejali, telovadili, se družili in si zaupali iskrene besede ter misli, se podpirali in pokazali, da kljub oviram lahko ohranijo čustveno bližino ter sočutje do drugih. Foto: Nace Uršič

vljeni lahko spremljali na daljavo iz domačega okolja. Prijavljenih je bilo 52 udeležencev.

Program je potekal podobno kot prejšnja leta. Po nagovoru predsednice društva **Barbare Klinkon** smo k besedi povabili posoške župane in podžupanjo **Marka Matjurca**, **Valterja Mlekuža** in **Mašo Klavora**. Aktivne delavnice pa so z veliko dobre volje in veselja pomagali izpeljati še komik **Matic Kokošar**, **Jasmina Medved** z jogo obrazov, **Mojca Maurič** z vajami za moč, **Urška Ivančič** z aerobiko, **Tina Fratina** z ritmičnim plesom ter športnica **Hani Mlekuž Kamarič**. Za nemoten prenos je z odlično tehnično ekipo poskrbel **Jan Vasiljevič**.

Rdeča nit letošnje prireditve je bila **SočUTje**, ki je v tem času še kako pomembno za ohranjanje duševnega zdravja. Tudi na daljavo smo se nasmejali, telovadili, se družili na varen način in si zaupali iskrene besede ter misli, se podpirali in pokazali, da kljub oviram znamo ohraniti čustveno bližino ter sočutje do drugih. Takšna povezanost, ki presega misel in jezik, v teh časih pomaga ohranjati okrnjene stike med vsemi nami ter je nobena ovira ne more preprečiti. Letošnji MI-DO je to zagotovo pokazal. Zbrana sredstva bomo ob pomoči društva namenili nakupu novega ultrazvočnega aparata za Zdravstveno postajo Kobarid.

Glede na pozitivne odzive udeležencev smo v društvu zelo veseli, da nam je, pa čeprav brez telesnih objemov in stikov, zopet uspelo dokazati, da ni nič nemogoče.

Ostanite zdravi.

Damjana Teodorovič, članica IO Društva za zdrave dojke

PUSTILA STA SLEDI V BAŠKI GRAPI

Pred kratkim sta se z odra življenja skoraj istočasno poslovila dva prijatelja Baške grape: 25. oktobra **Milan Lusser** v petindevetdesetem in 12. novembra **Tone Mlakar** v stotem letu starosti.

Arhitekt, scenograf in fotograf **Tone Mlakar** je dobil mesto v zgodovinskem spominu Baške grape že leta 1948, ko je kot scenograf sodeloval pri nastajanju prvega slovenskega zvočnega filma Na svoji zemlji. Takrat je kot navdušen fotograf prehodil okoliške vasi in nam zapustil danes že dolgo izginule podobe povojnih krajev. Baška grapa mu je globoko sedla v srce, saj je ob vseh obletnicah filma in ob odprtju tematske poti Na svoji zemlji tako rad prihajal na Grahovo ob Bači in Koritnico ter se srečeval z domačini in filmsko ekipo. Z radostjo in spoštovanjem se spominjamo njegovih zadnjih obiskov leta 2018: maja je bil na snemanju dokumentarne oddaje

zavoda za šport, kulturo in mladino ter Zdravstvenega doma (ZD) Tolmin, kamor so zaradi povečanega števila testiranj pripeljali dodatni za-
bojnik.

Ožja koordinacijska skupina CZ, ki se sestaja dvakrat tedensko in v kateri so tudi predstavniki policije, komunalne službe, gasilcev, ZD Tolmin in Doma upokoencev Podbrdo, se je vmes posvetovala s predstavniki humanitarnih organizacij, tolminske izpostave Centra za socialno delo in upokoencev. Preverila je potrebe starejših in ali je treba sprožiti mehanizme pomoči. Ker so pri Rdečem križu Slovenije – Območno združenje Tolmin zaznali upad prošenj za brezplačne prevoze na zdravniške preglede za starejše nad 65 let, za to namenjena avtomobila koristijo za prevoze potrebščin in hrane tistim ostarelim, ki to potrebujejo ter zaprosijo za pomoč. Taborniki in gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Tolmin, ki spadajo med prostovoljne sile za zaščito, reševanje in pomoč občinskega štaba CZ, so pred tolminsko enoto doma upokoencev in VDC preventivno postavili rdečo cono za potrebe zaposlenih.

Po uskladitvi občine, CZ in predstavnikov šol je uspešno stekla dnevna delitev toplih obrokov za otroke iz socialno šibkejših družin. Razvoz so po koordinaciji CZ prevzele osnovne šole oziroma njihovi zaposleni. Dnevno pripravijo skoraj 50 obrokov, tudi za dijake, ki se v običajnih razmerah šolajo izven meja občine. Pri tem se upoštevajo vsi zaščitni in preventivni ukrepi. Podobno je tudi

Spoštovani občanke in občani,

najsi je tok reke na videz še tako utečen in predvidljiv, se v njem pojavljajo vrtinci in valovi, ki vodo raznašajo v različne smeri, a vedno prispe do istega cilja. Podobno je v naših življenjih. V letu 2020 nas je val neznanega virusa prisilil, da smo spremenili naše vsakdanjke, običaje in delovne navade. Obenem nam je dal priložnost, da nekateri še bolj, drugi pa ponovno odkrijemo pomembnost odnosov z najbližjimi in spet začnemo uživati v majhnih stvareh, ki jih imamo na dosegu roke, a prej zaradi prehitrega življenjskega ritma niso prišle do izraza.

V prazničnih dneh bo pozornost osamljenim, topel obrok lačnim, spodbudna beseda obupanim in nasmeh razočaranim pomembno darilo, ki jim ni vedno dano. Majhne poteze delajo človeka velikega. Želim si, da bi s tem zavedanjem vstopili v novo leto. Kot družba in kot lokalna skupnost lahko rastemo in živimo le povezani in zavedajoč se, da smo močni toliko, kot je močan naš najšibkejši člen. Verjamem, da trenutna situacija ne bo trajala in da se bomo lahko kmalu vrnili k nam znanemu, zdravemu in ustaljenemu načinu življenja. Srečno!

Uroš Brežan, župan

v vseh največjih podjetjih, s predstavniki katerih se je posvetoval župan. Zagotovili so mu, da so uvedli vse potrebne ukrepe za zaščito zaposlenih na delovnem mestu in obenem pojasnili, da v industriji za zdaj posledic epidemije v Evropi ne zaznavajo, saj je dela ter naročil dovolj.

»Po tem, ko nas je spomladanski val virusa le oplazil, se je tokrat močno razširil po Tolminskem in dosegel tudi najbolj kritično populacijo – najstarejše v domovih upokoencev. Pri-

stojne službe so vložile velike napore, da se čim bolj olajša in pomaga vsem vpletenim, očitno pa je, da bo virus v tej zimi narekoval naš vsakdanjik. Strokovne zdravstvene službe že več mesecev opozarjajo, da se ta prenaša na različne načine; v naših domovih za ostarele se je potrdilo, da tudi prek površin in uporabljenih materialov. To je treba vzeti zelo resno, zato bo pri zajezitvi okužb in preprečevanju nadaljnjega širjenja predvsem pomembno odgovorno ravnanje posa-

meznikov. Verjamem, da si vsi želimo druženja, a zdajšnje obdobje ne bo trajalo. Bolj kot bomo pazili, prej bo minilo in se bomo lahko vrnili k življenju, kakršnega poznamo. Informacije o pripravi cepiv nas lahko navdajajo z upanjem,« pravi župan Uroš Brežan. Občane poziva, naj v primeru kakršnihkoli potreb ali težav pokličejo na telefon za pomoč v stiski ali pišejo na e-naslov covid@tolmin.si.

Tanja Volarič Karlo

Mladi nanizali 42 predlogov

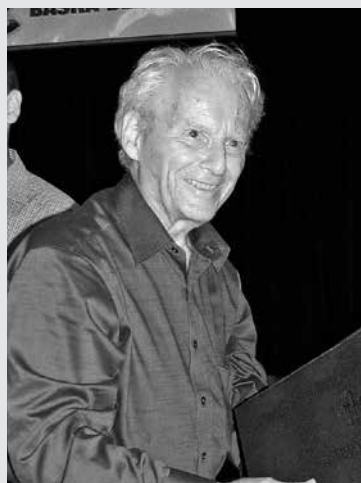
Občina Tolmin je letos naredila pomemben korak k večjemu vključevanju občanov pri odločanju o porabi občinskega denarja in v letih 2021 ter 2022 uvaža participativni proračun. Ta bo v tem dvoletnem obdobju najprej namenjen mladim, starim od 15 do vključno 30 let kot logično nadaljevanje in nadgradnja že sprejetega Lokalnega programa za mlade. Izhodišča in izvedbo modela participativnega proračuna je pripravila delovna skupina, ki jo je župan **Uroš Brežan** imenoval konec lanskega leta.

V naslednjih dveh letih bo občina v letnem proračunu rezervirala vsaj po 20 tisoč evrov za projekte, ki so jih predlagali mlajši občani glede na zaznane potrebe v posameznih krajih. Pogoj je bil, da ti niso bili načrtovani že v okviru rednega občinskega proračuna. Odziv mladih je bil že v prvem letu zelo velik; v času zbiranja predlogov se jih je namreč nabralo kar 42, od tega jih je merilom razpisa ustrezalo 29. Razveseljivo je bilo, da so bile pobude raznolike in da so pokrivalo različna pod-

Utrinki

► **Slavka Hrena** Filmoljubje, oktobra pa je počastil 70. obletnico filma na Svoji zemlji.

Milan Lusser, sicer doma iz mesta Zug v Švici, je v Baški grapi, zlasti v Podbrdu, pustil sledi leta 2006, ob 100. obletnici izgradnje Bohinjske proge. Bil je vnuk obeh graditeljev Bohinjskega predora, **Franca Vitala Lusserja** s podbrške in **Giacoma Ceconija** z bohinjske strani. Že pred tem je v Podbrdu iskal sledi svojega deda, ob 100. obletnici pa je prisostvoval dogodkom, s katerimi so se domačini poklonili graditeljem, in daroval v sklad za maše v spomin žrtvam ter svojemu dedu. Ob tej priložnosti je Tolminskemu muzeju predal doslej neznano slikovno gradivo o gradnji predora na podbrški strani. Za zasluge pri ohranjanju zgod-

PRED KRATKIM STA SE Z ODRA ŽIVLJENJA SKORAJ ISTOČASNO POSLOVILA DVA PRIJATELJA BAŠKE GRAPE. 25. oktobra častni krajan Podbrda **Milan Lusser** v svojem petindevetdesetem letu starosti – na fotografiji **Cveta Zgaga** iz podelitve častnega naziva leta 2006 – in 12. novembra še **Tone Mlakar** v svojem stotem letu starosti – na fotografiji desno, v družbi režiserja **Maka Sajka** leta 2018 na Grahovem ob Bači (foto: **Danilo Lesjak**).

ročja ter območja. Nekatere so bile vsesplošno uporabne in ne strogo vezane na mlajšo populacijo, kar kaže tudi na premišljen pristop mladih občanov, njihovo domiselnost in obenem čut za razvoj kraja ter okolice. Glasovanje za najboljše predloge bo januarja.

Med drugim so se med pobudami našle zamisli za prenovo ali nadgradnje obstoječih društvenih objektov, objektov krajevnih skupnosti in športnih igrišč, nakup opreme za kakovostno preživljanje prostega časa občanov, ideje glede opremljanja mladinskega centra, zamisli o izvedbi mehkih vsebin (delavnic, koncertov, športno-kulturnih dnevo), našle pa so se tudi izvirne in nevsakdanje ideje, kot sta izvedba knjižnice stvari ali postavitve fototočke na Tolminskem. Na izvedbo participativnega proračuna je letos precej vplivala epidemija, ki je onemogočala osebni stik, razprave, predstavitve in osebno glasovanje. Snovalci izvedbe so se zato prilagodili in uvedli elektronsko glasovanje prek spleta. Na ta

način so ob strinjanju udeležencev oblikovali tudi volilni imenik, s katerim so lahko izvedli glasovanje.

Tanja Volarič Karlo

Na gradbišču v Podbrdu delajo s polno paro

Življenje v ozki grapi nikoli ni bilo lahko. Da bi dvignili kakovost bivanja, bo urbani del Podbrda predvidoma konec prihodnjega leta dobil popolnoma novo podobo. Tam že nekaj mesecev poteka ena največjih naložb **Občine Tolmin** v tem proračunskem obdobju. Po tem, ko je skupaj z **Direkcijo Republike Slovenije za ceste** (DRSC) v letih 2011 in 2012 uredila spodnji del kraja, je zdaj na vrsti srednji in zgornji del. Sporazum o sofinanciranju ureditve ceste sta sklenili že januarja 2018. Stroji so zahrumeli letos spomladi in Podbrdo spremenili v veliko gradbišče, ki bo tamkaj živčnemu prebivalstvu prineslo novo, razširjeno cesto, večjo varnost za pešce, novo vodovodno ter kanalizacijsko omrežje in javno

razsvetljavo. Obsežen projekt je ocenjen na kar 5,46 milijona evrov, Občina Tolmin pa bo za urejanje infrastrukture v njeni pristojnosti namenila 1,25 milijona evrov.

Prav v teh dneh delavci zaključujejo gradbeno najbolj zahteven del naložbe, ki je bil nujen za razširitev ceste nad reko Bačo. Po poglobitvi rečne struge in utrditvi obeh bregov so postavili podporne zidove in namestili nosilce, na katerih bo temeljil dodatni pas cestišča. Na njem bodo po zaključku naložbe zgradili pločnik in tako omogočili prebivalcem varno povezavo med zgornjim in spodnjim delom kraja. V začetku prihodnjega leta se bodo dela z roba cestišča preselila na notranji vozni pas, kjer bodo vkopali nov vodovod in kanalizacijo, pozneje pa je v drugem pasu vozišča

predvidena tudi položitev elektrokaabelske kanalizacije. Nujna je bila predvsem naložba v komunalno infrastrukturo – tudi zaradi povezave na čistilno napravo, ki obratuje že od leta 2013, a so bila doslej nanjo povezana le gospodinjstva iz spodnjega dela kraja.

Zdajšnja naložba poteka na slabih 500 metrih glavne ceste skozi Podbrdo med mostom čez Mačji potok in odcepom k cerkvi, zaključek projekta pa je predviden jeseni leta 2021. Sočasno je predvidena tudi celovita ureditev središča kraja, kjer je trenutno parkirišče. Finančno breme večine predvidenih dejavnosti je po pogodbi prevzela DRSC (urejanje ceste in mostu čez Mačji potok, gradnja opornih in podpornih konstrukcij, vodnogospodarske ureditve), pri ne-

DELAVCI ZAKLJUČUJEJO GRADBENO NAJBOLJ ZAHTEVEN DEL NALOŽBE V PODBRDU, ki je bil nujen za razširitev ceste nad reko Bačo. Po poglobitvi rečne struge in utrditvi obeh bregov so postavili podporne zidove in namestili nosilce, na katerih bo temeljil dodatni pas cestišča.

Utrinki

vinskega spomina mu je Krajevna skupnost Podbrdo podelila naziv in plaketo častnega krajana Podbrda. Hvaležni smo jima za njune sledi, ki bogatijo Baško grapo in jih kot zvesti vzdrževalci spomina ohranjamo našim zanamcem.

Olga Zgaga, Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina

ZAKLJUČEK DVEH AKCIJ SPODBUJANJA BRANJA

Tolmin – V Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin sta se v jesenskem času zaključili dve akciji spodbujanja branja, tradicionalna Primorci beremo in sveža Bralna bratovščina. Medtem ko se v prvi odrasli bralci že skoraj 15 let podajajo v literarne svetove slovenskih avtorjev, ima

slednja namen povezati bralce različnih starosti in spodbujati medgeneracijsko branje.

Mlade bralce smo med poletjem povabili, da ustanovijo svojo bralno bratovščino in prepričajo svoje starše, stare starše, sosede ali sorodnike, da vzamejo v roke knjigo ter berejo. K cilju sta jih vodila veselje do branja in nagrada za dosežen cilj, brisača z logotipom knjižnice. Do koledarskega zaključka poletja, 21. septembra, je 74 bratovščinam uspelo prebrati po 12 knjig in osvojiti nagrado. Skupaj so prebrali 888 knjig, zaradi akcije pa se je v knjižnico včlanilo 12 novih bralcev.

Več kot 840 bralcev širom Primorske pa je konec novembra prebiralno zadnje strani slovenskega leposlovja z letošnjega seznama Primorci bere-

mo. V Zgornjem Posočju je pri največjem projektu spodbujanja branja pri nas sodelovalo 88 članov knjižni-

V JESENEM ČASU STA SE ZAKLJUČILI DVE AKCIJI SPODBUJANJA BRANJA. V okviru prve akcije Primorci beremo, ki jo tradicionalno pripravljajo v Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin, je sodelovalo 88 članov, ki so skupaj prebrali kar 490 knjig, druga akcija omenjene knjižnice Bralna bratovščina pa je medgeneracijsko povezala 74 bratovščin, ki so skupaj prebrale 888 knjig.

ce, skupaj so prebrali kar 490 knjig ter za uspešno branje prejeli priznanje in knjižno nagrado. Po katerih knjigah si bodo letošnjo sezono najbolj zapomnili? Prepričala sta jih avtorja kriminalk **Tadej Golob** z Dolino rož in **August Demšar** z romanom Cerkev, **Veronika Simoniti** z zgodbo Ivana pred morjem ter biografska pripoved Luciferka o pisateljici in pesnici **Svetlani Makarovič**.

Besedilo in foto: Peter Pavletič, Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin

katerih je občina soudeležena (sanacija obstoječega prekritja Bače, izgradnja hodnika za pešce, ureditev cestne razsvetljave ter strokovni nadzor izvedbe gradnje), stroške preostalih pa bo občina krila v celoti (ureditev lokalnih priključkov – brvi čez Bačo, ureditev elektroenergetskih vodov in napajanja cestne razsvetljave, prestavitve ter zaščita telekomunikacijskih vodov, rekonstrukcija vodovoda in gradnja kanalizacije).

Besedilo in foto: Tanja Volarič Karlo

Preplastitev dobrih tisoč sto metrov cest

Ob zaključku koledarskega leta je **Občina Tolmin** uredila še nekaj odsekov lokalnih cest, ki so bili zaradi iztrošenosti potrebni menjave podlage. Nova asfaltna prevleka je bila položena na dveh odsekih cest med vasema Dolje in Gabrje. Takoj za vasjo Dolje je bilo urejenih 410 metrov cestišča, še dodatnih 285 metrov pa za vasjo Gabrje. Prav tako pa je nov asfalt dobil 400 metrov dolg odsek med Humom in Podmelcem. Občina je za naložbe namenila 80 tisoč evrov.

Tanja Volarič Karlo

Začela se je zamenjava glavnega vodovoda proti Mostu na Soči

Konec 80. let preteklega stoletja je bil zgrajen vodovod iz zajetja Zadlaščica, ki pokriva potrebe Tolmina in Mosta na Soči, industrijske cone Poljubinj in vseh zaselkov med obema omenjenima urbanima središčema. V zadnjih letih je z manjšimi okvarami že nekajkrat opozoril na nujnost sanacije. Zato je **Občina Tolmin** pripravila časovni načrt zamenjave cevovoda, ki ga želi v naslednjih letih izvesti na celotni trasi. **Komunala Tolmin** kot pristojna javna služba se je letos lotila odseka nad Žabčami in zamenjala dobrih 500 metrov cevi do odcepa za Strelišče, za kar je bilo v občinskem proračunu namenjenih 130 tisoč evrov. Ker bo trasa, po kateri je speljan vodovod, z nekaj manjšimi spremembami povečini ostala enaka, je v letu 2021 načrtovano nadaljevanje del do vodohrana Krnica. Od tam gre vodovod v industrijsko cono Poljubinj in dalje čez Prapetno in Modrej do Mosta na Soči. Sanacijski sistem je v naslednjih treh letih predvidena do Vodivčka pred galerijo Pod Ključem, do koder so po oceni pristojne službe na področju komunalnih storitev cevi zaradi dotrajnosti potrebne zamenjave.

Tanja Volarič Karlo

Z UREDITVIJO VODNE VRTINE NA BRAJDI SE BODO STROŠKI BISTVENO ZNIŽALI. Nogometni stadion in zelenice namreč v sušnih obdobjih potrebujejo velike količine vode.

Na Brajdi nova vrtina za vodo

Športni park (ŠP) Brajda je osrednje zbiralnišče občanov, ki brez športne dejavnosti – ljubiteljske ali polprofesionalne – ne morejo živeti. Z njeno celovito ureditvijo in obnovo v zadnjih letih je **Občina Tolmin** poskrbela tudi za širok nabor ponudbe oziroma poligonov, ki zadostijo različnim okusom in potrebam po športnem udejstvovanju. Ker se je pri vzdrževanju ŠP Brajda, ki meri 38.787 m², pokazalo, da bi lahko del letnih stroškov tudi znižali in bi bilo poslovanje bolj racionalno, se je občina v sodelovanju z **Zavodom za šport, kulturo in mladino Občine Tolmin** kot upravljavcem športnih površin odločila za naložbo v vodno vrtino. Nogometni stadion in zelenice namreč v sušnih obdobjih potrebujejo velike količine vode, izračuni pa so pokazali, da bodo stroški z izkoriščanjem lastnega vodnega vira v najbolj sušnih letih na letni ravni tudi do dvajsetkrat nižji.

Podjetje **Geologija** iz Idrije je že spomladi opravilo geomehanske raziskave tal in zaključilo, da se zadostna količina vode nahaja na globini dobrih 30 metrov, dve vrtini za črpanje in ponikanje pa so izvedli na jugozahodnem delu športnega parka. Ob in na nogometnem igrišču bo še letos urejen namakalni sistem. Večnamenski objekt, katerega gradnja se bo začela v prihodnjem letu, bo prav tako priključen na vrtino, ki bo zagotavljala sanitarno vodo za objekt in zalivanje zelenic. Za vrtini in namakalni sistem je Občina Tolmin namenila približno 60 tisoč evrov.

Besedilo in foto: Tanja Volarič Karlo

Kolesarska povezava proti Mostu na Soči čaka evropski denar

Dobra ter učinkovita kolesarska mreža je v sodobnem svetu nujna in ne razkošje, oblikovanje celovite mreže v slovenskem prostoru pa je že pred leti v razvojnih dokumentih

predvidela tudi država, ki bi za financiranje gradnje črpal evropska sredstva. V tem okviru je predvideno tudi oblikovanje dela dolinskih kolesarskih poti na Tolminskem: en krak bi Tolmin povezoval z vasjo Kamno in se navezoval na Kobariško ter dalje proti Robiču, drugi krak bi potekal med Tolminom in Kanalom, tretji pa od Mosta na Soči proti Postaji in dalje proti Idriji. **Občina Tolmin** si v letu 2021 največ obeta od realizacije dela drugega kraka med Tolminom in Modrejem, s katerim namerava **Ministrstvo za infrastrukturo** kandidirati na evropskem razpisu.

Projekte za izgradnjo kolesarske poti sta pripravili Občina Tolmin in **Direkcija RS za infrastrukturo**, ki bo dela financirala s pridobitvijo sredstev na evropskem razpisu. Občina je bila v pripravi naložbe zadolžena za ureditev lastniških razmerij na delu trase, ki poteka po zasebnih zemljiščih. Četudi je spomladanska razglasitev epidemije omenjene postopke močno upočasnila, ponekod pa za nekaj časa celo popolnoma ustavila, je do predpisanega roka s 13 lastniki uspešno urediti parcelacijo in odkupila zemljišča, po katerih bo potekala kolesarska povezava od sotočja Tolminke in Soče do konca Modreja.

Celotna trasa se bo začela v Tolminu. Do propadajočega objekta nekdanjega **Hotela Paradiso** bo kolesarska steza potekala po lokalni cesti, Tolminko bo prečila čez obstoječo brv nad sotočjem Tolminke in Soče, se povzpela h glavni cesti Tolmin-Most na Soči, krajši čas tekla ob njej in se spet spustila na makadamsko pot ob reki ter se po njej vila do galerije Pod Ključem, kjer je že zgrajen kratek kolesarski odsek. Nov del naj bi bil nato zgrajen še od galerije do bara Morea ob zaključku modrejske ravnine.

Občina Tolmin je skupaj s sosednjo **Občino Kobarid** zaključila tudi pripravo projektne dokumentacije za del kolesarske poti med vasema Kamno in Ladra. Skupaj z **Občino Kanal ob Soči** pripravlja projektno dokumentacijo za del med Gorenjim in Spodnjim Logom, ki bo speljana čez potok Vogršček ter je tudi najzahtevnejša za izvedbo. Nekatere parcele na trasi imajo veliko število lastnikov, med katerimi so nekateri že dolgo pokojni in se ne ve, kje točno so živeli, zato bodo postopki reševanja lastniških razmerij zelo zapleteni ter dolgotrajni.

Besedilo in foto: Tanja Volarič Karlo

OBČINA TOLMIN SI V LETU 2021 NAJVEČ OBETA OD REALIZACIJE DELA DRUGEGA KRAKA KOLESARSKE POTI MED TOLMINOM IN MODREJEM, s katerim namerava **Ministrstvo za infrastrukturo** kandidirati na evropskem razpisu.

OBČINA TOLMIN JE NA ČETRTHI DRAŽBI KUPILA NEKDANJI HOTEL PARADISO IN ZEMLJIŠČI OB NJEM. Kot je povedal župan Uroš Brežan, je s tem pridobila možnost, da nadgradi, kar se je v središču najbolj prepoznavnega festivalskega prostora v Sloveniji dogajalo v zadnjih letih, odpirajo pa se tudi nove možnosti razvoja te izjemne lokacije.

Nakup Paradisa korak k nadaljnjemu urejanju prostora ob Sotočju

Turizem je v zadnjem desetletju v Posočju doživel nesluten razvoj, obenem pa je razgalil najbolj pereča območja, ki terjajo ureditev ali strategijo nadaljnjega razvoja. Eno od območij Tolminskega, ki je že vrsto let namenjeno razvoju te veje gospodarstva, je tudi ob sotočju Tolminke in Soče, ki je v preteklih letih postalo središče festivalskega dogajanja, letos pa se je na njem zaradi vplivov epidemije začela razvijati popolnoma drugačna oblika turizma z usmeritvijo v trajnost. To je odprlo številna vprašanja o nadaljnjem razvoju tega območja, s katerimi se bo **Občina Tolmin** soočila v prihajajočih mesecih, ko bodo znani tudi zaključki široke raziskave med občani (nadaljevanje tiste iz leta 2017) o vplivih festivalskega turizma, ki jo je zanj izvedla **Fakulteta za uporabne družbene študije**. Ena od pomembnih nalog bo ob tem tudi umestitev in izraba propadajočega objekta nekdanjega **Hotela Paradiso** ter spremljanje zemljišč, ki ju je občina kupila na četrti dražbi oktobra letos. S tem je zaključila vrsto let trajajočo zgodbo objekta, ki je bil zgrajen še pred prvo svetovno vojno za potrebe bolnišnice ob gradnji bohinske železnice, vmes večkrat spremenil vsebino in svojo dejavno vlogo zaključil sredi 90. let prejšnjega stoletja.

Občina je stavbo s površino 3.039,94 m² in zemljišči s površino 5.710 m² ter 251 m², ki se nahajata večinoma na severni in delno zahodni strani stavbe (kjer je tudi manjši objekt), na dražbi kupila po izključni ceni 619.820 evrov. Kupnino

mora poravnati do 5. februarja, sredstva zanj pa so zagotovljena v proračunu za leto 2021. Nakup zgradbe sicer pomeni veliko naložbo, a je dolgoročno gledano prav za razvoj omenjenega območja in načrtovanje zelenih vsebin izredno pomembna. Bo pa vse to v naslednjem obdobju treba doreči skupaj s ključnimi deležniki s področja turizma, na ta način pa nato pripraviti tudi projektno nalogo in izbirati izvajalca. Dodatno spodbudo turističnemu razvoju tega območja bo v prihodnje dodala tudi gradnja obvoznice, ki je predvidena v letu 2021, saj jo je **Vlada Republike Slovenije** uvrstila med 187 pomembnih naložb za zagon gospodarstva po epidemiji.

»Z objektom nekdanjega **Hotela Paradiso** Občina Tolmin na sotočju Tolminke in Soče pridobiva možnost, da nadgradi, kar se je v središču najbolj prepoznavnega festivalskega prostora v Sloveniji dogajalo v zadnjih letih. Obenem se s tem odpira priložnost izkoristiti tudi druge možnosti, ki jih daje ta izjemna lokacija in jih je še posebej izpostavilo letošnje politje, ko množičnih prireditev ni bilo moč izvajati. Kot prvi vsebinski korak vidim oblikovanje koncepta tega prostora in objekta, pri katerem si najbolj želim sodelovanja strokovnjakov s področja turizma, urbanizma in tudi zainteresiranih domačinov.« je dejal župan Občine Tolmin **Uroš Brežan**.

Besedilo in foto: Tanja Volarič Karlo

Veliko zanimanje za dodeljevanje pomoči pri stanovanjskih naložbah

Da bi pomagala občanom, ki so dejavni pri reševanju stanovanjskega vprašanja, je **Občina Tolmin** avgusta

letos objavila prvi javni razpis za dodeljevanje pomoči pri stanovanjskih naložbah v občini. S tem ukrepom želi spodbujati pridobivanje in urejanje lastniških stanovanj in tako izboljšati kakovost bivanja, preprečiti nadaljnje odseljevanje, še zlasti mladih in mladih družin ter tako prispevati k demografskemu in gospodarskemu razvoju območja.

Pomoč v obliki nepovratnih sredstev se dodeljuje kot sofinanciranje upravičenih stroškov stanovanjskih naložb fizičnih oseb, ki imajo stalno bivališče in rešujejo stanovanjsko vprašanje z gradnjo (to je z novo gradnjo, rekonstrukcijo, spremembo namembnosti, vzdrževanjem) in/ali z nakupom stanovanja ali stanovanjske hiše v občini Tolmin. Kot stroški stanovanjske naložbe, za katere je moč upravičiti dodelitev stanovanjske pomoči, štejejo stroški nakupa stavbnega zemljišča za gradnjo stanovanja, komunalni prispevek iz naslova gradnje stanovanja, stroški izdelave projektne dokumentacije, stroški gradbenih, obrtniških in inštalacijskih del ter nadzora, povezanih z gradnjo stanovanja, in stroški nakupa stanovanja.

Pomoč je finančno navzgor omejena na 30 odstotkov vrednosti upravičenih stroškov stanovanjske naložbe, če pa naložba rešuje stanovanjsko vprašanje mlade osebe ali mlade družine, lahko pomoč doseže največ 50 odstotkov vrednosti upravičenih stroškov. Stanovanjska pomoč je poleg tega tudi absolutno omejena; zgornja višina, ki se za posamezno naložbo lahko dodeli v njenem celotnem trajanju, je omejena do skupne višine 10.000 evrov oziroma 15.000 evrov, če naložba rešuje stanovanjsko

OBČINA JE DVE STANOVANJIM Z RAZPISOM oddala v najem mladim za petletno obdobje. Foto: Kristina Rutar Gabršček

vprašanje mlade osebe ali mlade družine.

Da je tak način pomoči stanovanjskim investitorjem potreben in naklonjen ter zato velja z njim nadaljevati tudi v prihodnje, dokazuje množičen odziv na letošnji javni razpis, saj se je na prvi razpisni (enomesečni) rok za pridobitev pomoči prijavilo kar 17 prijaviteljev. Ker bi bili ti na podlagi vlogah dokazanih stroškov upravičeni do dodelitve stanovanjske pomoči v trikratni višini razpoložljivih razpisnih sredstev, je bil razpis že po izteku prvega roka zaprt. Razpisna sredstva v skupni višini 50.000 evrov so bila razdeljena med pet prijaviteljev z najvišje doseženim številom točk, od tega trem mladim družinam oziroma mladim osebam, ki so bili z letošnjim razpisom opredeljeni kot prednostna kategorija, s čimer je Občina Tolmin sledila zavezi iz lokalnega programa za mlade.

Zaradi velikega zanimanja za tovrstno obliko pomoči je župan s predlogom občinskega proračuna za naslednji dve leti za izvedbo javnih razpisov za spodbujanje stanovanjskih naložb občinskemu svetu v sprejem predlagal dvakrat višjo kvoto sredstev, in sicer 100 tisoč evrov letno.

Občina Tolmin je drugič po letu 2018 uspešno zaključila tudi razpis za dodelitev namenskih stanovanj v najem mladim. Na razpis za stanovanja, velikosti 20,85 in 53,26 m², je prispelo sedem prijav, z izbranimi kandidati pa je občina sklenila pogodbo za petletno obdobje.

Janja Bičič in Tanja Volarič Karlo

OBČINA TOLMIN JE UREDILA KLANČINO od tolminske upravne enote do občinske stavbe. S tem je omogočila dostop gibalno oviranim in kolesarjem.

Nova klančina pri občinski stavbi

V želji, da bi dostop do občinske stavbe omogočili občanom in obiskovalcem, ki zaradi različnih omejitev niso mogli uporabljati dosedanjih poti ali uporabljajo kolesa, se je **Občina Tolmin** odločila za izgradnjo klančine proti stavbi **Upravne enote Tolmin** ter s tem povezave proti javnemu parkirišču in mestu. Ranljivejša skupine, med katere poleg gibalno oviranih posameznikov zagotovo spadajo tudi starejši občani in starši, ki uporabljajo otroške vozičke, so imele neposreden dostop s parkirišča doslej omogočen le do stavbe upravne enote. Delavci pa so zdaj zožili

pristopne stopnice do občine in ob njih zgradili dobrih 15 metrov povozne površine, po kateri bo med drugim omogočen dostop tudi kolesarjem.

V naslednjem obdobju je ob stavbi Občine Tolmin predvidena tudi postavitev kolesarskega parkirišča za pet koles. Postopno povečanje uporabe tega prevoznega sredstva v urbanem okolju je eden od pomembnih ciljev občine. Nekaj njenih zaposlenih za premagovanje krajših razdalj za potrebe službenih obveznosti že redno uporablja kolesa, ki jih je **Posoški razvojni center** nabavil v okviru čezmejnega projekta **Energy-ViLLab**. V skladu s celostno prometno strategijo pa občina v prihodnje

načrtuje tudi nakup električnega kolesa in avtomobila, s čimer bi še dodatno prispevali k ohranjanju narave.

Besedilo in foto: Tanja Volarič Karlo

Letos okrašena tudi Gregorčičeva ulica in trg pri fontani

V času vsesplošnih omejitev, ki jih narekuje obsežnost virusa, s katerim se sooča ves svet, je že zgodaj jeseni postalo jasno, da praznični čas ob izteku leta v ničemer ne bo podoben prejšnjim. A ker virus ne more zasenčiti duha božiča in pričakovanja novega leta, se je tudi **Občina Tolmin** odločila nadaljevati s praznično okrasitvijo središča Tolmina. Smreka v osrednjem križišču letos meri kar 12 metrov, krasi pa jo 13.200 varčnih novoletnih lučk ter devet velikih in deset manjših zvezd. Občina je novoletno okrasitev s Trga maršala Tita, dela Ulice Padlih borcev ter Mestnega trga letos razširila še na del Gregorčičeve ulice – od osrednjega križišča je v smeri proti Zatoľminu postavljanih pet manjših drevesc. Obsežnejša pa je tudi okrasitev na Trgu 1. maja.

Okrasitev bo bogatejša v skladu z usmeritvijo zadnjih let, ko je Občina Tolmin postopno zamenjala verige lučk z varčnejšimi, zdaj pa količino opreme počasi širi; v letošnjem proračunu je temu namenila 8.500 evrov. Zaradi prepovedi zbiranja ljudi in organizacije prireditev se je v za-

V DECEMBRSKEM PRAZNIČNEM ČASU, ki je letos drugačen, mesto Tolmin krasi 12-metrška smreka, okrašena s 13.200 varčnimi novoletnimi lučkami, devetimi velikimi in desetimi manjšimi zvezdami. **Foto: Danijel Tomažin**

četku decembra odpovedala običajnemu prižiganju lučk ob glasbenem dogodku v središču mesta. V času zaključka redakcije **SOČAsnika** pa še ni bilo znano, ali bo država tudi v prazničnem času ohranila policijsko uro, v primeru katere si bo treba čas za sprehod po prazničnih ulicah vzeti do 21. ure.

Tanja Volarič Karlo

Utrinki

BAŠKA DEDIŠČINA ODMEVALA V VIRTUALNEM SVETU

V Kulturno tehnično turističnem Društvu Baška dediščina (KTT DBD) so že ob snovanju letošnjeg FESTIVALA Odmevi dediščine, obarvanim s 15-letnico delovanja, vsebino podredili zahtevam aktualnih razmer, povezanih s koronavirusom. To se je izkazalo za pravilno. Namesto v prilačne lokacije v Baški grapi so morali 15. izvedbo festivala umestiti v spletno okolje, ga strniti v čas od 23. do 29. novembra in k nazivu pripeljati še »e«.

Osrednja misel festivala nosi sporočilo o ljudeh, ki so izstopili iz povprečja in se izkazali z dejanji, ki se še danes dotikajo naših misli ter čustev. Izpisali so ga na informacijske table, razpršene v vseh petih krajevnih skupnostih. Na Bači pri Podbrdu se spominjajo **Petra Kusterla**, lakajca cesarja **Franca Jožefa** in služabnika pri cesarju

KTT DRUŠTVO BAŠKA DEDIŠČINA JE MORALO FESTIVAL ODMEVI DEDIŠČINE 2020 zaradi razmer prenesti na svetovni splet. Že celo leto pa so člani snovali razstavo o nekdanji tovarni TVI »Bača« Podbrdo in zbirali gradivo (fotografija je bila posneta na eni od prvih delavnic). **Foto: Cveto Zgaga**

Karlu ter cesarici **Citi**. V Stržišču so še žive besede in dejanja dveh duhovnikov monsignorjev – **Vinka Kobala** in dr. **Draga Klemenčiča**. V

Rutu je bil doma tigrovec **Simon Kos**, na Grahovem ob Bači je deloval duhovnik, skladatelj in zbiralec ljudskih napevov **Ivan Kokošar**, v Hudajužni

pa je pustil sledi **France Bevk**. Pri snovanju so z vsebinami in fotografijami sodelovali številni krajanj.

Obletnica je društvo spodbudila, da je potegnili iz skrinje delovanja vseh petnajst svežnjev zapisov in fotografij, se bliskovito sprehodilo skozi njih, jih strnilo v brošuro *Odsevi dediščine* ter v projekcije. Skozi celo leto pa je pripravljalo prostor in zbiralo ter snovalo gradivo za vzpostavitev muzejske zbirke, ki ponuja stalno razstavo o nekdanji tovarni TVI »Bača« Podbrdo.

Čeprav e-festival ni isto kot dogodek v živo, festivalski produkti s trajnostno umestitvijo v prostor ohranjajo identiteto Baške grape, pomembno dopolnjujejo kulturni turizem tega območja in prinašajo javnosti nova spoznanja ter ponujajo nova doživetja. Pri tem pa jih je finančno podprla tudi Občina Tolmin.

Olga Zgaga, KTT Društvo Baška dediščina

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Čas pri nas tudi pozimi ne teče počasneje

Če kdo misli, da pozimi, ko se noč hitreje prikrade na plano, pri nas čas teče počasneje, se hudo moti. Dejavnosti, ki jih izvajamo v okviru lokalne akcijske skupine LAS Dolina Soče, nikoli ne zmanjka. Ne smemo pozabiti, da smo v tem programskem obdobju na plano »pahnili« kar pet naših javnih pozivov, na katere se je skupaj prijavilo 40 projektov. Že res, da se jih je že nekaj zaključilo, a še vedno je v izvajanju »kup« drugih, da ne omenjamo deveterice, ki se je odzvala na zadnji javni poziv in posledično z dejavnostmi startala šele sredi letošnjega poletja.

Da pa vse skupaj teče tako, kot se »šika«, gre zahvala glavnim motivatorjem – sofinancerjem, ki v povprečju z 80-odstotnim deležem nepovratnih sredstev podpirajo izbrane projekte in seveda tudi samo dejavnost **LAS Dolina Soče**, ki deluje pod okriljem **Posoškega razvojnega centra**. Brez njih bi se na našem območju, ki se razteza na občine Bovec, Kanal ob Soči, Kobarid in Tolmin, zagotovo ne zgodilo toliko raznolikih malih »čudežev«, ki pripomorejo k razvoju naše doline. Projekti, ki jim ves čas stojimo ob strani in nudimo podporo, so financirani iz treh različnih evropskih skladov: *Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja* (EKSRP), *Evropskega sklada za regionalni razvoj* (ESRR) in *Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo* (ESPR).

Osvežena spletna stran LAS Dolina Soče

Z namenom, da boste aktualne dogodke in vse omenjene projekte, njihove prijavitelje ter partnerje in sofinancerje našli še lažje, smo v sodelovanju z izbranim podjetjem **Indigo oblikovanje** konec novembra zaključili s prenovo obstoječe spletne strani. Upamo, da vam bo nova, osvežena in prečiščena podoba všečna ter da boste odslej še hitreje našli bodisi aktualno dogajanje bodisi posamezne projekte. Vsekakor bomo spletno stran sproti dopolnjevali in »pilili«, saj gre za »živo stvar«, za katero upamo, da vam bo do izteka tega programskega obdobja nudila vse informacije – vključno z rezultati.

Tatjana Šalej Faletič

OSVEŽENA SPLETNA STRAN LAS DOLINA SOČE.

Nov dokumentarni film o tem, kako iz okolja črpati podjetniške navdihe

V kar 124 državah sveta je pod okriljem UNESCO nastala mreža tako imenovanih biosfernih območij. Gre za ekosisteme, ki se ponašajo z bogato biotsko raznolikostjo in razvojem enakovrednega odnosa med človekom ter naravo. Navkljub svoji majhnosti se lahko Slovenci pohvalimo s kar štirimi biosfernimi območji, kjer je poleg ohranjanja biotske raznolikosti najpomembnejši cilj trajnostni gospodarski razvoj.

PRIBLIŽAJMO UNESCOVA BIOSFERNA OBMOČJA PREBIVALCEM

Na *Dan Biosfernega območja Julijske Alpe*, ki smo ga letos obeležili 30. oktobra, je bil javnosti predstavljen dokumentarni film o možnostih razvoja inovativnih podjetniških zamisli na biosfernih območjih, ki se

raztezajo znotraj meja naše države. Polurni dokumentarec, ki je bil posnet v okviru projekta sodelovanja med šestimi lokalnimi akcijskimi skupinami (LAS) *Približajmo Unesco-va Biosferna območja prebivalcem*, je

NOV DOKUMENTARNI FILM O IZVIRNIH IN PODJETNIH PREBIVALCIH BIOSFERNIH OBMOČJIH najdete tudi na povezavi, ki je objavljena na osveženi spletni strani LAS Dolina Soče in YouTube kanalu *Posoškega razvojnega centra*.

bil sofinanciran iz sredstev EKSRP. Kot je pojasnila koordinatorka projekta **Tjaša Maurič** iz Posoškega razvojnega centra, »film predstavlja inovativne podjetniške ideje sobivanja človeka in narave v omenjenih biosfernih območjih«. V njem tako ne spoznamo le štirih različnih biosfernih območij, ampak tudi posameznike, ki tu živijo svoje sanje in pišejo izvirne podjetniške zgodbe.

BIOSFERNO OBMOČJE JULJSKE ALPE

Povezovalna nit v Biosfernem območju Julijske Alpe je po besedah Mauričeve pohodniška pot *Juliana Trail*, ki nudi nove priložnosti za trajnostni turistični razvoj manj znanih kotičkov zaledja Julijskih Alp. Tu uvodoma spoznamo vodnika športne agencije **Kofler Sport Gregorja Koflerja** iz Mojstrane, ki nas popelje na obisk k izdelovalcu nahrbtnikov in drugih unikatnih izdelkov iz usnja,

filca ter roževine **Primožu Rauterju** v Bohinjsko Bistrico, nato pa še k rejcu avtohtone slovenske pasme drežniška koza **Martinu Kendi** z Bače pri Podbrdu.

BIOSFERNO OBMOČJE KRAS IN POREČJE REKE

Biosferno območje Kras in porečje Reke odkrivamo v družbi zakoncev **Petre** in **Marka Gombača**, ki čebelarita v Naklem na Krasu, sadjarja **Antona Biščaka** z Buj ter zeliščarke iz 180 let stare Belajeve domačije v vasi Kačiče pri Divači **Andreje Cerkvenik**. Ti nam predstavijo svoje pridelke in proizvode, vezane na kraško pokrajino ter blagovno znamko Park Škocjanske jame.

BIOSFERNO OBMOČJE KOZJANSKO IN OBSOTELJE

Biosferno območje Kozjansko in Obsotelje nam približajo mlinarica **Maja Kukovičič**, ki v domačem mlinu v Podsredi ohranja več kot 500 let staro tradicijo mletja žit, **Manca Omerzu**, sadjarka z ekološke kmetije, poznana po urejenih visokodebelnih travniških sadovnjakih v Zgornjih Pohancih in rezbar unikatnih izdelkov **Marko Kostanjšek** iz Sedlarjevega pri Podsredi. Z njihovo pomočjo spoznamo zgodbe, ki jih piše mlajša generacija, ki uspešno nadaljuje z ohranjanjem naravne in kulturne dediščine v tem biosfernem območju.

BIOSFERNO OBMOČJE MURA

Na samem vzhodu Slovenije pa nas na Biosfernem območju Mura pričakajo **Niko Jandl**, direktor Zadruga za razvoj podeželja Pomelaj v Mali Polani, ki v rokodelskih delavnicah in trgovini med drugim zaposluje tudi invalidne osebe, **Jože Žizek**, brodar in *bijraš* (vodni delavec) iz Otoka Ljubezni, ter vinarka **Eva Cuk** iz Hiše vina Cuk v Lendavskih Goricah. Tako spoznamo še tri dejavnosti, ki se vežejo na reko Muro in značilno kulturno krajino gričevja Lendavskih goric.

INKUBATORJI INOVATIVNIH PODJETNIŠKIH IDEJ

»Vsa biosferna območja ponujajo obilo priložnosti in so pravi inkubatorji inovativnih idej,« je prepričana koordinatorka projekta. In prav to po njenih besedah v filmu, ki je nastal v produkciji studia **VIDEO PRO**, dokazujejo predstavljeni podjetniki, ki so prepoznali prednosti delovanja v varovanem območju. »Kakor so si biosferna območja različna, tako je pester tudi nabor različnih podjetniških priložnosti, vsem pa je skupno to, da navdih črpajo iz okolja, v katerem so nastale,« še dodaja Tjaša Maurič. Dokumentarni film bi v teh nenavadnih časih, ki marsikoga spravljajo v obup, utegnil biti odlična izbira za širjenje pozitivnega načina razmišljanja med slovensko javnostjo. Z njim bi zagotovo spodbudno vplivali tudi razvoj inovativnih dejavnosti na omenjenih območjih in drugih podobnih krajih. Čeprav je film pred dnevi že doživel premierni televizijski prenos, vas vodilni partner projekta **LAS Dolina Soče** vabi, da si ga ogledate tudi na naši osveženi spletni strani ali YouTube kanalu Posoškega razvojnega centra.

Tatjana Šalej Faletič

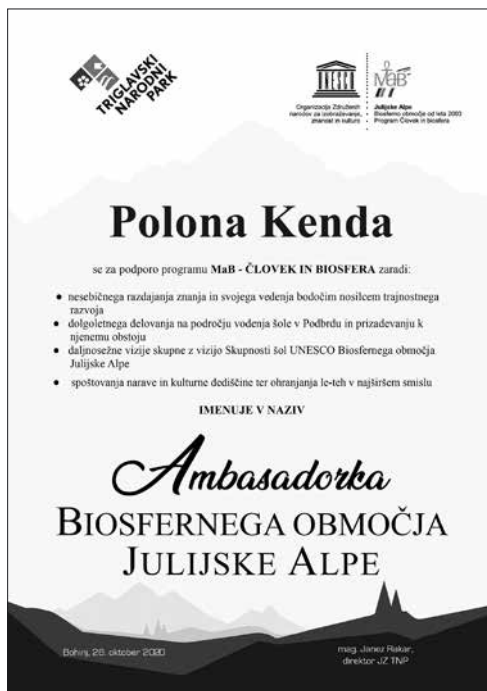
Polona Kenda je nova ambasadorka biosfernega območja Julijske Alpe

Javni zavod Triglavski narodni park (JZ TNP) je v okviru *Dneva biosfernega območja Julijske Alpe* imenoval novo ambasadorko Biosfernega območja Julijske Alpe UNESCO MaB. Plaketo za podporo programu *Človek in biosfera* (MaB – »Man and Biosphere«) je kot tretja zapovrstjo letos prejela **Polona Kenda**.

Program si prizadeva za sožitje med ljudmi in njihovim okoljem ter vzpostavlja svetovno mrežo biosfernih območij. Zasnova vsakoletne razglasitve novih ambasadorjev biosfernega območja, ki nu-

NOVA AMBASADORSKA BIOSFERNEGA OBMOČJA JULIJSKE ALPE UNESCO MaB je Polona Kenda. Ob tem naj spomnimo, da sta prvi tovrstni plaketi za podporo programu MaB – *Človek in biosfera* lani romali v roke **Janezu Bizjaku** in **Klemnu Langusu**. Foto: Marko Kenda

dijo podporo temu UNESCOvemu medvladnemu raziskovalnemu programu, je nastala v sklopu dejavnosti projekta sodelovanja med lokalnimi akcijskimi skupinami (LAS) *Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem*, katerega vodilni partner je lokalna akcijska skupina **LAS Dolina Soče**. Naj spomnimo, da sta prvi tovrstni plaketi romali v roke **Janezu Bizjaku** in **Klemnu Langusu**, ki sta postala lanskoletna ambasadorja.

PREDANOST POSLANSTVU IN RAZUMEVANJE NAČINA ŽIVLJENJA V GORSKIH VASEH

Letos je, kot že rečeno, ta naziv pripadel Poloni Kenda, domačinki iz Baške grape, ki s svojo neuničljivo življenjsko energijo, usmerjeno v razvoj, tesno povezan z obstojem osnovne šole v lokalnem okolju, že od samega začetka nudi tudi podporo omenjenemu programu MaB. Predanost svojemu poslanstvu in razumevanje načina življenja v gorskih vaseh sta med drugim glavna vzroka, da je bila ravnateljica na OŠ Simona Kosa v Podbrdu med prvimi, ki se je zavedala, da je sistemsko ozaveščanje naših otrok o vrednotah narave in kulturne dediščine prava pot, na kateri vsi postajamo boljši, tudi v odnosu do soljudi. Zato je bila vključitev »njene« šole v Podbrdu v Skupnost šol Biosfernega območja Julijske Alpe (UNESCO MaB) edina logična posledica njenega čutenja in spoznanja. Skupnost je bila namreč ustanovljena na osnovi prvotnega sodelovanja manjšega števila izobraževalnih ustanov, kjer so ravnatelji začutili poslanstvo, da našim otrokom lahko ponudijo več, kot od njih zahteva izobraževalni sistem.

Nasploh je Polonino življenjsko vodilo v marsičem podobno viziji Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe. Z vsem srcem si namreč prizadeva vzgajati in izobraževati potencialne nosilce trajnostnega razvoja na edinstvenem območju TNP ter Biosfernem območju Julijske Alpe in s tem zagotavlja ravnovesje ter sobivanje med človekom in naravo tudi v prihodnje.

Več o projektu sodelovanja Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem (MaB), ki se bo zaključil januarja 2021, si lahko preberete na osveženi spletni strani LAS Dolina Soče.

Renata Cerkovnik in **Davorin Koren**, JZ TNP, upravljavec Biosfernega območja Julijske Alpe

»Pametna vas« tudi pozimi ne počiva

Evropski odbor regij ter generalni direktorat **Evropske komisije** za **regionalno in mestno politiko** tradicionalno organizirata **Evropski teden regij in mest**. Ta največji letni dogodek s področja regionalne politike je po besedah organizatorjev postal »edinstvena platforma za komuniciranje in mreženje, ki povezuje regije in mesta iz vse Evrope, vključno z njihovimi političnimi predstavniki, uradniki, strokovnjaki in šolniki«. V zadnjih 17 letih so na tak način pripomogli k ozaveščanju o tem, kako lahko z evropskimi sredstvi regije in mesta izboljšujejo vsakdan svojih državljanov. Običajno se tega brezplačnega dogodka, ki poteka oktobra v Bruslju, udeleži okoli 9.000 gostov – med njimi več kot tisoč govornikov iz Evrope in tudi drugih koncev sveta. Program, ki ga letno prilagajajo ak-

tualnim temam, vključuje več kot 300 delovnih sej, razstav ter dogodkov za navezovanje stikov na temo regionalnega in lokalnega razvoja.

Letos so v okviru omenjenega evropskega tedna 13. oktobra predstavili tudi projekt »Smart Rural Areas in the 21st Century« - »SMART RURAL 21«, ki pomaga razvijati pametna podeželska območja v 21. stoletju. V sklopu tega so od 21 izbranih evropskih pametnih vasi tokrat izpostavili pet primerov dobrih praks, med katere sodijo vasi iz Danske, Finske, Grčije, Poljske in tudi Slovenije. Šentviška planota, trenutno edino uradno razglašeno »pametno vas« v Sloveniji, ki zajema tri glavne vasi in nekaj manjših zaselkov s približno 600 prebivalci, je udeležencem v angleškem jeziku predstavila glavna koordinatorka projekta *Pametna vas* (»Smart Village«) **Nika Kikelj Maver** iz Posoškega razvojnega centra. Kot je povedala, se združene vasi na Planoti trenutno pretežno ukvarjajo s kmetijstvom in gozdarstvom, da pa si v prihodnje želijo narediti korak naprej tudi na področju turizma, predvsem pohodništva in kolesarstva. Tu namreč vladajo idealni pogoji, ki pa so do zdaj vse premalo izkoriščeni. Med drugim je na srečanju, ki je letos zaradi razglašene epidemije koronavirusa potekal prek aplikacije ZOOM, zbrane seznanila z novo pridobitvijo (večnamenskim prostorom s športno dvorano na Šentviški Gori), podala pa tudi zamisli za druge dejavnosti, ki jih načrtujejo pri izvajanju omenjenega projekta (npr. razvoj spletne strani, e-info točke itd.). Na vprašanje, zakaj so se Planotarji odzvali na pobudo za vzpostavitev tako imenovane pametne vasi, je dejala, da »predvsem zaradi sodelovanja in izmenjave znanja z drugimi evropskimi pametnimi vasi, ki lahko prinesejo mreženje in partnerstva v novih projektih.« Ob tem je pohvalila prizadevnost posameznih domačinov iz tukajšnjih krajevnih skupnosti (KS) kot tudi *Občine Tolmin*, ki je skupaj s *Posoškim razvojnim centrom* in lokalno akcijsko skupino *LAS Dolina Soče* domačinom že ponudila pomoč pri prizadevanjih za uresničitev ciljev, zapisanih v novi »pametni« strategiji Šentviške planote.

DA SO NA PLANOTI ŽE V PRETEKLOSTI ŽIVELI PAMETNI LJUDJE, kaže tudi sončna ura na pročelju najstarejše hiše na Šentviški Gori iz 18. stoletja.

nju omenjenega projekta (npr. razvoj spletne strani, e-info točke itd.). Na vprašanje, zakaj so se Planotarji odzvali na pobudo za vzpostavitev tako imenovane pametne vasi, je dejala, da »predvsem zaradi sodelovanja in izmenjave znanja z drugimi evropskimi pametnimi vasi, ki lahko prinesejo mreženje in partnerstva v novih projektih.« Ob tem je pohvalila prizadevnost posameznih domačinov iz tukajšnjih krajevnih skupnosti (KS) kot tudi *Občine Tolmin*, ki je skupaj s *Posoškim razvojnim centrom* in lokalno akcijsko skupino *LAS Dolina Soče* domačinom že ponudila pomoč pri prizadevanjih za uresničitev ciljev, zapisanih v novi »pametni« strategiji Šentviške planote.

In ko smo že ravno pri strategiji, naj omenimo še to, da je prav **Nika Kikelj Maver** v sodelovanju z domačini – **Polonco Kavčič** in **Matjažem Kranjcem** (za KS Ponikve), **Nives Laharnar** (za KS Pečine), **Gregorjem Lapanjem** (za KS Šentviška Gora) ter **Sebastjanom Feltrinom** in **Jernejem Kendom** (za Športno društvo Šentviška Gora) – pripravila prvi osnutek omenjenega dokumenta, ki sodi v sklop dejavnosti projekta »SMART RURAL 21«. Osnutek strategije je 30. novembra romal v pregled vodilnim partnerjem projekta, ki so dokument pregledali in pozvali k dopolnitvam. Slednje je Nika ob pomoči mag. **Gorana Šosterja**, nacionalnega koordinatorka projekta, **Grete Černilogar**, vodje *LAS Dolina Soče*, in **Tatjane Šalej Faletič** iz Posoškega razvojnega centra dopolnila in 10. decembra vrnila vodilnim partnerjem. Ti bodo pripravljene dokumente vseh sodelujočih pametnih vasi predali *Generalnemu direktoratu za kmetijstvo in razvoj podeželja*, ki jih bodo pregledali in jim na osnovi tega svetovali pri uresničitvi zastavljenih ciljev. Strategije bodo širši zainteresirani javnosti dostopne tudi na spletni strani omenjenega direktorata, kjer bodo na ogled še predstavitveni filmi posameznih vasi – med drugim o Šentviški planoti. Slednjega si lahko ogledate na Slednjega si lahko med drugim ogledate tudi na YouTube kanalu Posoškega razvojnega centra.

Besedilo in foto: T. Š. F.

Tradicionalna strokovna ekskurzija

Prvi konec tedna v oktobru je lokalna akcijska skupina *LAS Dolina Soče* za svoje člane tradicionalno organizirala strokovno ekskurzijo z ogledom primerov dobrih praks. Na povabilo, namenjeno članom *LAS*, predstavnikom vodilnega partnerja in projektnim partnerjem, se je odzvalo 26 prijavljenih udeležencev. Ti so se z avtobusom odpravili na Ptuj, kjer so jih prijazno sprejeli predstavniki iz *LAS Bogastvo podeželja* na čelu z mag. **Mojco Metličar** in jim predstavili območje ob Dravi ter območje Slovenskih goric.

Po besedah vodje *LAS Dolina Soče* **Grete Černilogar** so letošnjo dnevno ekskurzijo zasnovali tako, da so v glavnem sledili primerom dobrih praks črpanja nepovratnega evropskega denarja iz različnih EU skladov. Med njimi se lahko s tem pohvalijo Kmečka pekarna, Zavod Nazaj na konja, geološko-paleontološki muzej Pangea in Park prostoživečih živali, ki vam jih predstavljamo v nadaljevanju.

KMEČKA PEKARNA

Prvi dan so si najprej ogledali *Kmečko pekarno*, majhno družinsko podjetje s Ptuja, ki vse od leta 1993 svojim kupcem ponuja, kot pravijo sami, »pristine, domače izdelke – od testenin do pogače«. Kakovost izdelkov vsako leto preverijo na prireditvi *Dobrote slovenskih kmetij*, kjer sodelujejo tako na razstavi kot pri nacionalnem ocenjevanju prehranskih iz-

Utrinki

8. POHOD PO TEMATSKI POTI NA SVOJI ZEMLJI

Grahovo ob Bači in Koritnica – Letošnji 8. pohod po tematski poti Na svoji zemlji, vključen v Dneve evropske kulturne dediščine in doživetja Od reke do neba, je bil eden redkih na Tolminskem, ki prvo oktobrsko soboto ni bil odpovedan. Organizator Kulturno tehnično turistično (KTT) Društvo Baška dediščina ga je prilagodilo tako razpoki v času kot muhastemu vremenu. Zaradi slednjega je skrajšalo pohodniško pot, a štirje vodniki, vsi člani društva, so poskrbeli, da so pohodniki vsrkavali bogastvo dediščine, ki ga ponujajo tematska pot in kraja Grahovo ob Bači ter Koritnica.

Poleg filmske zgodbe s tematskih tabel so začutili tudi tisto, ki jo je steklo domoljubje filmskih ustvarjalcev in

8. POHOD PO TEMATSKI POTI NA SVOJI ZEMLJI – Vodniki KTT Društva Baška dediščina so pohodnike seznanjali, kako je leta 1947 nastajal prvi slovenski celovečerni zvočni igrani film Na svoji zemlji.

domačinov. Spoznavali so sledi časov, ki so se valili ob poti v zadnjem stoletju in celo tistih, ki so stari skoraj dva tisoč let. Slednje je vodnik predstavil s tako silovito razlagalno močjo,

da so pohodniki drobne, a zanesljive sledi rimskega obrambnega zidu v Zarakovcu, imenovanega Clastra Alpium Iuliarum, podoživeli kljub temu, da je ogled odplaknil naliv.

Organizator je pohodnike povabil v zavetje Kampa Šorli na Koritnici, kjer je imel zanje pripravljeno kulturno doživetje. Med pesmijo Kvarteta Kvartin in odlomki iz filma Na svoji zemlji je spodbujal k spominjanju okroglih obletnic rojstva in slovesa velikanov slovenskega kulturnega prostora **Franceta Bevka**, **Cirila Kosmača** in slikarja **Vena Piona**, ki so v svojih delih povezani tudi z omenjenim filmom ter Baško grapo. V ta okvir je sedla tudi 45. obletnica postavitve spomenika filmu Na svoji zemlji. Dogodek je čustveno zaključila pesem *Vstala Primorska*.

Potem pa je zadišalo po friki, saj so bile letošnje pohodniške poti prežete z vonjem po tej okusni jedi, ki je doma tudi v Baški grapi.

Besedilo in foto: Olga Zgaga, KTT Društvo Baška dediščina

delkov. Do zdaj so prejeli štiri znake kakovosti in številna zlata, srebrna ter bronasta priznanja. Kot je pojasnila gostiteljica **Janja Metličar**, se trudijo, da svojim kupcem zagotovijo kakovostna živila z znanim poreklom iz lokalno pridelanih surovin. Nekaj teh, kot sta denimo pira in pšenica, pridelajo tudi sami, zato radi rečejo, da surovine spremljajo »od njive do krožnika«. Gostitelji so gostom ob koncu obiska postregli s skodelico kave in sveže pečenimi pekovskimi izdelki ter jim predstavili LAS projekt *Jem drugače, jem domače*, v katerem so sodelovali kot deležniki in je bil sofinanciran iz EKSRRP.

NAKONJU.SI

Delegacija se je nato odpravila na ogled *Zavoda Nazaj na konja*, prve slovenske nevladne organizacije, ki se je s pomočjo svojih konjev lotila celostnega pristopa obravnave oseb s posebnimi potrebami in sistematičnega razvijanja področja dejavnosti ter terapije. Poleg osnovnih dejavnosti so tu gostom iz zahodnega dela Slovenije med drugim predstavili tudi LAS projekt *Zapelji se ZERO C*, ki ga po principu modela »prostofer« izvajajo v sodelovanju z **Občino Kidričevo**, sofinanciran pa je s sredstvi EKSRRP.

PANGEINI MINERALI, KAMNINE IN FOSILI

Kasneje istega dne so si v Dragonji vasi ogledali še zasebni geološko-paleontološki muzej mineralov, kamnin in fosilov iz celega sveta **Pangea** ter izvedeli, kako je lastniku s

OBISK PTUJSKEGA GRADU – Tukajšnja grajska gospoda je delegacijo LAS Dolina Soče sprejela nadvse gostoljubno in jim razkazala prostore, v katerih hranijo zanimive ter raznolike zbirke. Foto: Greta Černilogar

pomočjo projekta LAS, sofinancirane iz EKSRRP, uspelo vzpostaviti razstaveni prostor. Geograf in zgodovinar ter popotnik **Viljem Podgoršek**, ki danes v svoji zbirki hrani nekaj več kot 10.000 primerkov z inventarnimi številkami, s svojo zbirko obiskovalce navdušuje že 12 let. Na leto v povprečju njegov muzej obišče od 600 do 700 obiskovalcev, lani pa je Podgoršek zabeležil rekordno število gostov, saj si je zbirko ogledalo kar 1.200 obiskovalcev.

VINSKA KLET PTUJ

V poznih popoldanskih urah so udeleženci ekskurzije zavili še v prostore **Vinske kleti Ptuj** in v sklopu organizirane pakušine spoznavali pristne štajerske kapljice. Med drugim so izvedeli, da tu hranijo tudi

najstarejše vino na Slovenskem (Zlato trto 1917).

NA OBISKU PRI PTUJSKI GOSPODI

Drugi dan so si v spremstvu turistične vodnice ogledali Ptuj, ki se lahko pohvali s statusom najstarejšega mesta v Sloveniji. V starem delu mesta jih je sprejela tudi županja **Nuška Gajšek**, ki je vse zbrane presenetila s protokolarnimi darili – dežniki s potiskom mesta Ptuj. Kasneje so bili povabljeni tudi h grofu in grofici na veličasten Ptujski grad, ki se bohoti na griču nad mestnim jedrom. Tukajšnja grajska gospoda jih je v okviru *Grajskih iger*, ki so se ravno tisti dan odvijale na gradu, sprejela nadvse gostoljubno in jim razkazala prostore, v katerih hranijo bogate zbirke glasbil ter orožja. Poleg tega so obiskovalci

spoznali fevdalno stanovanjsko kulturo, turkerije, pustne maske in slike na steklu. Ogledali so si tudi grajsko galerijo, grafični kabinet **Franceta Miheliča** in zbirko **Marka Sluge**.

PARK PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI

Preden se je delegacija LAS Doline Soče odpravila nazaj proti domu, se je ustavila še v Vintarovcih, kjer si je ogledala s sredstvi ESRR urejen Park prostoživečih živali. Tu danes domuje več kot 80 (večinoma ogroženih) vrst prostoživečih živali iz celega sveta, med katerimi prevladujejo ptice. Po besedah ustanovitelja parka **Aleksandra Horvata** na njihovi kmetiji danes živi celo devet vrst žerjavov iz različnih koncev sveta, ki nasploh sodijo med ogrožene vrste, pa tudi nekatere druge edinstvene vrste v tem delu Evrope. Kot pravi Horvat, si bodo z ljubeznijo in skrbjo za ohranitev svetovnih vrst živali tudi v prihodnje prizadevali za izobraževanje obiskovalcev ter skrb za raznovrstnost živalskega sveta.

Kot je po zaključku ekskurzije povedal predsednik LAS Dolina Soče **Valter Mlekuž**, so se letos odločili, da »naše člane in sodelujoče v LAS projektih za razliko od prejšnjih let povabimo na dvodnevno brezplačno ekskurzijo. Naša želja je, da bi se člani LAS med seboj še bolj spoznali in v novem programskem obdobju lažje medsebojno povezovali ter iskali rešitve za skupne projektne izzive.« Dodal je še, da so tovrstna druženja zagotovo najboljši možni način za doseg zastavljenega cilja.

Tatjana Šalej Faletič

Utrinki

KONEC NOVEMBRA JE KTT DRUŠTVO PRAZNOVALO 15 LET DELOVANJA. Da je bilo v tem času dejavno, pričajo tudi produkti na fotografiji. Foto: Alenka Zgaga

15 LET NA STOPNIŠČU DEDIŠČINE

Baška grapa – Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina (KTT DBD) je 30. novembra zaključilo 15. leto pisanja zgodbe na območju petih krajevnih skupnosti v zgornjem delu Baške grape – od Petrovega Brda do Grahovega ob Bači. Z zagnanim delom je lokalno prebivalstvo prepričalo, da je zapuščina njihovih prednikov dar preteklosti, ki je z umestitvijo v turistične točke privlačna tudi za modernega človeka. Produkti, ki jih ustvarja, puščajo za seboj trajnostne sledi, ki so Baško grapo že umestile na etnološki in turistični zemljevid Slovenije, izrisali pa so ji tudi temelje za destinacijo kulturnega turizma.

Društvo poseben poudarek namenja skoraj pozabljeni tehnični dediščini: vetrovalni napravi, Prangarjevemu mlinu in Jakovi kovačiji. Uhodilo je nekatere stare poti, vzpostavilo je tudi nove: tematsko pot Na svoji zemlji, Volfovo in Bevkovo pot. Vztrajno raziskuje nesnovno dediščino (stara dela, vaške praznike, običaje, navede, znanja in dognanja), jo zapisuje, snema, prikazuje v pisnih medijih, na razstavah in promocijskih stojnicah ter v radijskih in televizijskih oddajah. V Register žive kulturne dediščine RS je vpisalo cvetno butarico, po domače *pusl*. Postavilo je devet informacijskih tabel osebnostim, ki so tod pustile sledi, ploščo Bralnemu društvu Gorska vila in Pomnik hribovskim materam. Vsako leto povabi obiskovalce na šest tradi-

cionalnih prireditev in na Festival Odmevi dediščine, pri čemer se zavzema za trajnostno mobilnost. Snuje muzejsko zbirko. Uspehi pa so tudi sad podpore Občine Tolmin.

KTT DBD je član Zveze organizacij tehnične kulture (ZOTK) Tolmin, Turistične zveze Gornjega Posočja, Turistične zveze Slovenije in Nevladne organizacije BiT Planota. Gradi mostove z OŠ Simona Kosa Podbrdo, nacionalnimi in Tolminskim muzejem, zavodi, fundacijami, domačimi ter sosednjimi društvi. V 15 letih je bilo za svoje delo nagajeno s številnimi priznanji in nagradami, med drugim Murkovo listino ter priznanji ZOTK Slovenije, Občine Tolmin in priznanjem Naša Slovenija.

Olga Zgaga, KTT DBD

Mineva 20 let, odkar je leta 1999 ustanovljeno Invalidsko podjetje (IP) Posočje kmalu po začetku svojega delovanja pridobilo status invalidskega podjetja. Tako vse od leta 2000 dalje opravlja svoje osnovno poslanstvo – usposablja in zaposluje invalidne osebe v dolini Soče.

20 LET – ENO POSLANSTVO

Sprva je bila dejavnost IP Posočje vezana le na storitvena dela v okviru delovanja družb ustanoviteljic in različna montažna dela. Od takrat dalje se neprekinjeno zagotavlja in odpira nova delovna mesta, ki ustrezajo zaposlitvam invalidnih oseb. Skladno s potrebami na trgu pa so se aktivnosti spreminjale in prilagajale. Tako danes področje zaposlovanja obsega 12 programov in dejavnosti, v okviru katerih deluje okoli sto ljudi; med njimi polovica oseb z invalidnostjo.

Pisana paleta dejavnosti

Prebivalci doline Soče IP Posočje zagotovo poznate po kakšni **STORITVENI DEJAVNOSTI**. Ena takšnih se veže na **drevesnico in ekološke sadike zelenjadnic**, kjer na leto vzgojijo okoli 100.000 sadik, ki jih lahko vsako pomlad kupite na sedežu podjetja v Poljubnju.

Na IP Posočje se lahko obrnete tudi, če potrebujete svetovanje pri ureditvi in zasaditvi zelenjavnega ali sadnega vrta. V sklopu **zelenega programa** zaposleni skrbijo za celostno urejanje okolice hiš in podjetij (negovanje zelenic, obrezovanje drevja ter živih mej, čiščenje in urejanje poti – od zasebnih do javnih, kamor sodijo tudi pohodniške in tematske poti) do zimskega čiščenja snega. S kakovostno in zmogljivo strojno opremo ter usposobljenimi delavci pa vam podjetje zagotavlja še visokokakovostne

POSTAVITEV BRVI na pohodniški poti Juliana Trail v Baški grapi je le košček v mozaiku vseh do sedaj opravljenih del.

PROIZVODNI PROGRAMI

- delavnica
- proizvodnja sveč

STORITVENI PROGRAMI

- zeleni program
- čistilni servis
- šivalnica
- ekološke sadike

ZAPOSLOTIVENA REHABILITACIJA

SOCIALNA VKLJUČENOST

NADOMESTNA IZPOLNITEV KVOTE

PREHOD MLADIH NA TRG DELA

Na mednarodni dan invalidnosti, 3. decembra, je ob jubileju izšla predstavitvena knjižica, ki je širši javnosti dostopna na spletni strani www.ip-posocje.si.

zahtevnejše storitve (projektiranje gozdnih cest, posek in spravilo lesa).

Med storitvenimi programi ima pomembno vlogo **program čiščenja**, v okviru katerega se za vsako stranko najprej izdelata personaliziran načrt, prilagojen posameznim potrebam. IP Posočje uporablja sodobno čistilno opremo in profesionalna čistila, ki so lahko na željo naročnika tudi okolju prijazna.

Zadnje storitveno dejavnost predstavlja **šivalnica**, saj se v zadnjih letih ponovno spodbuja k popravilu in ponovni uporabi izdelkov, med katere sodijo tudi oblačila. Šivilje lahko poskrbijo za vaše odpadle gumbe, nedelujoče zadržke, preširoke ali predolge hlače in druga popravila konfekcije. Nudimo tudi kakovostno vezanje na tekstil.

V sklopu **PROIZVODNEGA PROGRAMA** deluje **invalidska delavnica**, kjer zaposleni opravljajo različna montažna dela (sestavljanje, očna kontrola in kompletiranje, pakiranje različnih komponent po navodilih naročnikov). Program

vključuje tudi **proizvodnjo sveč**, v okviru katere se lahko podjetje pohvali z lastnim razvojem in patentom elektronskega modula.

Kar človek zmore, je pomembnejše od tega, česar ne zmore

Od leta 2006 se tu izvajata tudi programa **ZAPOSLOTIVENE IN POKLICNE REHABILITACIJE**. Cilj prve je usposabljanje invalidne osebe za delo in njena zaposlitev, pri poklicni rehabilitaciji pa gre za proces usposabljanja invalidne osebe za drug poklic, ki pa se prav tako zaključuje z vključitvijo v delovno okolje. Nad kakovostnim delom posameznika nenehno stremi strokovni tim zaposlitvene rehabilitacije. To ne dokazuje le pridobljen certifikat EQUASS Assurance (»European Quality in Social Services«) ampak tudi zadovoljstvo vključenih v omenjene programe, pa tudi podjetij in drugih sodelujočih institucij.

Od leta 2018 IP Posočje sodeluje v projektu **PREHOD MLADIH NA TRG DELA**, ki mladim s posebnimi potrebami nudi strokovno pomoč in podporo pri prehodu na trg dela. Poleg tega se v Tolminu in Orehovljah pri Mirnu izvaja še program **SOCIALNE VKLJUČENOSTI**, kamor so vpete osebe s hujšo obliko invalidnosti, ki jim preprečuje, da bi se v okviru rehabilitacije usposobile za delo ter se zaposlile. Prek tega programa se osebe razvijajo in ohranjajo delovne sposobnosti in so dejavno vključene v družbo.

NA IP Posočje se nenehno stremi k temu, da se raznolikost prepozna, sprejema, spoštuje in vključuje, zato so 30. novembra 2018 podpisali Listino raznolikosti. Kot pravi prvi mož podjetja **Aleksander Gerbec**, verjamejo, da raznolikost, vključenost in enakost predstavljajo vir napredka ter razvoja pravičnejše družbe. Prav zato si ob prihajajočem novem letu želi, da bi tako ostalo še naprej. »Ob tem naj izkoristim dano priložnost in vsem, ki ste v 20 letih kakor koli prispevali k razvoju oziroma uspehu našega podjetja kot tudi našim strankam zaželim vse dobro, predvsem pa srečno ter z zdravjem obdarjeno leto 2021,« za konec dodaja direktor.

0 krivični meji, ki je usodno zaznamovala naš prostor

Leto 2020 si bomo nedvomno zapomnili po epidemiji, ki je popolnoma spremenila način življenja. Temu gre pripisati, da smo bili priča omejenemu obeleževanju obletnic pomembnih dogodkov, ki so zaznamovali slovenski prostor, tudi Primorsko. Medtem ko sta stoletnici julijskega požiga Narodnega doma v Trstu in oktobrskega koroškega plebiscita doživeli izpostavljenost na nacionalni ravni (prilagojeno pandemiji), pa obeležitev stoletnice podpisa Rapalske pogodbe ni bila deležna take pozornosti.

Raziskovalno programska skupina Slovenska zgodovina, ki deluje v okviru *Filozofske fakultete*, je na predvečer 100. obletnice podpisa Rapalske pogodbe pripravila daljši spletni pogovor. Spletni strokovni posvet pa je s partnerji pripravil tudi *Park vojaške zgodovine Pivka. Tolminski muzej* se je na dan podpisa pogodbe dogodka spomnil z objavo krajšega prispevka na svoji Facebookovi strani, nekaj objav pa je bilo tudi v drugih medijih.

Konec obdobja štirih velikih cesarstev

Naj na kratko povzamemo dogajanje izpred sto let, ki je za dobri dve desetletji močno zarezalo v primorski prostor. Po sklenitvi premirja 11. novembra 1918 se je končala prva svetovna vojna, zaključilo pa se je tudi obdobje štirih velikih cesarstev: nemškega, avstro-ogrskega, ruskega in osmanskega. Na njihovih temeljih so nastajale nove države in ob tem so se odpirala nova vprašanja nacionalnih meja.

Obrambni sistemi Alpskega zidu in Rupnikove linije

Po razpadu Avstro-Ogrske je sledilo obdobje pogajanj in določanja novih meja tudi med *Kralje-*

ITALIJANSKI VOJAKI OB KAPELICI v Hudem klancu (1.540 m n. m.). Foto: arhiv Tolminskega muzeja

vino Italijo in *Kraljevino SHS*. To mejo, ki je slovensko prebivalstvo nekdanje Avstro-Ogrske razdelila na dva dela, je določila Rapalska pogodba, podpisana 12. novembra 1920 v italijanskem mestu Rapallo. Slovenci, ki so ostali na območju Italije, so kmalu občutili raznarodovalni pritisk, ki se je stopnjeval s krepitvijo fašizma. Tretjina slovenskega etničnega ozemlja, Istra in del Dalmacije so bili z Rapalsko pogodbo dodeljeni Italiji, v zameno za priznanje Kraljevine SHS. Italija je pridobila več ozemlja, kot ji je bilo obljubljeno s tajnim Londonskim sporazumom leta 1915. Dosegla je razmejitveno črto Peč-Mangart-Jalovec-Triglav-Bogatinsko sedlo-Možic-Porezen-Črni vrh nad Cerknim-Krni-

ce pri Novakih-Špehovše-Bevkov vrh-Hotedršica-Planina-Javorniki nad Cerknico-Bička gora-Snežnik-Kastav-morje vzhodno od Reke. Kraljevini Italiji je pripadlo še pet otokov in mesto Zadar. Mejo na terenu pa je bilo po podpisu pogodbe treba še določiti in označiti. Mešana meddržavna komisija je s to nalogo začela februarja 1921 in jo zaključila 1926. Ob novi meji so Italijani postopoma izoblikovali razvejan obrambni sistem, tako imenovani Alpski zid (*«Vallo Alpino»*), medtem ko se je na jugoslovanski strani gradil sistem utrdb na tako imenovani Rupnikovi črti ali Rupnikovi liniji.

Zgornje Posočje uvrščeno v XXI. sektor s sedežem v Tolminu

Na strani meje, ki so jo zasedli Italijani, je bila kopenska meja razdeljena na več sektorjev in podsektorjev. Zgornje Posočje je bilo uvrščeno v XXI. sektor s sedežem v Tolminu in razdeljeno na tri podsektorje: a – Bovec, b – Poljubinj in c – Podbrdo. Za varovanje vzhodne italijanske meje so skrbele enote kraljeve finančne straže (*«Regia Guardia di Finanza»*), kraljevi orožniki (*«Carabinieri Reali»*), kraljeve oborožene sile (*«Regio Esercito»*), prostovoljna milica državne varnosti (*«Milizia volontaria sicurezza nazionale»*), mejna milica (*«Milizia Confinaria»*) in od leta 1934 še obmejna straža (*«Guardia alla Frontiera»*). Razvejan obrambni sistem tako imenovanega Alpskega zidu je vključeval številne objekte v dolini, v krajevnih središčih in visokogorju, a najprej so morali za dostop do meje zgraditi obsežno omrežje poti. Med pomembnejše so sodile npr. z Ljubinja do planine Razor, iz Žabč do Tolminskih Raven, iz Pologa do Dobrenšče, iz Ruta pod Rodico in iz Podbrda na Petrovo Brdo. Nove poti neposredno ob meji so omogočale gradnjo novih utrjenih in nastanitvenih objektov.

Utrdbeni kompleksi

Ob glavnih prehodih in prometnih povezavah so gradili utrdbene komplekse, medtem ko so v zaledju poskrbeli še za nastanitvene objekte za vojsko, skladišča in druge pomožne objekte. V

UTRDBA NA LAJNARJU (1.549 m n. m.). Foto: Damjana Fortunat Černilogar

TIK POD SLATNIKOM (1.609 m n. m.) so za obmejno stražo zgradili vojašnico, ki še vedno kljubuje zobu časa. Foto: Damjana Fortunat Černilogar

Bovcu je bila npr. v letih od 1931 do 1932 zgrajena vojašnica na Žarščah. Mogočna vojašnica finančne straže, tako imenovana »Morbegna«, je bila zgrajena celo na nadmorski višini 2.400 metrov. Vojašnice so bile tudi v Trenti, Kobaridu, Tolminu, Poljubini, na Kneži, v Podbrdu, Dolenji Trebuši pa tudi pod Bogatinom in v Pologu, kjer je bil še kompleks treh večjih utrd. Manjši utrjen kompleks je bil tudi na Humu ter v Bači pri Modreju.

Območje podbrškega sektorja je bilo strateško pomembno, zato je bi-

la še posebej močno varovana mejna črta med Črno prstjo in Poreznom, z utrdbenimi kompleksi Vrh Bače, na območju Možica in Lajnarja ter Petrovega Brda, pa tudi na Robarjevem griču v Podporeznu in na Poreznu. Sodobnemu italijanskemu utrdbenemu sistemu navkljub ta leta 1943 ni mogel preprečiti kapitulacije Italije in popolnega vojaškega zloma. Prebivalci večjega dela Primorske so bili leta 1947 priključeni matični domovini in meja se je zopet premaknila na zahod. Dokončen dogovor glede meje pa je bil podpisan 10. novembra 1975

v italijanskem mestu Osimo, ki je v veljavo stopil 11. oktobra 1977 z ratifikacijo v obeh parlamentih.

Sledi v nepremični kulturni dediščini in v še živih ter zapisanih spominih

Utrdbe ob nekdanji Rapalski meji so po 2. svetovni vojni ostale globoko v zaledju in izgubile svoj pomen. Objekti v visokogorju so bili opuščeni, z izjemo nekaterih, ki so bili preurejeni v planinske postojanke. Danes na nekdanjo mejo opominjajo objekti na vrhovih, kot sta Lajnar in Možic, v dolini Tolminke v Pologu ali pa npr. kapelica v Hudem klancu (1.540 m n. m.). Še vedno kljubujejo zobu časa in nas opozarjajo na težke čase med obema vojnoma. Rapalska meja je zapustila trajne sledi v nepremični kulturni dediščini, pa tudi v še živih in zapisanih spominih na čas, ko so morali prebivalci biti tudi iznajdljivi, da so preživeli ob tej meji. Čeprav je bila močno zastražena, so našli številne načine za tihotapljenje blaga z ene na drugo stran meje. Pričevanja in spomine je v knjigi *Ob stari meji* zapisal pokojni **Tomaž Pavšič**. Na njegovo pobudo je bilo leta 2017 v Podbrdu ustanovljeno **Zgodovinsko**

društvo Rapalska meja. V zadnjem desetletju pa lahko nekatere odseke nekdanje meje spoznavate tudi z vodenimi ogledi tematskih poti.

Za Primorce je bila Rapalska meja krivična meja, zato je prav, da tega obdobja ne prezremo in ne pozabimo.

mag. **Damjana Fortunat Černilogar**, direktorica Tolminskega muzeja

MEJNI KAMEN Z LETNICO 1920, nema priča nekdanje meje (Oznako SHS za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev so po preimenovanju v Kraljevino Jugoslavijo nadomestili s črko J). Foto: arhiv Tolminskega muzeja

**ODVETNIŠKA DRUŽBA
MAG. KERČMAR IN PARTNERJI o.p., d.o.o.**

Specialist za civilno in gospodarsko pravo
Zastopnik za modele in znamke
Mediator

OBVESTILO O ODPRTJU PODRUŽNICE TOLMIN

Cenjene stranke, obveščamo vas, da smo zaradi širitve poslovanja in v želji približati naše storitve prebivalcem s Posočja in Idrijsko-Cerkljanske odprli podružnico v Tolminu na Trgu Maršala Tita 7. V podružnici smo vsak delovni dan dosegljivi na telefonski številki 031/55-60-60, lahko pa nas pokličete tudi na telefonske številke našega sedeža v Novi Gorici in povežali vas bomo s podružnico. Sestanki so možni po predhodnem dogovoru po telefonu.

Veselimo se sodelovanja z vami!

**ODVETNIŠKA DRUŽBA
MAG. KERČMAR IN PARTNERJI o.p., d.o.o.**
Ulica XXX. divizije 21, 5000 Nova Gorica
W: www.odvetnik-kerčmar.si
E: pisarna@odvetnik-kerčmar.si

T: +386 (0)5 333 48 30
M: +386 (0)31 40 60 60
F: +386 (0)5 333 48 31

PODRUŽNICA TOLMIN
Trg Maršala Tita 7
5220 Tolmin
M: +386 (0)31 55 60 60

Poskrbimo, da se idilični večer ne sprevrže v tragedijo

Gasilci s Tolminskega smo v enem koncu tedna posredovali pri kar treh obširnih požarih na stanovanjskih hišah. Eden od njih je imel velike posledice tudi za domačina, pri vseh pa je bil razlog neprevidnost, ki se zaradi neznanja ali nepremišljenosti lahko zgodi prav vsakemu od nas – pozimi zlasti zaradi napak pri ogrevanju domov.

Zubliji, ki so med 13. in 16. novembrom zajeli stanovanja v treh različnih vaseh, so povzročili veliko škodo. Še bolj kot materialna škoda so bolele posledice, ki jih je utrpela družina s poškodovancem, saj se zdravja ne da povrniti, bolečin in trpljenja pa ne izbrisati. Niti tisti z dolgim gasilskim stažem ne pomnijo, da bi naenkrat divjali trije tako močni hišni požari. Nikoli niti niso gasili ali posredovali v okoliščinah, kakršne letos narekujejo ukrepi zaradi koronavirusa. Gasilci ali reševalci morajo po stiku s potencialno okuženim v karanteno in vsaj teden dni, če ne dlje, ne smejo opravljati svojih nalog, kar ogroža vse morebitne nadaljnje intervencije v tem času.

V Posočju so že gorela naselja

Ogenj je zanimiv kemijski pojav, ki že od pradedovine privlači človeka. Skozi evolucijo ga je vse bolj spoznaval in uporabljal za svetlobo, toploto, predelavo hrane, v tehnologiji ter tudi kot orožje. Je simbol olimpijskih iger, v tolminskem grbu simbolizira tolminski kmečki upor, taborniki si ob njem krajšajo večere, delavci pa so s kresovanjem na predvečer 1. maja opozarjali na svoje pravice, četudi je šlo pri tem le za moderno obliko staroslovanske šege, ki se je odvijala 24. junija. Kot vsak naraven pojav je ogenj v obvladljivih okoliščinah ugoden, topel, pogled nanj pomirjujoč in brez predstave njegovih uničujočih razsežnosti. A vendar je tudi v Posočju v preteklosti prizadel številna naselja. Leta 1766 je pogorelo Podbrdo, dvakrat vas Ladra, leta 1891 je požar uničil skoraj celoten del takratnega mestnega jedra Tolmina, leta 1903 so v Bovcu ognjeni zublji vzeli kar 70 hiš.

GASILNI APARAT V VSAKO HIŠO – To se je pokazalo tudi pri požaru ostrešja, ko so lastniki do prihoda gasilcev neuspešno poskušali pogasiti požar z vrtno cevjo. Na pomoč je z gasilnim aparatom priskočil sosed in ga praktično v celoti pogasil. Gasilci so delo le še dokončali.

Kaj delamo narobe ...

Tokrat smo za vas pripravili nekaj nasvetov, s katerimi lahko izboljšate lastno požarno varnost. V hladnejšem delu leta se zaradi mraza začne ogrevanje notranjih prostorov, večina pa še vedno najpogostejše kuri z drvmi, enim najbolj vnetljivih trdih goriv v vsakdanji uporabi. Najpogostejši vzroki požarov v Posočju so goreče sveče, ki jih ljudje pustijo čez noči in se med dogajanjem prevrnejo, v prazničnem času

so to noveletne »prskalnice« na smrečicah, napačno odložen ali skladiščen pepel iz peči ter napačno zgrajeni dimniki. Pri obnovah hiš se namreč pogosto dogaja, da se leseno ostrešje položi vse do dimniške tuljave, ki se med kurjenjem močno segreva in sčasoma zaneti les. Praviloma mora biti okoli tuljave prazen prostor. Omenjene napake po izvedbi del ni več možno opaziti, tudi dimnikar je pri rednem vzdrževanju ne more zaznati.

Tudi med epidemijo nesreče ne počivajo

V zadnjih mesecih se je ustvaril lažni občutek, da ob širjenju novega virusa v družbi ni drugih težav ter da se tudi sile za zaščito in reševanje ukvarjamo le z njim. A požari, poplave in druge nesreče se še naprej dogajajo, izkušnje pa kažejo, da za lastno varnost lahko največ storimo sami. Ukrepi za varstvo pred požarom so sorazmerno enostavni, pomembno pa je, da se jih vestno držimo, saj je še vedno najpogostejši vzrok požarov (nenamerna) človeška malomarnost. Če pa že pride do požara in ta zajame večji del prostora, ga je treba nemudoma zapustiti in počakati na gasilce, saj se strupeni in vroči dimni plini izpod stropa začnejo spuščati proti tlu. Že en vdih je lahko smrtonosen.

Da bi preprečili škodo in ohranili življenja, vas gasilske zveze Bovec, Kobarid in Tolmin pred zimo ter prazniki prosimo, da ste posebej skrbni pri vzdrževanju kurilnih naprav in previdni pri ravnanju z gorečimi ter tlečimi predmeti.

Preventivna dejavnost	Strošek preventive		Preprečeni neposredni stroški zaradi požarnih škod	Preprečeni posredni stroški zaradi požarnih škod
 Kakršno koli vlaganje v preventivo ...	1 €	Lahko prepreči	7 €	41 €
 Namestitvev in uporaba gasilnika ...	50 €		350 €	2.050 €
 Namestitvev požarnih vrat v stanovanje bloka ...	1.100 €		7.700 €	45.100 €

POMEN POŽARNE PREVENTIVE. Vir: Aleš Jug (Celovit pristop k zagotavljanju požarne varnosti v podjetjih)

PREVENTIVA

Spodaj navedeni ukrepi in priporočki zahtevajo manjšo naložbo v gospodinjstvu, a so v primerjavi s škodo, ki jo lahko preprečijo v naših domovih, izredno poceni. Razmislite in si v času obdarovanja namesto plastičnega kiča podarite eno od požarnovarnostnih naprav. Gasilnik je lahko lepo božično presenečenje.

NADZORUJTE ODPRTI OGENJ

Pozimi prižigamo sveče ali uživamo ob kaminskem ognju, a bodimo previdni. Pri kurjenju pazite na žerjavico, dobro zaprite vratca peči, da žerjavica ne pade iz kurišča na tla. Posebej bodite pozorni ob uporabi sveč – med gorenjem jih imejte stalno pod nadzorom.

REDNO VZDRŽUJTE PEČI IN DIMNIKE

Peč in dimnik pravilno delujeta, če ju redno vzdržujemo. S kurjenjem vlažnih drv, kartona ali tekstila se na notranjih stenah dimnika nabirajo saje, zaradi česar peč slabše dela in se poveča možnost nabiranja strupenega ogljikovega monoksida v prostoru. Poleg tega so sajaste obloge gorljive in če pride do požara v dimniku, se ta največkrat razširi še na ostrešje.

IZ OKOLICE PEČI ODSTRANITE GORLJIVE SNOVI

Trdne gorljive snovi, kot so drva, gorijo ali tlijo. Za požar je velikokrat dovolj že drobec žerjavice, ki iz peči pade na gorljivo snov v neposredni bližini.

PEPEL ODLAGAJTE PRAVILNO

Ker je pepel izjemno dober izolator, lahko žerjavica v njem tli več dni in zaneti požar. Zato ga vedno odlagajte v kovinsko posodo s pokrovom in jo hranite oddaljeno od gorljivih snovi. Pepela ne puščajte v bližini lesenih delov, ker ga lahko veter raznese.

NAMESTITE JAVLJALNIKE DIMA

Požar se v prostoru lahko razvije že v od petih do desetih minutah. Če tam nismo prisotni, ga pogosto opazimo prepozno. Z namestitvijo javljalnikov dima pod strop bi se temu izognili. Najcenejši na tržišču stanejo le nekaj evrov, na dim pa nas opozorijo z zvočnim signalom. Smiselno jih je namestiti povsod, kjer je možen nastanek požara.

PRI PEČI NAJ BO JAVLJALNIK OGLJIKOVEGA MONOKSIDA

Nekoliko dražji so javljalniki ogljikovega monoksida, ki opozorijo na

V NEPOSREDNI BLIŽINI HIŠE ODLOŽEN PEPEL lahko razpiha veter, žerjavico odnese do gorljivega materiala in zaneti požar. Nedavno tega ga je zaneslo v skladovalnico drv, kjer se je razvil požar in se skozi okno razširil v stanovanjsko hišo. Nastala je precejšnja materialna škoda.

MAJHEN PLAMEN JE ŠE VEDNO PLAMEN, ZATO JE NUJNA PREVIDNOST. Pred leti je silvestrski večer prekinil požar noveletne smrečice, ki je zagorela samo ob iskre iz goreče »prskalnice«. Nepravilno odložena čajna svečka na PVC omarico na balkonu stanovanjskega bloka pa je povzročila požar, ki se je razširil v notranjost stanovanja in na ostrešje.

nevaren dvig tega plina v prostoru. Ker nima vonja, ga ne zaznavamo, zato mu pravimo tudi tihi ubijalec. Pojavlja se ob napaki pri peči ali dimniku, v preveliki količini pa je za človeka smrtonosen. Simptomi zastrupitve so enaki simptomom gripe, zaradi drugačnega načina dihanja pa so najbolj ogroženi otroci. Smiselno ga je namestiti v prostore s pečjo.

DOMA IMEJTE GASILNI APARAT NA PRAH

Ko se po požaru gasilci pogovarjajo s prizadetimi občani, so vedno zgrogani nad hitrostjo širjenja ognja. Velikokrat slišimo: »Ko bi imel vsaj kaj, da bi lahko začel gasiti!« Lonec vode zadošča le v prvih minutah, ko pa požar že zajame več predmetov, ga lahko bistveno upočasnimo z ročnim gasilnim aparatom v obliki jeklenke. Ta sodi v prav vsako gospodinjstvo!

OPERATIVA

KLIC NA ŠTEVILKO 112

Številka za klic v sili 112 se uporablja v vseh evropskih državah, Slovenija pa jo je leta 1997 uvedla kot druga v Evropski uniji. Klic je brezplačen in namenjen pomoči ob vseh vrstah nesreč, poškodb ali ogrožajočih bolezenskih stanj. Če ste v dvomu, kaj storiti, pokličite! Operaterju sporočite: KDO kliče, KAJ se je zgodilo, KJE in KDAJ ter KOLIKO je ponesrečenec. Pomembno pa je, da ostanete čim bolj zbrani in ne prekinete pogovora.

PROSTE DOVOZNE POTI

Ko zazvoni alarm za klic v sili, gasilci tečemo, saj je čas ključnega pomena. Zato je včasih težko sprejeti, da smo izgubili minute, ker zaradi napačno parkiranega vozila na ulici ali neurejene intervencijske poti do požara nismo mogli priti. Dostop intervencijskih vozil do objektov je velika težava na mestnih ulicah in v vaških jedrih. V trenutkih, ko je vsaka sekunda dragocena, se je najtežje soočiti s tem, da smo bili pri požaru nemočni, ker smo premikali avtomobile, ki so nam zapirali dostop, ali iskali njihove lastnike.

PROSTI HODNIKI V STANOVANJSKIH ZGRADBAH

V zadnjih letih se je zavest stanovalcev v večstanovanjskih zgradbah sicer precej dvignila, a še vedno opazamo, da na skupnih hodnikih odlagajo opremo in druge osebne stvari, ki nas ovirajo ob hitenju do žarišča požara. Temu so namenjeni drugi prostori, hodniki pa naj bodo pretočni in prazni.

Miha Vencelj, poveljnik GZ Tolmin

Foto: arhiv PGD Kobarid in PGD Tolmin

Utrinki

KORONA MU JE URAVNAVALA TEKAŠKI VSAKDAN

Baška grapa – Letošnje leto je koronavirus mnogim premešal ustaljeni vsakdanjik. Tudi gorski tekač **Simon Drole** iz Kuka v Baški grapi, ki je pretekla leta osvajal najvišja mesta v pokalu Primorski gorski teki ter se udeleževal gorskih in ravninskih polmaratonov ter maratonov, je kmalu ugotovil, da bo virus okrnil letošnjo tekaško tekmovalno sezono. Da bi ohranil kondicijo, si je zastavil nadomestni cilj: polovico leta, to je 183 dni, obarvati s tekom na Črno prst. Izziv se mu je zdel dosegljiv, saj mu je podoben uspel že v letih 2009–2018, ko se je na sam vrh povzpел kar tisočkrat, kar znaša povprečno stokrat na leto.

Simon se je z goro spoprijateljil že leta 2000, ko je postal član moštva Planinskega društva Podbrdo za oskrbovanje planinskega doma s tovrno žičnico. A na njenem hrbtu je prvič zavestno pospešil korak šele leta 2006. Z leti mu je postal tukajšnji teren nenadomestljiv poligon za treninge. In nič drugače ni danes! Pri tem ima še to srečo, da lahko stopi nanj kar pred svojo hišo. Žene ga zadovoljstvo, ki mu ga ponuja gora s svojimi številnimi obrazi in mu daje zagon za čas, ki prihaja. Letos je začetni korak najpogosteje zastavil v vasi Kal na višini 820 metrov, ki je med planinci najbolj priljubljeno izhodišče na ta razgledni vrh. Ker je vzpone intenziviral šele konec aprila, se je zbal, da mu bo namero preprečila zima. Zato je vztrajal tudi v deževnih, vetrovnih in

GORSKI TEKAČ SIMON DROLE IZ KUKA JE LETOS NAŠTEL KAR 200 VZPONOV NA ČRNO PRST. Domačini so ga poimenovali kar »Hitra pošta«, saj je velikokrat rešil drobne zagate pri oskrbi planinskega doma ali pa oskrbnike presenetil z dobrotami z graparskih vrhov. Foto: Matjaž Trojar

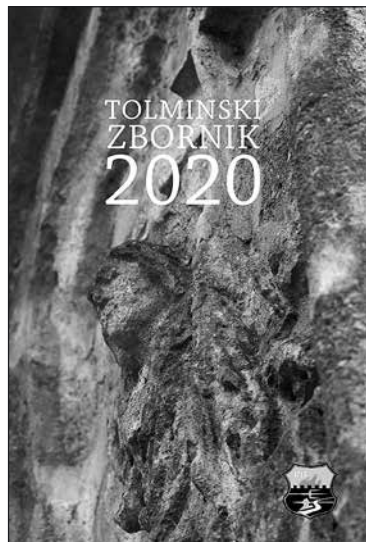
celo v oktobrskih snežnih dneh. Vsakokrat je v dobri uri premagal 1.016 metrov višinske razlike. Da se med tekom njegove misli ne bi dolgočasile, jih je nekega dne zaposlil s štetjem korakov od starta do cilja. Na 4,7 kilometra dolgem vzponu jih je nadrobil 6.935. Ko se je ob doseženem cilju v začetku novembra še malo poigral s številkami, se je izkazalo, da je prehodil kar 1.720 kilometrov, ki so v povprečju podprti z 2.538.210 koraki. Podvig je takoj raztegnil na 200 vzponov v tem letu.

Olga Zgaga

Tolminski zbornik 2020

Dvorec na Doru v Tolminu je obstal! To je ena zadnjih potrjenih arheoloških domnev. Tolminski zbornik 2020 opisuje ozadje te potrditve, natančneje prispevek o georadarski metodi, ki je olajšala delo strokovnjakov Tolminskega muzeja. Med več kot 60 prispevki mnogi odkrivajo neznane detajle iz preteklosti. Izstopata veliki tolminski punt in prva svetovna vojna – zaradi visokih obletnic v tem obdobju. Muzealci se pohvalijo tudi z lastnima obletnicama, pridružujejo se jim konservatorji s temeljitimi obnovami dediščine. Zasebnim raziskovalcem se lahko zahvalimo za proučevanje in zapise hišnih imen, z razlago priimkov se jim pridružuje vrhunski slovenski imenoslovec. Neprimerno bi bilo vnaprej jemati veselje in razkrivati vse, kar prinaša domoznanski del, a domišljamo si vsaj, da je vmes nekaj doslej dovolj neznanih dejstev, tudi iz polpretekle zgodovine. Recimo o tem, kaj so povojnim oblastem leta 1949

zakuhali zatolminski kmetje ali kolikokrat Italijani niso pregradili Soče. A da v želji vzbuditi radovednost čim širšega kroga bralcev ne zaidemo predač: avtorji so večinoma visokostrokovne osebnosti, ki vsak dan delujejo v tolminskem okolju. Tako kot tudi avtorji literarnega dela zbornika.

Okvir (morda bi morali reči okle-

paj: začetni in zaključni del) letošnje, pete izdaje Tolminskega zbornika povzema desetletje, ki je tudi Tolminsko stisnilo v začetni primež krize, a se je proti koncu razjasnilo in prineslo napredek v odprtosti ter večjo blaginjo in nove standarde na mnogih področjih – od turizma do šolstva ter kulturnih ustanov. Poziv uredniškega odbora k širši predstavitvi je prinesel prispevke uspešnih šol, športnih in kulturnih združenj. Obletnice nekaterih med njimi opominjajo na plemenite tradicije, ki so se razvile na tolminskem koncu: ustanove za vzgojo in življenje oseb s posebnimi potrebami, organizirani gorski reševalci, varuhi kulturne dediščine.

Za ovitek pa je letos pravnjke kužno znamenje v Volčah.

GLAVNI UREDNIK: Zdravko Duša. IZDALA IN ZALOŽILA: Občina Tolmin. KRAJ IZDAJE: Tolmin. LETO IZDAJE: 2020. ŠTEVILO STRANI: 676. NAKLADA: 700. FORMAT: 16,5 x 24 cm. VEZAVA: mehka.

Zdravko Duša, urednik Tolminskega zbornika.

Utrinki

REZULTATI AKCIJE MOJA DEŽELA – LEPA IN GOSTOLJUBNA

Slovenija – Strokovna komisija akcije Moja dežela – lepa in gostoljubna 2020 se je prvi dan v avgustu prvič odpravila na terensko preverjanje urejenosti in gostoljubnosti krajev, kampov, hostlov, tematskih poti itd. Rezultate so sredi oktobra zaradi razglašene epidemije tokrat premierno predstavili na Planet TV. Letos je v akciji sodelovalo 39 mest, 37 izletniških krajev, 13 turističnih in prav toliko zdraviliških krajev, 19 kampov in glampingov, 16 tematskih poti, 7 »youth hostlov« ter številni Petrolovi servisi. Slednje je v okviru natečaja ocenila kar največja slovenska energetska družba sama.

V naši dolini smo se razveselili zmagovalnega mesta v kategoriji Turistični kraji, ki ga je pred Radovljico in Bohinjem – Bohinjsko Bistrico prejel Bovec. Ob tem bovški župan **Valter Mlekuž** ni skrival ponosa nad občani in društvi, ki so zaslužni za priznanje. »Prav od prijaznosti prebivalcev je ob udobnih nastanitvah v veliki meri odvisno tudi počutje gostov v naših krajih. Verjamem, da z Bovškega od-

hajajo zadovoljni, najbolj pa smo veseli, ko se tako pogosto tudi vračajo. Čeprav so po njegovem mnenju tukajšnji kraji »daleč naokoli zagotovo najlepši, se samo od lepote ne da živeti.« Zato si je, kot pravi, treba zastaviti jasne cilje, za dosego teh pa trdo delati.

Vsekakor smo lahko zadovoljni tudi na račun osvojenih dveh drugih mest. Eno je prejel Kamp Koren iz Kobarida (v kategoriji Kampi je zmago slavil Kamp Danica iz Bohinjske Bistrice),

še eno drugo mesto pa si je prislužila pohodniška pot Juliana Trail. Ta se je uvrstila takoj za tematsko potjo Učna pot Drvošec.

Sicer so zmage v različnih kategorijah slavili še v Velenju (kategorija Večja mesta), Slovenj Gradcu (Srednja mesta), Cerkljah na Gorenjskem (Mala mesta), Laškem (Zdraviliški kraj), Gorskem turističnem centru Kope (Izletniški kraji), Črnomlju (Mestna jedra), Šmartnem v Brdih (Vaška jedra), Črni na Koroškem (Trška jedra), Glampingu Olimia Adria Villageu (Glampingi), MCC hostlu Celje (Mladinska prenočišča), Selsčku (posebno priznanje) in bencinskem servisu Koper – Kolodvorska (med omenjenimi bencinskimi servisi). Glas ljudstva je v spletnem glasovanju za najlepši zdraviliški kraj prejelo Laško, za najlepši turistični kraj Izola, za najlepše večje mesto pa je bilo izglasovano Celje.

Ocenjevanje, ki je potekalo v sklopu natečaja, so pri Turistični zvezi Slovenije pripravili 29. leto zapored, potekalo pa je pod častnim pokroviteljstvom predsednika Vlade RS **Janeza Janše**.

Tatjana Šalej Faletič

DUŠEVNO ZDRAVO POSOČJE

Pred nami so nekoliko drugačni božično-novoletni prazniki. V času epidemije, ki je začasno spremenila naša življenja in navade, se marsikdo znajde v stiski zaradi precej drugačnega vsakdana. V poplavi informacij in slabih novic bi vas radi spodbudili, da skupaj zmremo ter bomo prebrodili to krizo.

Veliko lahko naredimo tudi sami. Živimo v čudovitih krajih, zato nam že en sprehod na dan pomaga pri vzpostavljanju ravnovesja. Predlagamo, da si vsakodnevne dejavnosti organizirate s pomočjo urnika, tako bo delo ali šola na daljavo znosnejša, saj bo red pripomogel k mirnosti in občutku nadzora. Omejite spremljanje medijev na enkrat dnevno, saj vas lahko pogosto spremljanje psihično utruja. Tudi družine so po dolgem času neprestano skupaj, kar lahko prinaša mnogo konfliktov. A to je povsem normalno. Težave skušajte reševati mirno, s pogovorom in iskanjem skupnih točk.

Pri osamljenosti in občutkih anksioznosti lahko pomaga tudi preprost telefonski klic sosedu, prijatelju, na katerega se spomnimo te dni. Pomembno je zavedanje, da je iskren pogovor brez obsojanja lahko odločilen korak pri začetku reševanja duševne stiske posameznika. Samomorilnost je namreč še vedno tabu tema, o kateri neradi govorimo. Kljub temu pa samomor lahko pomagamo preprečevati, zato bodimo pozorni na vedenje bližnjega, nenadne spremembe v njegovem življenju in omembe možnega dejanja. Pripravimo se in osebo neposredno vprašamo po samomorilnih mislih. Zmotno je namreč prepričanje, da bomo s tem osebo še dodatno spodbudili k dejanju. V pogovoru jo poslušamo, ne obsojamo, iščimo rešitve in jo spodbudimo, da se pogovori z osebnim zdravnikom ali psihologom. V primeru, da se sami ali bližnji znajde v hudi duševni stiski, pokličite na 112 ali katero od spodnjih brezplačnih števil:

- **112** – klicni center za obveščanje (za takojšnjo nujno pomoč);
- **080-51-00** – telefon za psihološko podporo ob epidemiji COVID-19 (24 ur/dan);
- **116-123** – zaupni telefon Samaritanov (24 ur/dan);
- **116-111** – TOM – telefon za otroke in mladostnike (vsak dan 12.00–20.00);
- **080-38-07** – ČVEKIFON – klepetalnik za starejše (8.00–20.00);
- **Duševno zdravo Posočje** – FB-profil za več informacij.

Duševno zdravje je odgovornost nas vseh, zato se posvetimo sebi, drug drugemu in bodimo prisotni!

Želimo vam doživet božič in srečno novo leto, psihologi **Blaž Uršič**, **Urša Leban** in **Žarko Trušnovc**